

ἄγνωστες σελίδες τοῦ
ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΥ

Στὸ ἀρχαῖο κείμενο καὶ σὲ μετάφραση



Ἐκδόσεις
«Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας»

Περιεχόμενα

Πρόλογος

Μέρος Α΄. Διηγήσεις αγίων Γερόντων

1. Τὸ κτῆμα τοῦ μοναχοῦ
2. Τὸ μάθημα τῶν φιλοσόφων
3. Τὸ “πρόβλημα” τῆς φιλόχριστης χήρας
4. Ζῶα ὑποδείγματα ὑπακοῆς
5. Ἡ θαυμαστὴ ἱστορία τοῦ μικροῦ Ἑβραίου
6. Ὁ ἅγιος “κλέφτης”
7. Τὸ παράδειγμα τῆς ἀλεποῦς
8. Τὸ ἔνδυμα τοῦ φτωχοῦ ἔνδυμα τοῦ Χριστοῦ
9. Τὰ χρυσὰ νομίσματα
10. Ὁ πειρασμὸς τοῦ στυλίτη
11. Γιὰ τὴν ἱεροσύνη...
12. Ὁ δανεισμὸς στὸν Χριστό
13. Ἡ καλὴ συμβουλὴ ἐνὸς μάγου
14. Οἱ δαίμονες ἀποκαλύπτουν...

Μέρος Β΄. Διδαχὲς αγίων Γερόντων

Τοῦ μακαρίου ἀββᾶ Ὑπερεχίου, Ἀσκητικὴ παραίνεση
Τοῦ ὁσίου Ἀρσενίου, Διδασκαλία καὶ παραίνεση

Ἄγνωστες σελίδες τοῦ
ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΥ

© Ἐκδόσεις «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας»

Α΄ ἔκδοση 1996

ISBN 960-7407-17-2

Μετάφραση - Ἐπιμέλεια: Δημ. Χρισταφακόπουλος

Ἐκτύπωση: «Νέα Στοιχειοθετική». Ἀχελώου 6. Θεσσαλονίκη

Ἐκδόσεις «ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ»

Πρασσάκη 9, 546 22 Θεσσαλονίκη • Τηλ. 283-805, Fax 241-254



Πρόλογος

«Όλα τὰ Πατερικά εἶναι ρυάκια,
τὰ ὅποια πηγάζουν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο».
Γέροντας Παΐσιος¹

«Πατερικά». Ἔτσι, χωρὶς ἄλλες διευκρινίσεις καὶ μεῦ-
τονόητη ἐμπιστοσύνη, ὀνομάζουν οἱ ἀπλοῖ, ὀλιγογράμματοι
ἴσως, ἀλλὰ μεῦ πνευματικὴ πείρα Γέροντες τὰ βιβλία μεῦ κείμε-
να ἀγίων Πατέρων καὶ εἰδικότερα μεῦ ἀσκητικὲς διηγήσεις καὶ
διδασχὲς. Καὶ συχνὰ στὸν λόγο τους ἀναφέρουν: «Γράφει στὸ Πα-
τερικό...», «Λέει τὸ Πατερικό...».

Ἐνα «Πατερικό», ἓνα μικρὸ ρυάκι εἶναι καὶ τὸ βιβλίον ποῦ
κρατᾶς, ἀγαπητὲ ἀναγνώστη. Συγκεντρώνει στὶς σελίδες του
διηγήσεις καὶ διδασχὲς ἀγίων Γερόντων τῆς Ἐρήμου, χαριτω-
μένες καὶ κατανουκτικὲς, παρόμοιες μεῦ αὐτὲς τοῦ Γεροντικοῦ.

Οἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι τῶν Ὁσίων, γνωστῶν ἢ ἀνώνυ-
μων, πάντοτε θέρμαιναν τὶς καρδιὲς καὶ παρακινούσαν σὲ μί-
μηση. Ἡ καταγραφή τους ἄρχισε αὐθόρμητα ἀπὸ πολὺ νωρὶς,
σχεδὸν μεῦ τὴν ἐμφάνιση τοῦ μοναχισμοῦ, καὶ στὴ διάρκεια τῶν
αἰώνων συνεχίστηκε ἀμείωτη, ὅπως καὶ ἡ δίψα γιὰ τὴν ἀνά-
γνωσή τους.

Συσσωρεύθηκε, λοιπόν, ἓνας ἀνυπολόγιστος πλοῦτος τέ-
τοιων κειμένων διάσπαρτων σὲ ἀμέτρητα χειρόγραφα. Ἐνα
σχετικὰ μικρὸ μέρος τους εἶναι ἀποθησαυρισμένο στὸ γνωστὸ
ἀλφαθητικὸ Γεροντικὸ καὶ στὰ βιβλία μεῦ παρόμοιο περιεχόμενο
(*Λαυσαϊκὴ Ἱστορία, Λειμωνάριον, Εὐεργετινὸς κλπ.*). Καὶ ἓνα

1. Γέροντος Παΐσιου Ἁγιορείτου, Ἐπιστολές. Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης
1994. σελ. 66.

ἄλλο μέρος παρουσιάζεται κατὰ καιρούς σποραδικὰ σὲ ἐξειδικευμένες δημοσιεύσεις πού ἀπευθύνονται σὲ ἐρευνητές, κυρίως θεολόγους καὶ φιλόλογους, παραμένουν ὅμως ἀπρόσιτες καὶ ἄγνωστες στοὺς ἀπλοὺς ἀναγνώστες.

Ἀπὸ τὸν ἄγνωστο αὐτὸν πλοῦτο διαλέξαμε καὶ παραθέτουμε ἐδῶ σελίδες πού ξεχωρίζουν γιὰ τὴ χάρη καὶ τὴν ὠφελιμότητά τους καὶ μᾶς μεταφέρουν στὴ γνώριμη ἁγιασμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ Γεροντικοῦ. Αὐτές, ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενό τους, μοιράστηκαν σὲ δύο μέρη, πού τιτλοφορήθηκαν ἀντίστοιχα «Διηγήσεις ἁγίων Γερόντων» καὶ «Διδαχὲς ἁγίων Γερόντων».

Τὸ πρῶτο μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ δεκατέσσερις διηγήσεις² πού, ὅπως διαπιστώθηκε μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ἐρευνα, δὲν περιλαμβάνονται στὸ Γεροντικὸ καὶ στὰ ἄλλα βιβλία πού ἀναφέρθηκαν³. Οἱ ἐννιά πρῶτες εἶναι ἀπὸ τὶς ἀνέκδοτες διηγήσεις

2. Κριτικὴ ἐκδοσὴ τοῦ ἀρχαίου κειμένου: γιὰ τὶς ἐννιά πρῶτες διηγήσεις βλ. Th. Nissen, *Unbekannte Erzählungen aus dem Pratum spirituale* [– Ἄγνωστες διηγήσεις τοῦ Λειμωναρίου]. *Byzantinische Zeitschrift* 38 (1938), σελ. 351-376· γιὰ τὶς ἄλλες πέντε βλ. F. Nau, *Le texte grec des récits utiles à l'âme d'Anastase (le Sinaïte)* [= Τὸ ἐλληνικὸ κείμενο τῶν ψυχωφελῶν διηγημάτων τοῦ Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου]. *Oriens Christianus* 1903, σελ. 61-88. Τὸ ἀρχαῖο κείμενο δημοσιεύεται ἐδῶ μὲ κάποιες ἀλλαγές στὴ στίξη καὶ ἐλάχιστες διορθώσεις. Ἡ μετάφραση τῶν διηγήσεων 5, 9, 10 καὶ 11 πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *Ἀγιορειτικὴ Μαρτυρία* (τεύχη 11, 10 καὶ 12-13 ἀντίστοιχα). Ἐδῶ παρουσιάζεται σὲ ἀναθεωρημένη μορφή.

3. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γνωστὸ Γεροντικὸ, πού κυκλοφορεῖ σὲ διάφορες ἐκδόσεις, ἔγινε ἐλεγχος καὶ στὰ ἐξῆς βιβλία: α) *Εὐεργετινὸς* (4 τόμοι), ἐκδ. ἐπισκ. Ματθαίου Λαγγῆ, Ἀθήνα 1992-93. β) *Λαυσαϊκὴ ἱστορία*, PG 34, 995-1262· κριτικὴ ἐκδοσὴ ἀπὸ τὸν C. Butler, Cambridge 1904· σὲ κείμενο καὶ μετάφραση στὴ σειρά *Φιλοκαλία* 6. Πατερικὲς ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς», Θεσσαλονίκη 1996· σὲ μετάφραση στὴ σειρά *Ἀνθη τῆς ἐρήμου* 16, ἐκδ. Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα, Ἄγ. Ὅρος 1980. γ) Ἰωάννου Μόσχου. *Λειμωνάριον*, PG 87, 3. 2852-3112· σὲ κείμενο καὶ μετάφραση στὴ σειρά

τοῦ *Λειμωναρίου*¹, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες πέντε εἶναι ἀπὸ τὰ “ψυχωφελῆ διηγήματα” τοῦ μοναχοῦ Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου.

Στὸ δεύτερο μέρος περιέχονται οἱ παραινέσεις δύο ἐξεχόντων ἀββάδων τοῦ Γεροντικοῦ: τοῦ ἀββᾶ Ὑπερεχίου⁵ καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου⁶.

Ἡ «Ἀσκητικὴ παραινέση»⁷ τοῦ ἀββᾶ Ὑπερεχίου εἶναι στὴν πραγματικότητά ἡ ἀλφαριθμητικὴ συλλογὴ τῶν ἀποφθεγμάτων του⁸, στὰ ὁποῖα συμπυκνώνεται μὲ τρόπο εὐστοχο καὶ

Φιλοκαλία 2, Πατερικὲς ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς», Θεσσαλονίκη 1987· σὲ μετάφραση στὴ σειρά *Ἀνθη τῆς ἐρήμου* 17, ἐκδ. Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα, Ἄγ. Ὅρος 1983. δ) Δημ. Τσάμη, *Τὸ Γεροντικὸν τοῦ Σινᾶ*, Θεσσαλονίκη 1991. ε) Π. Β. Πάσχου, *Μέλι τὸ ἐκ πέτρας*, Ἀθήνα 1989.

4. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι τὸ *Λειμωνάριον* στὴν ἐκδεδομένη μορφή του εἶναι ἐλλιπές· περιέχει 219 διηγήσεις, ἐνῶ στὰ χειρόγραφα ὁ ἀριθμὸς τους κυμαίνεται. Ξεπερνοῦν ὅμως τὶς 300, ὅπως μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἱερὸς Φώτιος (*Μυριόβιβλος* 199, PG 103, 665). Ἀπὸ τὶς διηγήσεις πού δημοσιεύονται ἐδῶ, μόνον ἡ πέμπτη (σελ. 22-35) δὲν μπορεῖ νὰ ἀνήκει στὸ πρωτότυπο *Λειμωνάριον* (βλ. σελ. 25, σημ. 8).

5. Γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἁγίου Ὑπερεχίου δὲν δίνει κανένα στοιχεῖο ὁ Συναξαριστής, πέρα ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ἀναφορὰ του στὶς 7 Λυγούστου. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ ἄλλους ὁσious Πατέρες καὶ ὀφείλεται στὴ μεγάλη τους ταπείνωση, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας κάλυπταν τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς ἀρετὲς τους.

6. Ὁ ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Μέγας (354-449) καταγόταν ἀπὸ τὴ Ρώμη. Κάτοχος εὐρύτατης ἐλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς παιδείας, διετέλεσε παιδαγωγὸς τοῦ Ὀνωρίου καὶ τοῦ Ἀρκαδίου, γιῶν τοῦ αὐτοκράτορα Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου († 17 Ἰαν.). Ἐγινε μοναχὸς στὴ Σκήτη τὸ 394. Στὸ Γεροντικὸ περιέχονται 44 διηγήσεις του. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 8 Μαΐου.

7. Τὸ ἀρχαῖο κείμενο ἀπὸ τὴν Πατρολογία τοῦ Migne (PG 79, 1471-1490). Συμπεριλαμβάνεται, μὲ ἀρκετὲς διαφορὲς, καὶ στὰ ἔργα τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου (τ. Γ', ἐκδ. «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη 1990, σελ. 338-356). Ἡ ἐκδοσὴ αὐτὴ χρησίμευσε γιὰ ἀρκετὲς διορθώσεις τοῦ κειμένου τῆς Πατρολογίας.

8. Ἀπὸ τὰ 166 ἀποφθεγμάτων πού ἀποτελοῦν τὴν παραινέση, στὸ Γεροντικὸ καὶ στὸν Εὐεργετινὸ περιέχονται συνολικὰ μόνον δεκαεπτὰ: ἔντεκα πλήρη καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἄλλα ἔξι.

εύκολομνημόνευτο ή μακρά άσκητική πείρα του. Αυτά άπευθύνονται βέβαια σέ μοναχούς, ώστόσο κάθε Χριστιανός θά ώφεληθει άπό τήν προσεκτική μελέτη τους, έπειδή άναφέρονται σέ κοινά θέματα πνευματικής ζωής.

Ή «Διδασκαλία και παραίνεση»⁹ του άγίου Άρσενίου έξετάζει δύο θέματα πρωταρχικής σημασίας: τόν βαθύτερο σκοπό του πνευματικού άγώνα και τόν κίνδυνο νά παρεκκλίνει κανείς στό κακό παρά τó καλό ξεκίνημα. Ή θεματολογία και ή καλλιέπειά της φέρνουν τήν παραίνεση αυτή πιό κοντά στα κείμενα τής Φιλοκαλίας.

Όλο αυτό τó ύλικό προσφέρεται στό πρωτότυπο κείμενο και σέ παράλληλη μετάφραση με κάποια σχόλια, όπου αυτά κρίθηκαν χρήσιμα.

Με τέτοια σύνθεση λοιπόν παραδίδουμε τó παρόν βιβλίο στην κυκλοφορία, ταπεινή προσθήκη δίπλα στα άλλα «Πατερικά», πού όλα «στολίζουν τήν Έκκλησία του Θεού, στερεώνουν τή θεογνωσία, παρακινούν τις ψυχές στον δρόμο του Θεού, επιστρέφουν τους πλανεμένους, ξυπνούν τους ράθυμους, στηρίζουν αυτούς πού κλονίζονται, πείθουν τους σκανδαλισμένους, κατανύσσουν τους σκληροκαρδους, φωτίζουν τους άπλοϊκούς...»¹⁰.

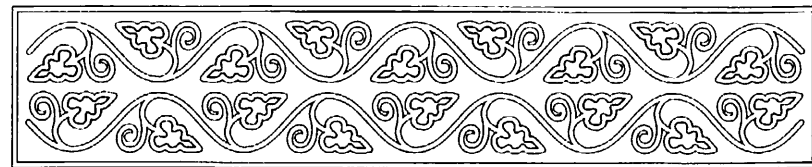
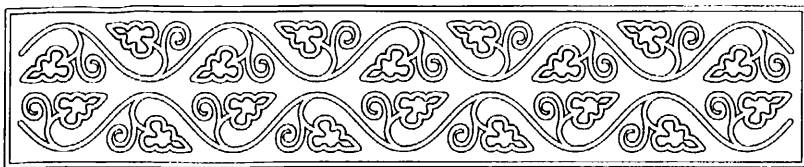
9. Τó αρχαίο κείμενο άπό τήν Πατρολογία (PG 66, 1615-1620). Τó ίδιο βρίσκεται ένσωματωμένο στον Βίο του άγίου Άρσενίου (N. Φιριππίδου, Βίος και πολιτεία του όσιου πατρός ήμών Άρσενίου του Μεγάλου, Έκκλ. Φάρος 34, 1935, σελ. 33-55 και 189-201· ή παραίνεση στις σελ. 46-48). Διασκευή του Βίου βλ. στον τόμο Μαΐου του Μεγάλου Συναξαριστή τής Έκκλησίας (έκδ. έπισκ. Ματθαίου Λαγγή, Άθήνα 1994).

10. Στο κείμενο: *Διηγήματα γάρ άγαθά έκκλησίαν Θεού φαιδρύνει, πρós θεογνωσίαν κρατύνει, τás ψυχάς πρós Θεόν διεγείρει, άπό πλάνης έπιστρέφει, τούς ράθυμους έξυπνίζει, τούς σαλευομένους στηρίζει, τούς σκανδαλιζομένους πληροφωρεί, τούς σκληροκαρδίους κατανύσσει, τούς άφελείς φωτίζει...* (Άπό τόν πρόλογο του μοναχού Άναστασίου στα "ψυχωφελή διηγήματά" του· βλ. F. Nau, ό.π., σελ. 61).

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΑΓΙΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ





1. Τὸ κτῆμα τοῦ μοναχοῦ

Αδελφός ἀποταξάμενος πάντα τὰ αὐτοῦ διέδωκε κρατήσας ἐν χωρίον καλόν. Κοσμικός δέ τις λαμπρὸς ἐπεθύμησεν αὐτοῦ καὶ πολλάκις αὐτὸν ἠτήσατο πωλῆσαι τὸ χωρίον ἢ ἀνταλλάξαι αὐτό, καὶ οὐδέν τούτων εἶλατο ἐκεῖνος.

Συνέβη οὖν τὸν κοσμικὸν λαβεῖν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαρχίας ἐκεῖνης, καὶ ἠνάγκαζε τὸν μοναχὸν ἀποστῆναι τοῦ χωρίου ἐπηρεάζων αὐτὸν πάντοτε καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ παράγων διὰ τοῦ χωρίου αὐτοῦ.

Ὡς οὖν εἶδε πολλὴν ἀνάγκην ὁ ἀδελφός, μὴ εὐρῶν πῶς δυσωπήσῃ τὸν ἄρχοντα, ὕστερον ἀπέρχεται πρὸς τινα γέροντα ἡσυχάζοντα ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκεῖνοις, ἐνάρετόν τε ὄντα καὶ περίβλεπτον. Καὶ προσέρχεται αὐτῷ ὁ ἀδελφός πολλάκις, ὁ δὲ γέροντας ἠκόντιζεν αὐτὸν καὶ ἀπέπεμπεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

Πάλιν οὖν ὡς εἶδε τὸν ἄρχοντα ἐπικείμενον εἰς τὸ λαβεῖν τὸ χωρίον, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· Δια τὸν Κύριον βοήθησόν μοι καὶ γράψον αὐτῷ ἢ πέμψον τινα πρὸς αὐτόν. Ὡς οὖν ἐπέμενε ὁ γέροντας ὁ γέροντας ἐπιστολὴν τῷ ἄρχοντι ταῦτα ἔχουσαν· Ὁ μονάζων μονάζων, ἵνα μὴ κέκτηται τι, δι' οὗ ἀδικεῖσθαι δύναται· εἰ δὲ κέκτηται, ἀδικεῖσθω, οὐ γὰρ μονάζων. Καὶ ἐπιγράψας δέδωκε τῷ

Ενας ἀδελφός, ὅταν ἔγινε μοναχός, μοίρασε ὅλα του τὰ εὐπάρχοντα κρατώντας μόνο ἓνα καλὸ κτῆμα. Κάποιος ἐπιφανὴς κοσμικὸς ἐπιθύμησε αὐτὸ τὸ κτῆμα καὶ τοῦ ζήτησε πολλὰς φορές νὰ τοῦ τὸ πουλήσῃ ἢ νὰ τὸ ἀνταλλάξῃ. ἐκεῖνος ὅμως δὲν δέχτηκε τίποτε ἀπ' αὐτά.

Συνέβη λοιπὸν ὁ κοσμικὸς νὰ διοριστῆ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας ἐκεῖνης καὶ ἄρχισε νὰ πιέζει τὸν μοναχὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ κτῆμα, ταλαιπωρώνοντας τὸν συνεχῶς καὶ περτώνοντας τὰ ζῶα του μέσα ἀπὸ τὸ κτῆμα.

Ὁ ἀδελφός, βλέποντας τὰ πράγματα πολὺ δύσκολα καὶ ἐπειδὴ δὲν κατώρθωσε νὰ μεταπέσει τὸν ἄρχοντα μὲ τὰ παρακάλια, κατέφυγε τελικὰ σὲ κάποιον γέροντα ἐνάρετο καὶ ὀνομαστό πού ἡσύχαζε στὰ μέρη ἐκεῖνα. Καὶ πῆγε πολλὰς φορές, ὁ γέροντας ὅμως τὸν ἐδιωχνε λέγοντάς του νὰ ἐπιστρέφῃ στο κελλί του.

Ὅταν ὁ ἀδελφός εἶδε τὸν ἄρχοντα ἔτοιμο νὰ τοῦ πάρῃ τὸ κτῆμα, πῆγε πάλι στὸν γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Γιὰ τὸν Θεό, βοήθησέ με, καὶ γράψε του ἢ στείλε κάποιον νὰ τοῦ μιλήσῃ». Καὶ ἐπειδὴ ἐπέμενε ἐνοχλητικὰ, γράφει ὁ γέροντας ἐπιστολὴν στὸν ἄρχοντα πού ἔλεγε τὰ ἑξῆς· «Ὁ μοναχός εἶναι μοναχός, γιὰ νὰ μὴν ἔχει τίποτε μὲ τὸ ὅποιο μποροῦν νὰ τὸν ἀδικήσουν. Ἄν ὅμως ἔχει, ἄς ἀδικεῖται, διότι δὲν εἶναι μοναχός». Καὶ γράφοντας ἀπ' ἔξω τὸν ἀποστολέα καὶ τὸν παραλήπτη ἔδωσε τὴν ἐπιστολὴν στὸν ἀδελφὸν νὰ τὴν πάει

ἀδελφῶ ἀπενεγκεῖν τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἄρχοντι, τὴν δὲ δύναμιν τῶν γραμμάτων οὐκ ἤδει ὁ ἀδελφός.

Ἀπελθὼν οὖν ἐπέδωκε τῷ ἄρχοντι τὰ γράμματα. Ὁ δὲ δεξάμενος μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ καταφιλήσας ἔλυσε καὶ ἀνέγνω. Καὶ ἠρώτησε τὸν ἀδελφὸν λέγων· Ἐμαθες τί ἔγραψεν; Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ἴνα ἀναχωρήσης τοῦ χωρίου. Καὶ θαυμάσας ὁ ἄρχων τὴν ἀρετὴν τοῦ γέροντος ἀνεχώρησε τοῦ χωρίου.

Θαυμάζομεν οὖν ἐκ τούτου τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀρετῆς, οἷα ἔγραψεν ὁ γέρον μὴδὲν ὑβριστικὸν ἢ κολαστικὸν ἔχοντα, καὶ πῶς ἐδυσώπησε τὰ τοιαῦτα γράμματα τὸν ἄρχοντα κατελεῆσαι τὸν δεόμενον αὐτοῦ.

Παρέβαλόν ποτε φιλόσοφοι γέροντί τινι, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν εὐχὴν ἔμεινε σιωπῶν καὶ πλέκων σειρὰν μηδὲν ἀνανεύων. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· Εἶπέ ἡμῖν λόγον, ἀββᾶ. Ὁ δὲ ἐσιώπα. Λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τοῦτο ἦλθομεν, ἵνα ἀκούσωμεν λόγον παρὰ σοῦ καὶ ὠφεληθῶμεν. Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον· Ὑμεῖς ἀνηλώσατε τὰ χρήματα ὑμῶν, ἵνα μάθητε λαλεῖν, ἐγὼ δὲ κατέλιπον τὸν κόσμον, ἵνα μάθω σιωπᾶν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ὠφεληθέντες ἀπῆλθον.

στὸν ἄρχοντα, τὸ περιεχόμενό της ὅμως δὲν τὸ γνώριζε ὁ ἀδελφός.

Πῆγε λοιπὸν καὶ ἔδωσε τὸ γράμμα στὸν ἄρχοντα. Ἐκεῖνος τὸ δέχτηκε μὲ πολλή τιμὴ καὶ ἀφοῦ τὸ καταφίλησε¹ τὸ ἀνοίξε καὶ τὸ διάβασε. Καὶ ρώτησε τὸν ἀδελφό· «Ξέρεις τί ἔγραφε;» Τοῦ λέει ἐκεῖνος· «Νὰ φύγεις ἀπὸ τὸ κτῆμα». Καὶ ὁ ἄρχοντας, θαυμάζοντας τὴν ἀρετὴν τοῦ γέροντα, ἐγκατέλειψε τὸ κτῆμα.

Στὸ περιστατικὸ αὐτὸ θαυμάζουμε τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ιδιότητα τῆς ἀρετῆς, τί δηλαδὴ ἔγραψε ὁ γέροντας, χωρὶς τίποτε τὸ ὑβριστικὸ ἢ ἀπειλητικὸ, καὶ πῶς ἓνα τέτοιο γράμμα ἔπεισε τὸν ἄρχοντα νὰ εὐσπλαχνιστεῖ ἐκεῖνον ποὺ τὸν παρακαλοῦσε.

2. Τὸ μάθημα τῶν φιλοσόφων

Κάποιοι φιλόσοφοι ἐπισκέφθηκαν κάποτε ἓναν γέροντα. Μετὰ τὴν προσευχὴν ποὺ ἔκανε κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τους, ὁ γέροντας ἔμεινε σιωπηλὸς κἀνοντας τὸ ἐργόχειρό του χωρὶς διόλου νὰ σηκώνει τὸ βλέμμα του. Τὸν παρακάλεσαν οἱ φιλόσοφοι, λέγοντας· «Πές μας κάτι, ἀββᾶ». Ἐκεῖνος ὅμως σιωποῦσε. Τοῦ λέει· «Ἐμεῖς γι' αὐτὸ ἤρθαμε, γιὰ νὰ ἀκούσουμε κάτι ἀπὸ σένα καὶ νὰ ὠφεληθοῦμε». Τοῦς λέει ὁ γέροντας· «Ἐσεῖς ξοδέψατε τὰ χρήματά σας γιὰ νὰ μάθετε νὰ μιλάτε, ἐγὼ ὅμως ἄφησα τὸν κόσμον γιὰ νὰ μάθω νὰ σιωπῶ». Αὐτοὶ ὅταν τὸ ἀκούσαν θαύμασαν καὶ ἔφυγαν ὠφελημένοι.

1. Ἀρχαία συνήθεια κατὰ τὴ λήψη ἐπιστολῶν ἀπὸ ἀγαπητὰ ἢ σεβαστὰ πρόσωπα.

3. Τὸ “πρόβλημα” τῆς φιλόχριστης χήρας

Ἐλεγέ τις τῶν πατέρων ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενόμενος εἰσηλθὼν εἰς μαρτύριον εὐξασθαι καὶ θεωρῶ τινα φιλόχριστον γυναῖκα ὡς χηρευτικὰ φοροῦσαν, ἔχουσαν μεθ' ἑαυτῆς παῖδας καὶ παιδίσκας. Καὶ οὕτως ἔλεγε πρὸς τὸν ἅγιον μάρτυρα σφοδρῶς κρατοῦσα τῶν καγκέλλων αὐτοῦ· Ἐγκατέλιπές με, κύριε, ἐλέησόν με, δέσποτα φιλόανθρωπε· ὥστε με ἐκ τῶν κραυγῶν αὐτῆς καὶ τῶν δακρύων ἔασαι τὴν εὐχὴν μου καὶ αὐτῇ προσέχειν, πλειόνως μου καταινυέντος ἐκ τῶν δακρύων αὐτῆς καὶ τῶν κραυγῶν.

Ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐλογισάμην ὅτι χήρα ἐστὶ καὶ καταπονεῖται ὑπὸ τινος· ὡς οὖν ἔχων γινώσκω πρὸς τὸν σύνοδρον τοῦ ἀγιοσταλίου ἔμεινα, ἕως οὐ ἐπλήρωσε τὴν εὐχὴν αὐτῆς. Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων αὐτῆς εἶπον· Κάλεσόν μοι τὴν κυρίαν σου. Ὡς δὲ ἐπλησίασέ μοι, ἄπερ ἐλογισάμην εἶπον αὐτῇ. Ἡ δὲ ἀνέκραξε πάλιν κλαίουσα καὶ λέγουσα· Οὐκ οἶδας, πάτερ, τί ἐστὶν ὃ ἔχω; ἐγκατέλιπέ με ὁ Θεὸς καὶ οὐκ ἐπεσκέψατό με· ἔχω γὰρ σήμερον τρία ἔτη καὶ οὐκ ἠσθένησα, οὐ παῖς μου, οὐκ οἰκέτης μου οὔτε τις τοῦ οἴκου μου, καὶ λογίζομαι ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεστράφη με διὰ τὰς ἀμαρτίας μου. Διὰ τοῦτο κλαίω, ἵνα ἐπισκέψηταί με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν τάχει.

Ἐγὼ δὲ θαυμάσας τὴν φιλόσοφον αὐτῆς ψυχὴν καὶ ἐπευξάμενος αὐτῇ ἀνεχώρησα δοξάζων τὸν Θεόν.

Κάποιος ἀπὸ τῶν πατέρων διηγόταν τὸ ἐξῆς: Κάποτε ποὺ βρέθηκα στὴν Ἀλεξανδρεία, μπῆκα στὸν ναὸ ἑνὸς ἀγίου μάρτυρα² γιὰ νὰ προσευχηθῶ καὶ βλέπω μιὰ φιλόχριστη γυναῖκα ποὺ ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίᾳ της φαινόταν χήρα καὶ συνοδευόταν ἀπὸ δούλους καὶ δούλες. Καὶ κρατώντας τὰ κάγκελα τοῦ προσκυνήματος τοῦ ἀγίου μάρτυρα ἔλεγε ἔντονα σ' αὐτόν: «Μὲ ἐγκατέλειψες, κύριε, σπλαχνίσου με, φιλόανθρωπε δέσποτα», ἔτσι ὥστε ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ δάκρυά της ἐγὼ νὰ ἀφήσω τὴν προσευχή μου καὶ νὰ κοιτῶ αὐτήν, διότι πολὺ μὲ συγκίνησαν τὰ κλάματα καὶ οἱ φωνές της.

Ἰπέθεσα ὅτι θὰ εἶναι χήρα ποὺ ἀδικεῖται ἀπὸ κάποιον· καθὼς λοιπὸν ἐγὼ γνώριζα τὸν σύνοδρον³ τοῦ ἐπάρχου (ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τὴ βοηθήσει), τὴν περίμενα νὰ τελειώσει τὴν προσευχή της. Κάλεσα τότε ἓναν δοῦλο της καὶ τοῦ εἶπα: «Φώναξέ μου τὴν κυρία σου». Ὅταν μὲ πλησίασε, τῆς εἶπα αὐτὰ ποὺ σκέφτηκα. Καὶ αὐτὴ ἔβαλε πάλι τὰ κλάματα καὶ εἶπε: «Δὲν ξέρεις, πάτερ, ποιοὶ εἶναι τὸ πρόβλημά μου; Μὲ ἐγκατέλειψε ὁ Θεὸς καὶ δὲν μὲ ἐπισκέφθηκε. Διότι πᾶνε τώρα τρία χρόνια καὶ δὲν ἀρρώστησα οὔτε ἐγὼ, οὔτε δοῦλος μου, οὔτε ὑπέρτης μου, οὔτε κάποιος ἀπὸ τὸ σπίτι μου, καὶ νομίζω ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ἀποστράφηκε γιὰ τὶς ἀμαρτίες μου. Γι' αὐτὸ κλαίω, γιὰ νὰ μὲ ἐπισκεφθεῖ γρήγορα ὁ Θεὸς σύμφωνα μὲ τὸ ἔλεός του».

Καὶ ἐγὼ, ἔκπληκτος ἀπὸ τὴν φιλόσοφον ψυχὴν της, ἔκανα προσευχή γι' αὐτὴν καὶ ἀναχώρησα δοξάζοντας τὸν Θεόν.

2. *Μαρτύριον*: ναὸς ποὺ στέγαζε τὰ λείψανα κάποιου μάρτυρα καὶ ἔφερε τὸ ὄνομά του. Συνήθως ἦταν χτισμένος στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου ἢ τῆς ταφῆς του.

3. *Σύνοδρος*: ὑψηλόβαθμος ἀξιωματοῦχος, ἀπὸ τοὺς ἐπιτελεῖς τοῦ ἐπάρχου.

4. Ζῶα ὑποδείγματα ὑπακοῆς

Ελεγέ τις φιλόχριστος ὅτι παρεβάλομεν εἰς κοινόβιον ἁγίου γέροντος ἐν Θηβαΐδι. καὶ ὡς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μοναστήριον, κύνες μεγάλοι αἰπολικοὶ ἐπάνω τοῦ τείχους ἐγόγγυζον. Ἐγὼ δὲ φοβηθεὶς ἤθελον ἀποβῆναι τοῦ ἵππου. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες, πείραν ἔχοντες τῆς τῶν κυνῶν ὑλακῆς, εἶπον· Μὴ κατέλθης, δέσποτα· παραγγελίαν γὰρ ἔχουσιν οἱ κύνες ἐκ τοῦ ἀββά μὴ κατελθεῖν τοῦ τροχοῦ.

Εἰσελθόντων δὲ ἡμῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ καὶ λαβόντων τὰς εὐχὰς τῶν πατέρων, ἔλαβον ἡμᾶς ἐπὶ τὸ φρέαρ τῷ καιρῷ τῆς ψαλμωδίας· ἴστατο δὲ ἡ κάμηλος ἡ ἀνάγουσα τὸ ὕδωρ καὶ οὐκ ἐκινεῖτο. Ἡμῶν δὲ ἐρωτησάντων διὰ τί οὐ περικάμπτει ἡ κάμηλος, ἀπεκρίθησαν ἡμῖν ὅτι ὁ ἀββάς ἡμῶν προσέταξεν αὐτήν, ἵνα τῷ καιρῷ τῆς ψαλμωδίας κρούσματος γενομένου μὴ περικάμπτη, ἕως οὐ ἀπόλυση ἡ ἐκκλησία. Ποτέ γὰρ ψαλμωδίας οὔσης, διὰ τὸν θόρυβον τῆς μηχανῆς ὁ φρεαρίτης οὐκ ἤκουσε τοῦ κρούσματος καὶ οὐ παρεγένετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ οὖν ἀββάς ἐλθὼν ἐπὶ τὸ φρέαρ λέγει τῷ φρεαρίτῃ· Διὰ τί οὐκ ἤλθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὥραν; Ὁ δὲ εἶπε· Συγχώρησόν μοι, πάτερ, ὅτι οὐκ εἶασέ με ἀκοῦσαι τοῦ κρούσματος ὁ τῆς μηχανῆς θόρυβος. Τότε σταθεὶς ὁ ἀββάς παρήγγειλε τῇ καμήλῃ τῇ ἀναγαγούσῃ τὸ ὕδωρ λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος, ἵνα, ὅταν κρούση εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μηδαμοῦ σαλευθῆς, ἕως οὐ ἀπόλυση. Καὶ ἐφύλαξεν ἡ κάμηλος τὴν ἐντολήν. Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλη οἰαδήποτε κάμηλος βληθῆ εἰς τὴν μηχανήν, τὸ αὐτὸ παράγγελμα φυλάσσει.

Καὶ ἀκούσαντες ἐδοξάσαμεν τὸν Θεόν.

Κάποιος φιλόχριστος ἄνθρωπος διηγήθηκε· Ἐπισκεφθῆκαμε τὸ κοινόβιο κάποιου ἁγίου γέροντα στὴ Θηβαΐδα, καὶ καθὼς φτάσαμε στὸ μοναστήρι, ἄρχισαν κάτι μεγάλα τσοπανόσκυλα νὰ γαβγίζουν ψηλὰ ἀπὸ τὸ τεῖχος. Ἐγὼ φοβήθηκα καὶ θέλησα νὰ κατεβῶ ἀπὸ τὸ ἄλογο, οἱ συνοδοὶ μου ὅμως, ξέροντας σχετικά μὲ τὸ γάβγισμα τῶν σκυλιῶν, μοῦ εἶπαν· «Μὴν κατεβαίνεις, κύριε· διότι τὰ σκυλιὰ ἔχουν ἐντολὴ ἀπὸ τὸν ἀββά νὰ μὴν κατεβοῦν ἀπὸ τὸ περιτείχισμα».

Ὅταν πιά μπήκαμε στὸ μοναστήρι καὶ πήραμε τὶς εὐχὲς τῶν πατέρων, μᾶς πῆγαν στὸ πηγάδι τὴν ὥρα τῆς ἀκολουθίας, καὶ ἡ καμήλα ποὺ ἀνέβαζε μὲ τὸ μάγγανο τὸ νερὸ στεκόταν ἀκίνητη. Στὴν ἀπορία μας, γιατί δὲν γυρίζει ἡ καμήλα, μᾶς ἐξήγησαν· «Ὁ ἀββάς μας τὴν πρόσταξε, τὴν ὥρα τῆς ἀκολουθίας, ὅταν δηλαδὴ χτυπήσει τὸ σήμαντρο, νὰ μὴ γυρίζει ὡσότου νὰ ἀπολύσει ἡ ἐκκλησία. Διότι κάποτε σὲ ὥρα ἀκολουθίας ὁ ἀδελφὸς μὲ τὸ διακόνημα τοῦ πηγαδιοῦ δὲν ἄκουσε τὸ σήμαντρο ἐξαιτίας τοῦ θορύβου τοῦ μαγγανοπήγαδου καὶ δὲν ἤρθε στὴν ἐκκλησία. Ὁ ἀββάς λοιπὸν πῆγε στὸ πηγάδι καὶ λέει στὸν ἀδελφὸ· “Γιατί δὲν ἤρθες στὴν ἐκκλησία στὴν ὥρα σου;” Καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε· “Συγχώρεσέ με, πάτερ, ὁ θόρυβος τῆς μηχανῆς δὲν μὲ ἄφησε νὰ ἀκούσω τὸ σήμαντρο”. Τότε στάθηκε ὁ ἀββάς καὶ ἔδωσε ἐντολὴ στὴν καμήλα ποὺ ἀνέβαζε τὸ νερό, λέγοντας· “Εἶναι εὐλογητὸς ὁ Θεός· στὸ ἐξῆς, ὅταν σημαίνει γιὰ τὴν ἐκκλησία, δὲν θὰ κινεῖσαι καθόλου μέχρι τὴν ἀπόλυση”. Καὶ ἡ καμήλα τήρησε τὴν ἐντολή. Ἀλλὰ καὶ ὅποιαδήποτε ἄλλη καμήλα τοποθετηθεῖ στὸ μαγγανοπήγαδο, τηρεῖ τὴν ἴδια προσταγῆ».

Ἀκούγοντας αὐτά, δοξάσαμε τὸν Θεό.

βλ. σελ. 10 γδ

5. Ἡ θαυμασὴ ἱστορία τοῦ μικροῦ Ἑβραίου

Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Βασίλειος ὁ πρεσβύτερος ὁ ἀναχωρητῆς ὁ ἀπὸ τῆς νέας λαύρας γεγωνῶς μοναχός, ὅτι ἠκηκόει τινῶν φιλοχρίστων ἀνδρῶν διηγουμένων θαῦμα τοιοῦτον, ὅτι ἐν τῇ Παλαιστινῶν χώρα ἐν πολυάνδρω τινὶ κώμῃ, ἐν ἣ κατώκουν Χριστιανοὶ τε καὶ Ἑβραῖοι ἔχοντες κτήνη πολλά· εἶχον δὲ ἔθος τοιοῦτον πατροπαράδοτον καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἔωθεν συνήθροιζον τὰ κτήνη πρὸς τὴν πύλην τῆς κώμης καὶ ἕκαστος ἀπέστελλε μετὰ τῶν ἰδίων ἀλόγων ὁ μὲν τὸν υἱόν, ὁ δὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ. Καὶ παραλαβόντες τὰ κτήνη οἱ παῖδες καὶ τὸν ἐπισιτισμὸν ἑαυτῶν ἐπορεύοντο καὶ διετέλουν ἐν τῷ ἀγρῷ ἕως ὀψίας. δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου συνεκόμιζον αὐτά.

Ἐν μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ πορευθέντες πρὸς συνήθειαν βόσκειν, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ γεύσασθαι συναθροισθέντες εἶπον πρὸς ἀλλήλους οἱ τῶν Χριστιανῶν παῖδες· Δεῦτε ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς σύναξιν ὧδε, ὡς ποιοῦσιν οἱ κληρικοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ὁ μὲν τάξιν ἀνέλαβεν ἐπισκόπου καὶ κατέστησε τὸν μὲν πρεσβύτερον, τὸν δὲ διάκονον, τὸν δὲ ὑποδιάκονον καὶ ἄλλους ἀναγνώστας, καὶ ποιήσαντες πλάκα μίαν ἐκ τῶν λίθων ὡς ἐν τάξει θυσιαστηρίου προσήνεγκαν καὶ προσφοράς ἐξ ἧς ἐπέφεροντο δαπάνης.

Ἦν οὖν σὺν αὐτοῖς Ἑβραῖος υἱὸς ὦν τοῦ ἀρχιρεμβῆ, καὶ παρεκάλει τοὺς παῖδας λέγων· Δέξασθέ με μεθ' ὑμῶν, ἵνα δώσω καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς. Οἱ δὲ ἀπεβάλλοντο αὐτὸν λέγοντες· Οὐ δύνασαι μεθ' ἡμῶν ἐλθεῖν Ἰουδαῖος ὑπάρχων. Ὁ δὲ φησὶ· Γίνομαι καὶ γὰρ Χριστιανός. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἐὰν γίνῃ Χριστιανός, δεχόμεθά σε. Συνθεμένου οὖν αὐτοῦ

Ὁ ἀββᾶς Βασίλειος ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀναχωρητῆς, πού εἶχε γίνει μοναχός στὴ Νέα Λαύρα⁴, μᾶς διηγήθηκε ὅτι εἶχε ἀκούσει ἀπὸ κάποιους φιλόχριστους τὸ ἀκόλουθο θαῦμα.

Σὲ κάποια πολυάνθρωπη κωμόπολη τῆς Παλαιστίνης κατοικοῦσαν Χριστιανοὶ καὶ Ἑβραῖοι καὶ εἶχαν πολλὰ ζῶα. Εἶχαν μάλιστα τὴν ἐξῆς πατροπαράδοτη συνήθεια: καθημερινὰ συνάθροιζαν τὴν αὐγὴ τὰ ζῶα στὴν εἴσοδο τῆς κωμοπόλεως καὶ ὁ καθένας ἔστελνε μαζί μὲ τὰ ζῶα του τὸν γιό του ἢ τὸν δούλο του. Αὐτοὶ ἐπαιρναν τὰ ζῶα καὶ τρόφιμα γιὰ τὸν ἑαυτό τους, πήγαιναν στὴν ἐξοχὴ καὶ ἐκεῖ ἔμεναν μέχρι τὸ βράδυ, ὅποτε τὰ ἔφερναν πίσω καθὼς ἔδουε ὁ ἥλιος.

Μία ἡμέρα λοιπὸν πού εἶχαν πάει στὴ βοσκὴ ὡς συνήθως, συγκεντρώθηκαν τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ, καὶ τὰ παιδιὰ τῶν Χριστιανῶν εἶπαν μεταξύ τους: «Ἐλᾶτε νὰ κάνουμε καὶ μεῖς ἐδῶ θεία λειτουργία ὅπως κάνουν οἱ κληρικοὶ στὴν ἐκκλησία». Καὶ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς πῆρε τὴ θέση τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἔκανε τὸν ἕνα πρεσβύτερο, τὸν ἄλλο διάκονο, τὸν ἄλλο ὑποδιάκονο καὶ ἄλλους ἀναγνώστες. Κατόπιν ἔφτιαξαν ἕνα θυσιαστήριο μὲ μία πέτρινη πλάκα καὶ πρόσφεραν ἄρτους ἀπὸ τὰ τρόφιμα πού εἶχαν.

Μαζί τους ἦταν καὶ ἕνας Ἑβραῖος, γιὸς τοῦ ἀρχιραββίνου, καὶ παρακαλοῦσε τὰ παιδιὰ λέγοντας: «Δεχτῆτε με μαζί σας, νὰ προσφέρω καὶ ἐγὼ ὅπως καὶ σεῖς». Αὐτὰ ὅμως τὸν ἐδιωχναν λέγοντας: «Δὲν μπορεῖς νὰ ἔρθεις μαζί μας, ἐπειδὴ εἶσαι Ἰουδαῖος». Λέει αὐτός: «Γίνομαι καὶ ἐγὼ Χριστιανός». Ἐκεῖνα τοῦ ἀποκρίθηκαν: «Ἄν γίνεις Χριστιανός, σὲ δεχόμεστε». Αὐτὸς λοιπὸν συμφώνησε, καὶ τὸν δέ-

4. Νέα Λαύρα: ἰδρύθηκε τὸ 507 στὴ Θεωκέ, νότια τῆς Βηθλεέμ, ἀπὸ μοναχοὺς τῆς Λαύρας τοῦ ἀγίου Σάββα.

έδέξαντο αὐτὸν καὶ ὁ δῆθεν ἐπίσκοπος ἐβάπτισεν αὐτὸν εὐρεθέντος ὕδατος ἐν τῷ τόπῳ.

Ἐποίησαν οὖν ἀκολουθῶς πάντα καὶ προσήνεγκαν τὸν ἄρτον. Καὶ ἐν τῷ συμπληρῶσαι αὐτοὺς λεγόντων αὐτῶν τὸ *Εἰς ἅγιος*, κατῆλθε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀνήλωσε πάντα τὰ παρακείμενα, αὐτοὶ δὲ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.

Ἐσπέρας δὲ γενομένης ἕκαστα εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἀπῆλθον τὰ ἄλογα. Πρωΐας δὲ γενομένης πορευθέντες οἱ γονεῖς καὶ ἀναζητήσαντες εὗρον ἡμιθανεῖς τοὺς παῖδας τυγγάνοντας καὶ βαστάσαντες ἕκαστος τὸ ἴδιον τέκνον εἰσήγαγον εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς μόλις ἐλθόντες εἰς ἑαυτοὺς οἱ παῖδες ἠρωτῶντο ὑπὸ τῶν γονέων τί ἂν εἶη τὸ συμβᾶν αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὠμολόγησαν πάντα τὰ γενόμενα καθὼς προγέγραπται.

Ὁ δὲ τοῦ ἀρχιερεμβῆ υἱὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς προσεκαλεῖτο παραθήσας αὐτῷ ἄρτους ἵνα φάγη. Ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο φαγεῖν λέγων, ὅτι ἐγὼ Χριστιανὸς εἰμι καὶ οὐ τρώω. Ταῦτα ἀκούσας ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος ἐβουλεύσατο πικρῶ θανάτῳ παραδοῦναι αὐτόν.

Ὁ οὖν προγνώστης Θεὸς ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς τὴν πονηρὰν σκῆψιν τοῦ μιερέως γινώσκων παρεσκεύασε τὸν καθεδράριον τοῦ χωρίου, τὸν καὶ ἀμηνῶν λεγόμενον, ἐπενεχθῆναι τῷ βαλανεῖ σφοδρῶς τοῦ χωρίου ὡς

5. Στους Ἰουδαίους ἡ διατροφή συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴ θρησκεία μέσω λεπτομερῶν διατάξεων περὶ καθαρῶν καὶ ἀκάθαρτων τροφῶν. Ἐτσι ἐδῶ τὸ παιδί ἀρνεῖται νὰ φάει ἰουδαϊκὰ φαγητά, ἐπειδὴ θεωρεῖ κάτι τέτοιο ὡς συμμετοχὴ στὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία. Ἡ μεταστροφή του δηλαδὴ στὸν Χριστιανισμό, ἂν καὶ ξεκίνησε σὰν παιχνίδι, ἦταν εἰλικρινῆς καὶ ριζικὴ. Ὅπως θὰ φανεῖ καὶ στὴ συνέχεια.

6. Ψαλμ. 7, 10.

χτηκαν, καὶ ὁ δῆθεν ἐπίσκοπος τὸν βάπτισε σὲ κάποιο νερὸ ποῦ βρέθηκε στὴν περιοχὴ.

Στὴ συνέχεια ἔκαναν ὅλα τὰ τῆς λειτουργίας καὶ προσκόμισαν τὸν ἄρτο. Καὶ ὅταν ὀλοκλήρωσαν τὸ μυστήριον καὶ ἔλεξαν τὸ «*Εἰς ἅγιος...*» κατέβηκε φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἔκαψε ὅλα ὅσα βρισκόνταν ἐπάνω στὸ θυσιαστήριον, ἐνῶ τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν φόβο τους ἔπεσαν κάτω καὶ ἔμειναν σὰν πεθαμένα.

Ὅταν βράδιασε, τὰ ζῶα γύρισαν στὰ σπίτια μόνα τους. Τὸ πρωὶ οἱ γονεῖς πῆγαν καὶ ἀναζήτησαν καὶ βρῆκαν τὰ παιδιὰ μισοπεθαμένα. Σήκωσε καθένας τὸ παιδί του καὶ τὸ πῆγε στὸ σπίτι. Μετὰ τρεῖς ἡμέρες, ποῦ συνῆλθαν κάπως τὰ παιδιὰ, οἱ γονεῖς τὰ ρωτοῦσαν τί τοὺς εἶχε συμβεῖ. Καὶ αὐτὰ ὁμολόγησαν ὅλα ὅσα ἔγιναν, ὅπως γράφτηκαν πιὸ πάνω.

Ὁ κακοῦργος πατέρας

Ὁ ἀρχираβθίνος στὸ μεταξὺ ἐτοίμασε τραπέζι καὶ φώναζε τὸν γιό του νὰ φάει. Τὸ παιδί ὅμως δὲν δεχόταν μὲ κανένα τρόπο νὰ φάει, λέγοντας: «*Ἐγὼ εἰμαι Χριστιανὸς καὶ δὲν τρώω*⁵». Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ἐκεῖνος ὁ μιαρὸς, ἀποφάσισε νὰ παραδώσει τὸ παιδί του σὲ πικρὸ θάνατο.

Ὁ προγνώστης ὅμως Θεός, ποῦ ἐρευνᾷ τις σκέψεις καὶ τις ἐπιθυμίες⁶, γνωρίζοντας τὸ κακοῦργο σχέδιον τοῦ μιαρῶ ἱερέα⁷, οἰκονόμησε ὥστε ὁ ἄρχοντας τῆς περιοχῆς, ὁ λεγόμενος ἀμηνῶς⁸, νὰ ὀργιστεῖ πάρα πολὺ μὲ τὸν ὑπεύθυνον τοῦ

7. Στὸ πρωτότυπο «*μιερέως*» (= μιαρὸς + ἱερεύς): λέξη ποῦ συναντοῦμε καὶ σὲ ἄλλα ἀνάλογα κείμενα (π.χ. βίος ἀγίου Κυρίλλου Φιλεώτου): αὐτὸς ποῦ ἐμφανίζεται ὡς ἱερέας ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα μεταδίδει μολυσμὸ (μιασμὸ) καὶ ὄχι ἀγιασμὸ.

8. Ἀμηνῶς: ἐμίρης, ἀξιωματοῦχος τοῦ Ἰσλάμ. Ἡ ἱστορία διαδραματίζεται σὲ ἐποχὴ μετὰ τὴν ἀραβικὴ κατάκτηση καὶ τὴν κυριαρχία τοῦ Ἰσλάμ. Ἐπομένως εἶναι μεταγενέστερη τοῦ *Λειμωναρίου* (πρβ. σὴμ. 4, σελ. 11).

καταφρονούντι καὶ μὴ παριστῶντι κατὰ λόγον τοὺς ἀέρας τοῦ λουτροῦ. καὶ φησι πρὸς αὐτόν· Ἴδου πόσον χρόνον ἔχεις χλευάζων πάντας, καὶ καθότι ἔρχομαι λούσασθαι, ψυχρόν αὐτὸ εὐρίσκω. Ὁμνυμί σοι τὸν μέγαν Θεόν, ὅτι ἐὰν μὴ κατὰ λόγον ὑποκαῆ καὶ εὐρεθῆ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ψυχρόν, τὴν κεφαλὴν σου ἀποτεμῶ. Ὁ δὲ συνέθετο οὕτω ποιεῖν πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀμηρᾶ.

Τοῦτο γνοὺς ὁ τοῦ Ἑβραίου παιδὸς πατὴρ καὶ νομίσας τῆς διαβολικῆς προθέσεως κεκρατηκένοι, μεταπέμπεται πρὸς ἑαυτὸν τὸν βαλανέα ὡς ὄντα αὐτῷ ὑπόχρεον καὶ φησιν· Οἶδα, ὅτι δέκα μοι νομίσματα ὀφείλεις. Ὁ δὲ ἔφη· Ἐπ' ἀληθείας, οὕτως ἐστὶ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐὰν ποιήσης τὸ παράγγελμα ὃ ἐντέλλομαί σοι, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ταύτην χαρίζομαί σοι. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ὁ ἐὰν ἐπιτάξης μοι ποιήσω, ἵνα ἐλευθερωθῶ τοῦ βάρους τοῦ δανείου. Ὁ δὲ παράνομος μιερεὺς λέγει αὐτῷ· Ἐμαθον ὅτι παραγγελίας ἔλαβες παρὰ τοῦ ἀμηρᾶ ἐκπυρῶσαι τὸ λουτρόν, καὶ ἐπειδὴ ἔχω τινὰ παῖδα παροργίζοντά με, θέλω, ὅταν ἐκκαῆ ἢ κάμινος καὶ μέλλεις ἀναχρίειν αὐτήν, δηλώσεις μοι καὶ ὃν ἂν πέμψω πρὸς σέ ἐρωτῶντα ὅτι ἀνέταξε τὸ λουτρόν, κρατήσας ἀκόντισον εἰς τὴν κάμινον καὶ χρίσας ἀναχώρησον, ἵνα κἂν οὕτως ἀπαλλαγῶ τῆς κακῆς αὐτοῦ γνώμης.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ βαλανεὺς ἐλπίδι τῆς τοῦ ὀφλήματος ἀπαλλαγῆς συνέθετο ποιεῖν ὡς προστέτακτο. Καὶ ἀπελθὼν, φόβῳ τῆς ἀπειλῆς τοῦ ἀμηρᾶ συνεχόμενος, ἐξέκαυσε τὴν κάμινον ὑπερεκπερισσοῦ τῆς συνήθους ἐκκαύσεως. Ὁ δὲ γνοὺς μέλλειν ἀναχρίεσθαι τὴν κάμινον ἀπέστειλε τὸν

9. Ἴα δημόσια λουτρά (τὰ γνωστά χαμάμ) διέθεται ὑπόγειο καμίνι (“ὑπέκκαυμα”) ἀπὸ τὸ ὁποῖο θερμαίνονταν τὸ νερὸ καὶ ὅλος ὁ χῶρος τοῦ λουτροῦ μὲ σύστημα κυκλοφορίας θερμοῦ ἀέρα.

10. Ὁ “μεγάλος Θεός” πού ἐπικαλεῖται ὁ μουσουλμάνος ἀμηρᾶς εἶναι ὁ Ἀλλάχ.

δημόσιου λουτροῦ, πὼς ἀμελεῖ καὶ δὲν κανονίζει σωστά τὴν θέρμανση τοῦ λουτροῦ⁹, καὶ νὰ τοῦ πεῖ: «Νά, πόσο καιρὸ ἔχεις πού κοροϊδεύεις τοὺς πάντες, καὶ ὅποτε ἔρχομαι νὰ λουστῶ, βρίσκω τὸ λουτρὸ κρύο. Σοῦ ὀρκίζομαι στὸν μεγάλο Θεό¹⁰, ὅτι ἂν δὲν θερμανθεῖ ὅπως πρέπει, καὶ τὸ βρῶ αὔριο κρύο, θὰ σοῦ κόψω τὸ κεφάλι». Ἐκεῖνος ὑποσχέθηκε ὅτι ἔτσι θὰ κάνει, γιὰ νὰ περιποιηθεῖ τὸν ἀμηρᾶ.

Τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ πατέρας τοῦ ἑβραϊόπουλου καὶ νόμισε ὅτι βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ πετύχει τὸν διαβολικὸ σκοπὸ του. Κάλεσε λοιπὸν τὸν ὑπεύθυνον τοῦ λουτροῦ, ὁ ὁποῖος τοῦ χρωστοῦσε χρήματα καὶ τοῦ εἶπε: «Ἄπ' ὅ,τι ξέρω, μοῦ ὀφείλεις δέκα νομίσματα». Ἐκεῖνος ἀπάντησε: «Πράγματι, ἔτσι εἶναι». Τοῦ λέει πάλι: «Ἄν κάνεις τὴν παραγγελία πού θὰ σοῦ δώσω, σοῦ χαρίζω ὅλο τὸ χρέος». Αὐτὸς τοῦ ἀπαντᾷ: «Ὅ,τι προστάξεις θὰ τὸ κάνω, γιὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ δανείου». Καὶ ὁ παράνομος καὶ μιαρὸς ἱερέας τοῦ λέει: «Ἐμαθα ὅτι διατάχθηκες ἀπὸ τὸν ἀμηρᾶ νὰ πυρῶσεις καλὰ τὸ λουτρό. Ἐπειδὴ ἔχω κάποιον παιδὶ πού μὲ πικραίνει, θέλω, ὅταν κάψει καλὰ τὸ καμίνι καὶ πρόκειται νὰ τὸ σφραγίσεις¹¹, νὰ μὲ εἰδοποιήσεις· καὶ ὅποιον σοῦ στείλω νὰ σὲ ρωτήσῃ ἂν ἐτοιμάστηκε τὸ λουτρό, πιάσε τον, πέταξέ τον μέσα στὸ καμίνι, σφράγισέ το καὶ φύγε, γιὰ νὰ ἀπαλλαγῶ ἔτσι ἀπὸ τὸν κακὸ χαρακτήρα του».

Ἀκούγοντας αὐτὰ ἐκεῖνος συμφώνησε νὰ κάνει ὅπως προστάχθηκε, ἐλπίζοντας νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸ χρέος. Πῆγε λοιπὸν καὶ πύρωσε τὸ καμίνι πολὺ περισσότερο ἄπ' ὅ,τι συνήθως, ἀπὸ τὸ φόβο τῆς ἀπειλῆς τοῦ ἀμηρᾶ. Ὅταν ὁ ἀρχιραββίνος εἰδοποιήθηκε ὅτι τὸ καμίνι εἶναι ἔτοιμο γιὰ νὰ

11. Τὸ καμίνι, ὅπως μέχρι πρόσφατα στὰ χωριά οἱ φοῦρνοι, εἶχε στόμιο πού σκεπαζόταν μὲ πλάκα καὶ σφραγιζόταν μὲ λάσπη.

υιὸν αὐτοῦ εἶπεῖν· Ἀνέταξε τὸ λουτρόν· Ὁ δὲ ἔφη· Ἄδωναί, καὶ ὑπερανέταξεν· εἰ δ' οὐ πιστεύεις μοι, θάπτου ὄψει. Καὶ δραξάμενος τοῦ παιδὸς ἐξηκόντισεν εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἀναχρίσας τὴν κάμινον ἀπῆλθεν.

Ὁ οὖν ἀμηρᾶς ἐλθὼν τοῦ λούσασθαι εὔρε τὸ λουτρόν ψυχρότερον ὃν τῶν πρώην ἡμερῶν, καὶ καλέσας τὸν βαλανεῖα λέγει αὐτῷ· Οὐ παρήγγειλά σοι καλῶς ἐκπυρῶσαι τὸ λουτρόν, καὶ διὰ τί καταφρονήσας ψυχρότερον αὐτὸ ἐποίησας; Ὁ δὲ διώμνυτο, ὅτι τριπλῆν ξυλὴν ἐδαπάνησα θέλων σοι ἀρέσαι, πόθεν δὲ οὕτως εὐρέθη οὐκ οἶδα. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς τοῖς λόγοις μου, δεῦρο θέασαι τὴν κάμινον καὶ ἐκ τῶν ἀνθράκων γνῶθι ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ὁ δὲ πλήρης θυμοῦ ἐπορεύθη σὺν αὐτῷ. Καὶ ἀποσκεπάσας τὴν πλάκα τῆς καμίνου εὔρε τὸ παιδίον ἀνθηρὸν καθήμενον. Καὶ λέγει τῷ βαλανεῖ· Πόθεν τὸ παιδίον τοῦτο ὧδε εὐρέθη; καὶ τίς ἡ αἰτία τοῦ ἐμβληθῆναι αὐτὸ ἐνθάδε; Ὁ δὲ βαλανεὺς ἐξηγήσατο πάντα τῷ ἀμηρᾷ καὶ ὅτι ἴσως τοῦ παιδὸς ἀδίκως ἐμβληθέντος ἢ τοσαύτη φλόξ τῆς καμίνου ἐμαράνθη.

Ὁ δὲ ἀμηρᾶς ὑπολαβὼν σκήψεις αὐτὸν λαλεῖν καὶ μηδὲν φθέγγεσθαι ἀληθές λέγει αὐτῷ· Φέρε ξύλα καὶ παρισταμένου μου ὑπέκκαυσον τὴν κάμινον τοῦ λουτροῦ. Καὶ τούτου γενομένου ὁ ἀμηρᾶς ἐπηρώτα τὸν παῖδα, τίνος εἶη καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐν τῇ καμίνῳ ἐβλήθη. Καὶ μαθὼν ὅτι διὰ τὸ ὄλως ὀνομασθῆναι Χριστιανὸς καὶ μὴ θέλειν ἰουδαϊκῶν ἀπογεύσασθαι βρωμάτων, ἐμμανῆς γενόμενος καὶ ὡς ἐκμυκτηρίζων τὸν χριστιανισμόν – βδέλυγμα γὰρ ἀμαρτωλῶ θεοσεβεία – λαβὼν τὸν παῖδα ἐνέβαλεν εἰς τὴν κάμινον

σφραγιστεῖ, ἔστειλε τὸν γιό του νὰ ρωτήσῃ ἂν εἶναι ἔτοιμο τὸ λουτρό. Καὶ ὁ ὑπεύθυνος ἀπάντησε: «Ἄδωναί¹², καὶ παραιναί· καὶ ἂν δὲν με πιστεύεις, θὰ τὸ δεῖς ἀμέσως». Καὶ ἀρπάζοντας τὸ παιδί, τὸ ἐξακόντισε μέσα στὴ φωτιά, σφράγισε τὸ καμίνι καὶ ἔφυγε.

Τὸ τριπλὸ πύρινο θαῦμα

Ὅταν λοιπὸν ἦρθε ὁ ἀμηρᾶς νὰ λουστεῖ, βρῆκε τὸ λουτρό πιὸ κρύο ἀπὸ τίς προηγούμενες μέρες. Κάλεσε τότε τὸν ὑπεύθυνο τοῦ λουτροῦ καὶ τοῦ λέει: «Δὲν σοῦ παρήγγειλα νὰ πυρώσεις καλὰ τὸ λουτρό; Ἰατὶ ἀμέλησες καὶ τὸ ἄφησες πιὸ κρύο;» Ἐκεῖνος ὀρκιζόταν: «Ἐόδεφα τὰ τριπλάσια ξύλα θέλοντας νὰ σέ εὐχαριστήσω. Πῶς ὅμως βρέθηκε ἔτσι, δὲν ξέρω. Κι ἂν δὲν πιστεύεις στὰ λόγια μου, ἔλα νὰ δεῖς τὸ καμίνι καὶ θὰ καταλάβεις ἀπὸ τὰ κάρβουνα ὅτι δὲν λέω ψέματα». Ὁ ἀμηρᾶς τὸν ἀκολούθησε γεμάτος θυμό. Ὅταν ὅμως ξεσκέπασε τὴν πλάκα τοῦ καμινιοῦ, βρῆκε τὸ παιδί νὰ κάθεται πρόσχαρο. Καὶ λέει στὸν ὑπεύθυνο: «Ποῦ βρέθηκε ἐδῶ αὐτὸ τὸ παιδί; Καὶ ποιά ἢ αἰτία πού τὸ ἔριξαν ἐδῶ μέσα;» Ἐκεῖνος τότε τὰ διηγήθηκε ὅλα στὸν ἀμηρᾷ καὶ ὅτι ἴσως ἡ τόση φλόγα τοῦ καμινιοῦ νὰ ἐξουδετερώθηκε ἐπειδὴ τὸ παιδί ρίχτηκε ἀδίκως σ' αὐτό.

Ὁ ἀμηρᾶς, νομίζοντας ὅτι αὐτὰ εἶναι δικαιολογίες καὶ ὄχι ἡ ἀλήθεια, τοῦ λέει: «Φέρε ξύλα καὶ κάψε τὸ καμίνι τοῦ λουτροῦ μπροστά μου». Ὅταν ἔγινε αὐτό, ὁ ἀμηρᾶς ρώτησε τὸ παιδί τίνος γιὸς εἶναι καὶ γιὰ ποιά αἰτία ρίχτηκε στὸ καμίνι. Μαθαίνοντας ὅτι ὁ μόνος λόγος ἦταν ἐπειδὴ ἔγινε Χριστιανὸς καὶ δὲν ἤθελε νὰ φάει ἰουδαϊκὰ φαγητά, μάνιασε· καὶ γιὰ νὰ μυκτηρίσει τὸν Χριστιανισμό – διότι στὸν ἀμαρτωλὸ εἶναι βδελυκτὴ ἡ θεοσεβεία¹³ –, ἔπιασε τὸ παιδί καὶ τὸ

12. Ὁ ὑπεύθυνος τοῦ λουτροῦ χρησιμοποιοῖ τὸ ἑβραϊκὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ «Ἄδωναί»: ἢ εἶναι καὶ αὐτὸς Ἰουδαῖος ἢ, τὸ πιθανότερο, μιᾶ εἰρωνικά.

13. Σοφ. Σειρ. 1, 25.

εἰπών· Καὶ εἰ τὸ πρῶτον γοητεύσας τὸ πῦρ ἐκοίμησας, νῦν οὐ διαφεύξῃ τὰς χεῖράς μου.

Ὁ δὲ Θεὸς ὁ αἰεὶ ποιῶν μεγάλα καὶ θαυμαστά, ὁ ἐγγὺς πάντων τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, ὁμοίως τῷ προγεγονότι τὴν φλόγα τῆς καμίνου ἔπαυσε καὶ τὸν παῖδα ἐφύλαξε σῶον. Καὶ ἀπελθόντος τοῦ ἀμηρᾶ πάλιν λούσασθαι εὐρέθη τὸ λουτρὸν τοῦ πρώην ψυχρότερον, ὡς δοκεῖν ἔχειν μίαν ἐβδομάδα χωρὶς ὑπεκκαύσεως διαμεμενηκένας. Ἐκθαμβος δὲ γενόμενος ἐπὶ τούτῳ ὁ ἀμηρᾶς, ἀπελθὼν ἤνοιξε τὴν κάμινον τοῦ λουτροῦ καὶ εὗρε τὸ παιδάριον καθήμενον ἐν πολλῇ ἰλαρότητι ἔνδον, ὁσμὴν δὲ πυρὸς ἐν τῇ καμίνῳ τὸ σύνολον μὴ ἔχουσαν.

Τότε ὁ ἀμηρᾶς ὑπερεκπλαγεὶς τῷ παραδόξῳ τοῦ θαύματος δρομαίως ἀπελθὼν διεσάφησε ταῦτα τῷ καλουμένῳ παρ' αὐτοῖς συμβούλῳ. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας παρεγένετο ἐν τῇ κώμῃ σπουδαίως καὶ ἐπέταξεν ὑπεκκαῆναι τὴν κάμινον πάλιν καὶ παρόντος αὐτοῦ ἐμβληθῆναι τὸ παιδάριον εἰς τὴν κάμινον. Καὶ σφραγίδα ἐπιθεὶς τῇ θύρᾳ καὶ φύλακας εἰσήλθε τοῦ λούσασθαι, καὶ ἔνδον τοῦ λουτροῦ γενόμενος καὶ ἀντὶ τῆς θερμῆς τοῦ λουτροῦ ψυχρότητος πολλῆς μετεσχηκῶς, ἐξελθὼν εὐθέως καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα τῆς καμίνου εὗρε τὸ παιδάριον καθήμενον ἀνθηρόν, καὶ ὁσμὴν πυρὸς οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ.

Τότε ἐπερωτήσας καὶ αὐτὸς τὸν παῖδα, τίνος υἱὸς ὑπάρχει, καὶ γνοὺς ὅτι τοῦ μιερέως τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, καὶ τὰ ἐν ἀγρῷ γεγονότα καθὼς προγέγραπται, καὶ

ἔριξε μέσα στὸ καμίνι, λέγοντας: «Ἄν καὶ τὴν πρώτη φορά κοίμισες τὴ φωτιά μὲ μαγεῖες, τώρα δὲν θὰ ξεφύγεις ἀπὸ τὰ χέρια μου».

Ὁ Θεὸς ὁμως, ποὺ πάντοτε κάνει ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστά¹⁴ καὶ εἶναι κοντὰ σὲ ὅλους ὅσους τὸν ἐπικαλοῦνται¹⁵ ἀληθινά, σταμάτησε ὅπως καὶ πρὶν τὴ φλόγα τοῦ καμινιοῦ καὶ φύλαξε σῶο τὸ παιδί. Καὶ ὅταν πῆγε πάλι ὁ ἀμηρᾶς γιὰ νὰ λουστεῖ, τὸ λουτρὸ βρέθηκε ἀκόμη πιὸ κρύο, σὰν νὰ εἶχε μείνει χωρὶς φωτιά μιὰ ἐβδομάδα. Ἐκθαμβος ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ὁ ἀμηρᾶς πῆγε καὶ ἄνοιξε τὸ καμίνι τοῦ λουτροῦ καὶ βρῆκε τὸ παιδί νὰ κάθεται μέσα μὲ πολλή χαρά, ἐνῶ δὲν ὑπῆρχε διόλου μυρωδιὰ καμένου μέσα στὸ καμίνι.

Κατάπληκτος τότε ὁ ἀμηρᾶς γιὰ τὸ παράδοξο θαῦμα ἔτρεξε καὶ ἀνέφερε τὴν υπόθεση στὸν λεγόμενο ἀπὸ αὐτοὺς σύμβουλο¹⁶. Ἐκεῖνος, ὅταν τὰ ἄκουσε, πῆγε γρήγορα στὴν κωμόπολη καὶ πρόσταξε νὰ κάψουν πάλι τὸ καμίνι καὶ μπροστά του νὰ ρίξουν τὸ παιδί μέσα σ' αὐτό. Καὶ ἀφοῦ σφράγισε τὴν εἴσοδο καὶ ἄφησε ἔξω φύλακες, μπῆκε γιὰ νὰ λουστεῖ. Μέσα στὸ λουτρὸ ὁμως, ἀντὶ γιὰ ζέστη, αἰσθάνθηκε πολὺ ψύχρα. Βγῆκε λοιπὸν ἀμέσως, ἄνοιξε τὸ στόμιο τοῦ καμινιοῦ καὶ βρῆκε τὸ παιδί νὰ κάθεται πρόσχαρο, χωρὶς νὰ ὑπάρχει διόλου μυρωδιὰ καμένου.

Ἀπόδοση δικαιοσύνης

Ρώτησε τότε καὶ ὁ ἴδιος τὸ παιδί, τίνος γιὸς εἶναι, καὶ ἔμαθε ὅτι εἶναι τοῦ μιαιροῦ ἱερέα τῶν παρανόμων Ἰουδαίων. Ἐμαθε καὶ ὅσα συνέβησαν στὴν ἐξοχή, ὅπως γράφτηκαν πιὸ

14. Πρβ. Ἰωβ 9, 10.

15. Ψαλμ. 144, 18.

16. Ἔτσι ἀποδίδεται ἡ λ. χαλίφης, ὄνομα τοῦ ἡγέτη τοῦ Ἰσλάμ· ἐδῶ ὁμως πρόκειται μᾶλλον γιὰ κάποιον ἀνώτερο ἀξιωματοῦχο, τοπικὸ ἀντιπρόσωπο τοῦ τότε χαλίφη.

ὅτι διὰ τὸ συνθέσθαι τὸ παιδίον καὶ ἐμμεῖναι τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μὴ ἀνασχέσθαι ἀλισγηθῆναι ἐν τοῖς τῶν γονέων ἀκαθάρτοις βρώμασιν εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ πυρὸς παρεδόθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς θανατηφόρον κόλασιν, καὶ ὅτι τρίτον ἤδη εἰς τὴν κάμινον ἀκοντισθέντα τοῦ πυρὸς οὐ κατεφλέχθη, ἀλλὰ τοῦναντίον μᾶλλον ἔθαλψεν ὡς ποτε ἡ βαβυλωνία κάμινος τοὺς τρεῖς παῖδας, τότε ἤγαγε τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ λέγει αὐτῷ· Ποῖαν ἀπολογίαν ἔχεις δοῦναι τῷ Θεῷ ὑπὲρ οὗ ἐποίησας διαβολικοῦ καὶ μυσσαροῦ πράγματος;

Σὺ μὲν γὰρ ἐνόμισας λαθεῖν τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁ γινώσκων τὰ πονηρὰ σου ἔργα καὶ βουλεύματα οὐ συνευδόκησέ σοι, ἀλλὰ διήλεγξε τὴν ὠμότητα τῆς ψυχῆς σου. Σὺ γάρ, τοσαύτην ἀσπλαχνίαν ἔχων, ὥστε τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου τοιούτῳ πικρῷ παραδοῦναι θανάτῳ, τί οὐκ ἂν διεπράξω διωρίας εὐκαίρου δραξάμενος;

Ἐπειδὴ οὖν τὸ κάκιστον τοῦτο πράγμα ἐποίησας καὶ κοινωνοὺς τοῦ ἀκαθάρτου ἐπιχειρήματός σου ἡμᾶς παρεσκεύασας ἔσεσθαι, τὸν τῶν καταδίκων θάνατον ὑποίσεις, ὅπως μὴ καὶ ἕτερος δαίμων ὁμοίός σοι τὰ αὐτὰ διαπράξεται. Καὶ οὕτω πέμψας ἐπέτρεψε καρατομηθῆναι αὐτὸν ἔξω τῆς κόμης ἐν ἐρήμῳ τόπῳ εἰς βορὰν θηρίοις.

Καλέσας δὲ τοὺς παῖδας καὶ ἀκριβῶς τὰ ἐν ἀγρῷ ὑπ' αὐτῶν δραματουρηθέντα μαθὼν ἔβαλεν εἰς μοναστήριον ἀπολύσας αὐτοῖς καὶ σιτηρέσια ἐκάστω, καθὼς καὶ ὠνομάσθησαν· τῷ ὀνομασθέντι ἐπισκόπῳ ὡς ἐπισκόπῳ, τοῖς

πάνω, καὶ ὅτι παραδόθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν πατέρα του σὲ τέτοια θανατικὴ καταδίκη, ἐπειδὴ δέχτηκε τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἔμεινε σταθερὸς σ' αὐτὴν καὶ δὲν ἀνέχθηκε νὰ μολυνθεῖ μὲ τὰ ἀκάθαρτα φαγητὰ τῶν γονέων του, καὶ ὅτι εἶχε ἤδη τρεῖς φορές ριχτεῖ στὴ φωτιά χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸν κάψει, ἀλλ' ἀπεναντίας μᾶλλον τὸν προστάτεψε, ὅπως κάποτε ἡ βαβυλωνιακὴ κάμινος τοὺς τρεῖς εὐσεβεῖς νέους¹⁷. Ἐφερε τότε τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ λέει: «Ποῖα ἀπολογία ἔχεις νὰ δώσεις στὸν Θεὸ γιὰ τὸ διαβολικὸ καὶ ἀπότροπιο πράγμα ποὺ ἔκανες;»

» Ἐσὺ βέβαια νόμισες ὅτι θὰ κρυφτεῖς ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὁ Θεὸς ὅμως ποὺ γνωρίζει τις κακὲς σου πράξεις καὶ σκέψεις δὲν εὐαρεστήθηκε μαζί σου, ἀλλὰ ξεσκέπασε τὴν ὠμότητα τῆς ψυχῆς σου. Διότι ἂν ἐσὺ ἔχεις τόση ἀσπλαχνία, ὥστε νὰ παραδώσεις τὸ σπλάχνο σου σὲ τέτοιο πικρὸ θάνατο, καὶ τί δὲν θὰ κάνεις ἂν βρεῖς κατάλληλη εὐκαιρία;»

» Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔκανες αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο πράγμα καὶ ἐνέργησες ἔτσι ὥστε νὰ γίνουμε καὶ μεῖς συμμετοχοὶ τοῦ βρωμεροῦ τολμήματός σου, θὰ πεθάνεις ὅπως οἱ κατάδικοι, ὥστε κανεὶς ἄλλος δαίμονας σὰν καὶ σένα νὰ μὴν κάνει τὰ ἴδια». Καὶ ἔτσι πρόσταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν γιὰ ἀποκεφαλισμό ἔξω ἀπὸ τὴν κωμόπολη σὲ ἔρημο τόπο καὶ τὸ πτώμα του νὰ φαγωθεῖ ἀπὸ τὰ θηρία.

Κάλεσε ἔπειτα τὰ παιδιὰ καί, ἀφοῦ ἔμαθε μὲ ἀκρίβεια ὅσα τοὺς συνέβησαν στὴν ἐξοχή, τὰ ἔβαλε σὲ μοναστήρι, ὀρίζοντας νὰ δίνουν στὸ καθένα καὶ σιτηρέσιο¹⁸ ἀνάλογα μὲ τὸ πῶς εἶχε ὀνομαστεῖ. Σ' αὐτὸ δηλαδὴ ποὺ ὀνομάστηκε ἐπίσκοπος νὰ δίνεται σιτηρέσιο ἐπισκόπου, ἐνῶ γιὰ ἐκεῖνα

17. Δαν. 3, 3.

18. Ἐννοεῖ μὲ δαπάνες τοῦ (ἰσλαμικοῦ) κράτους.

ὀνομασθεῖσι πρεσβυτέροις ἢ διακόνοις ἢ ὑποδιακόνοις ἢ ἀναγνώσταις ἐκάστῳ κατὰ τὸν βαθμὸν παρήγγειλε δίδου-
σθαι καθ' ἐκάστην τὰ πρὸς ἀποτροφήν αὐτῶν.

Ταῦτα δὲ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς καὶ δημιουργὸς εὐδόκησε γενέσθαι εἰς ἡμῶν μὲν τῶν Χριστιανῶν βοήθειαν καὶ ἀντί-
ληψιν καὶ τοῦ γνωρίσαι τοῖς πᾶσιν ἔθνεσι τοῖς ἐπανιστα-
μένους ἡμῖν ἐκ κακούργου γνώμης τὴν τῶν παρανόμων
Ἰουδαίων πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν καὶ τὸν Υἱὸν
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ μέχρι τέλους διαβολικὴν ἀπέχθεια
καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς αὐτῷ πεπιστευκότας ἐν ἀληθείᾳ. Ἔδει
γὰρ τὴν τοῦ Κυρίου πρόρρησιν πληρωθῆναι ἢ εἶπε πρὸς
τοὺς ἀγνώμονας: Ἐγὼ ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου
καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
ιδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε, καὶ ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις
τῶν ἔργων ὑμῶν τῶν πονηρῶν.

Εν κοινοβίῳ τιμὴ συνέβη γενέσθαι τὴν ἀγίαν κοινωνίαν.
καὶ εἰσελθόντες οἱ διάκονοι φορέσαι τὰ μαφόρια αὐτῶν
εὔρον παρ' ἐν μαφόριον, καὶ μετὰ τὸ ἐπιζητῆσαι πολλὰ εἶ-
πον τῷ ἀββά. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς: Πάλιν ἐρευνήσατε. Ὡς δὲ
οὐχ εὐρέθη, κινηθεὶς ὁ ἀββάς ἐπὶ τῷ ἀτόπῳ τοῦ πράγματος
λέγει: Μετὰ ληστῶν οἰκοῦμεν καὶ ζῆ Κύριος, οὐ μὴ γένηται
κοινωνία οὐδὲ μὴ γευσώμεθά τινος, ἕως εὐρεθῆ ὁ ληστής.

Ὡς δὲ μετὰ τῶν διακόνων ἦν ὁ ἀββάς ἐρευνῶν τὰ κελ-
λία τῶν ἀδελφῶν, καθεζομένων αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὁ
κλέψας αὐτὸ λέγει τῷ πλησίον αὐτοῦ εὐλαθεῖ ὄντι: Οὐαὶ
μοι, τί ἔχω παθεῖν ἄρτι. Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος: Διὰ τί; Ὁ δὲ

ποὺ ὀνομάστηκαν πρεσβύτεροι ἢ διάκονοι ἢ ὑποδιάκονοι ἢ
ἀναγνώστες παρήγγειλε νὰ δίνεται καθημερινὰ ἢ δαπάνη
τῆς τροφῆς γιὰ τὸ καθένα ἀνάλογα μὲ τὸν βαθμὸ του.

Αὐτὰ βέβαια ὁ Θεὸς καὶ δημιουργὸς τῶν ὄλων εὐδό-
κησε νὰ γίνουν γιὰ βοήθεια καὶ ἐνίσχυση ἡμῶν τῶν Χρι-
στιανῶν καὶ γιὰ νὰ κάνει φανερὴ σὲ ὅλα τὰ ἔθνη ποὺ μᾶς
τυραννοῦν μὲ κακουργία τὴν ἀσίγαστη διαβολικὴ ἀπέχθεια
τῶν παρανόμων Ἰουδαίων πρὸς τὸν Κύριο τὸν Θεὸ μας καὶ
πρὸς τὸν Υἱὸ του τὸν μονογενῆ καὶ πρὸς ἐμᾶς ποὺ πιστέφα-
με σ' αὐτὸν ἀληθινά. Διότι ἔπρεπε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ προφη-
τεία ποὺ εἶπε ὁ Κύριος στοὺς ἀχάριστους: «Ἐγὼ ἦρθα στὸ
ὄνομα τοῦ Πατέρα μου καὶ δὲν μὲ δέχεστε· ἂν ἔρθῃ κάποιος
ἄλλος στὸ δικό του ὄνομα, ἐκεῖνον θὰ τὸν δεχτεῖτε¹⁹, καὶ θὰ
πεθάνετε μέσα στὶς ἀμαρτίες²⁰ τῶν κακῶν σας ἔργων».

6. Ὁ ἅγιος “κλέφτης”

Σὲ κάποιο κοινόβιο ἐτοιμάζονταν νὰ τελέσουν τὴ θεία λει-
τουργία, καὶ καθὼς οἱ διάκονοι μπῆκαν στὸ ἱερὸ νὰ φο-
ρέσουν τὰ ἄμφιά τους βρῆκαν ὅτι ἔλειπε ἓνα. Ἐρευνήσαν
πολὺ καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸ βρῆκαν, τὸ ἀνέφεραν στὸν ἀββά. Αὐ-
τὸς τοὺς λέει: «Ἐρευνήστε πάλι». Καθὼς λοιπὸν δὲν βρέθηκε,
ὁ ἀββάς θύμωσε γιὰ τὸ ἄτοπο αὐτὸ πράγμα καὶ λέει: «Ζοῦ-
με μαζί μὲ ληστές. Μὰ τὸν Θεό, δὲν θὰ γίνῃ ἡ λειτουργία
οὔτε θὰ φᾶμε τίποτε μέχρι νὰ βρεθεῖ ὁ ληστής».

Τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἀββάς μαζί μὲ τοὺς διακόνους πῆγε νὰ
ἐρευνήσει στὰ κελλιά τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτοὶ περιμέναν στὴν
ἐκκλησία, ἐκεῖνος ποὺ τὸ ἔκλεψε λέει στὸν διπλανό του ποὺ
ἦταν εὐλαθής: «Ἀλίμονό μου, τί μὲ περιμένει τώρα». Τοῦ
λέει ἐκεῖνος: «Γιατί;» Τοῦ ἀποκρίνεται: «Ἐγὼ ἔκλεφα τὸ

19. Ἰω. 5. 43.

20. Ἰω. 8. 24.

εἶπεν· Ἐγὼ ἔκλεψα τὸ μαφόριον καὶ ἔστιν ἐν τῷ κελλίῳ μου κάτω εἰς γαζίτιον. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Μηδὲν θλιβῆς, ἀλλ' ἄπελθε καὶ βάλε αὐτὸ εἰς τὸ κελλίον μου. Καὶ ἀπελθὼν μετέθηκε τὸ γαζίτιον εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὡς δὲ ἐρευνῶντες ὁ τε ἀββᾶς καὶ οἱ διάκονοι ἦλθον ὅπου ἔκειτο τὸ γαζίτιον τοῦ ἀδελφοῦ, χαλάσας τὴν χεῖρα εἰς τῶν διακόνων ἀνήνεγκε τὸ μαφόριον καὶ ἤρξατο κράζειν· Ὅδε ὁ εὐλαθῆς εὐρέθη κλέπτων.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας καὶ ἔδωκαν αὐτῷ πολλὰς πληγὰς, καὶ σύραντες αὐτὸν βάλλουσιν ἔξω τοῦ κοινοβίου. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· Ἄφετέ με μετανοῆσαι καὶ οὐκέτι ποιῶ αὐτό. Οἱ δὲ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω λέγοντες· Οὐ δυνάμεθα ἔχειν μεθ' ἡμῶν κλέπτην.

Τότε εἰσήλθον ποιῆσαι τὴν ἀγίαν κοινωνίαν. Καὶ ἐλθόντος τοῦ διακόνου σῦραι τὸ βῆλον οὐ περιεπάτει. Καὶ περιειργάσαντο, μὴ ἄρα τι ἐμποδίζῃ αὐτό, καὶ οὐδὲν εὔρον. Τότε ἐσοφίσατο ὁ ἀββᾶς καὶ εἶπεν· Ἄρα μὴ ὅτι ἐδιώξαμεν τὸν ἀδελφὸν συνέβη ἡμῖν τοῦτο· ἀπέλθετε, εἰσενέγκατε αὐτὸν καὶ μανθάνομεν. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ἔσυρον τὸ βῆλον καὶ εὐθέως ἠκολούθησεν.

Ἴδου τοῦτό ἐστι θεῖναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Ἐὰν δὲ μὴ φθάσωμεν εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, κἂν μὴ καταλαλήσωμεν τοῦ πλησίον μηδὲ κατακρίνωμεν αὐτόν, ἵνα μὴ ἀλλοτριωθῶμεν τῆς χαρᾶς τῶν ἁγίων ἢς μέλλουσιν ἀπολαύειν.

21. Βῆλον: καταπέτασμα στὴν πύλη τοῦ ἁγίου βήματος πού συρόταν μετὰ τὴν μεγάλη εἴσοδο.

ἄμφιο καὶ βρίσκεται στὸ κελλί μου κάτω σ' ἓνα σκεῦος». Τοῦ λέει ὁ ἄλλος: «Μὴ στενοχωριέσαι καθόλου, μόνο πήγαινε καὶ βάλε το στὸ κελλί μου». Πάει αὐτὸς καὶ βάζει τὸ σκεῦος στὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὅταν ἔφτασαν φάχνοντας ὁ ἀββᾶς καὶ οἱ διάκονοι στὸ κελλί μὲ τὸ σκεῦος τοῦ ἀδελφοῦ, ἄπλωσε τὸ χέρι του ἓνας διάκονος, τράβηξε τὸ ἄμφιο καὶ ἔβαλε τὶς φωνές: «Ὁ τάδε ὁ εὐλαθῆς βρέθηκε κλέφτης».

Πηγαίνουν ἀμέσως στὴν ἐκκλησία, τὸν πιάνουν, τοῦ δίνουν πολλὰ χτυπήματα καὶ σέρνοντάς τον τὸν πετοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ κοινοβίον. Ἐκεῖνος τοὺς παρακαλοῦσε: «Ἀφήστε με νὰ μετανοήσω καὶ δὲν θὰ τὸ ξανακάνω». Αὐτοὶ ὅμως τὸν ἐδιώξαν λέγοντας: «Δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε ἓναν κλέφτη ἀνάμεσά μας».

Ἐπιστρέφουν κατόπιν στὴν ἐκκλησία γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας. Καὶ ὅταν ὁ διάκονος πῆγε νὰ σύρει τὸ παραπέτασμα²¹, αὐτὸ δὲν προχωροῦσε. Κοίταξαν προσεκτικὰ μήπως κάτι τὸ ἐμποδίζει καὶ δὲν βρῆκαν τίποτε. Τότε ὁ ἀββᾶς σκέφτηκε καλύτερα καὶ εἶπε: «Μήπως ἐπειδὴ διώξαμε τὸν ἀδελφὸ μᾶς συνέβη αὐτό; Πηγαίνετε νὰ τὸν φέρετε καὶ θὰ μάθουμε». Ὅταν ἦρθε ὁ ἀδελφός, ἔσυραν τὸ παραπέτασμα καὶ ἀμέσως μετακινήθηκε.

Νά, αὐτὸ εἶναι νὰ θυσιάξει κανεὶς τὸν ἑαυτό του γιὰ χάρη τοῦ πλησίον²². Ἄν δὲν φτάσουμε σὲ αὐτὸ τὸ μέτρον, τουλάχιστον ἄς μὴν καταλαλοῦμε σὲ βάρος τοῦ πλησίον, μήτε νὰ τὸν κατακρίνουμε, γιὰ νὰ μὴν ἀποξενωθῶμε ἀπὸ τὴν χαρὰ πού πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν οἱ ἅγιοι.

22. Πρβ. Ἰω. 15, 13.

7. Τὸ παράδειγμα τῆς ἀλεποῦς

Ην τις ξεικὸς ἐκ τῶν πατέρων καὶ ἔλεγε παραβολὴν τοιαύτην, ὅτι εἰς τὴν χώραν μου ποιοῦσι φουσσᾶτον διὰ τὸ πιάσαι λέοντας. Συνέβη δὲ ἀλώπεκα ἐμπεσεῖν εἰς αὐτό, καὶ πολλὰ πυκτεύσασα οὐκ ἠδυνήθη ἀνελθεῖν τοῦ μαγγάνου. Ὑστερον δὲ εἰσῆλθεν ὁ κύριος τοῦ φουσσάτου ἰδεῖν εἰ ἐνέπεσέ τι ἐν αὐτῷ, καὶ εὔρε τὴν ἀλωπὸν. Ἐπανουργείσατο οὖν ἡ ἀλωπὸς καὶ ἐποίησεν ἑαυτὴν κατακειμένην ὡσεὶ νεκράν. Ὁ δὲ κύριος τοῦ φουσσάτου κατελθὼν καὶ δραξάμενος τῆς οὐρᾶς αὐτῆς ἔρριψεν αὐτὴν ἄνω. Ἡ δὲ δραμοῦσα ἔφυγε.

Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἐλθοῦσα ἡ αὐτὴ ἀλωπὸς εἶδεν ἄλλην ἀλωπὸν ἐμπεσοῦσαν εἰς αὐτὸ τὸ φουσσᾶτον, καὶ ὡς ἔβλεπεν αὐτὴν πηδῶσαν τὴν ὡδε καὶ τὴν ἐκεῖ καὶ μὴ δυναμένην ἀνελθεῖν, λέγει αὐτῇ· Κάγω πολλὰ ἐποίησα ὡδε κακείσε πηδῶσα, καὶ εἰ μὴ ἐνέκρωσα ἑμαυτήν, οὐκ ἂν ἐξείλησα.

Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, ἐὰν θέλωμεν...

Εν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Συρίας διακονίαι εἰσὶ διάφοροι. Μιᾶς δὲ ἐξ αὐτῶν προϊστατο ἀνὴρ φιλόχριστος, ἔθος δὲ ἦν αὐτῷ ἐκάστοτε τοῖς ἐπιδεομένοις παρέχειν ὅπερ

23. Τὸ κενὸ στὸ κείμενο συμπληρώθηκε ἀπὸ παλιὰ παράφραση τῆς διηγήσεως αὐτῆς πού περιέχεται στὸ βιβλίον *Λειμωνάριον τὸ παλαιόν*, ἐκδ. Σ. Σχοινᾶ, Βόλος 1959, σελ. 48.

24. Στὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχαν 28 πόλεις μὲ τὸ ὄνομα Ἀντιόχεια. Σπουδαιότερη ἦταν ἡ Ἀντιόχεια ἡ Μεγάλῃ, πρωτεύουσα τῆς Συρίας.

Ηταν κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες πού καταγόταν ἀπὸ ξένη χώρα καὶ ἔλεγε τὴν ἀκόλουθη παραβολή.

Στὴ χώρα μου φτιάχνουν κάποιον εἰδικὸ λάκκο γιὰ νὰ παγιδεύουν λιοντάρια. Μέσα σὲ ἓναν τέτοιο συνέβη νὰ πέσει μιὰ ἀλεποῦ, καὶ παρόλο πού προσπάθησε ἀπεγνωσμένα, δὲν μπόρεσε νὰ ἀνεβεῖ ἀπὸ ἐκεῖ. Ἀργότερα ἦρθε ἐκεῖνος πού ἔφτιαξε τὸν λάκκο γιὰ νὰ δεῖ μήπως ἔπεσε τίποτε μέσα σὲ αὐτὸν καὶ βρῆκε τὴν ἀλεποῦ. Μηχανεύτηκε τότε ἡ ἀλεποῦ νὰ μείνει ξαπλωμένη σὰν ψόφια. Ὁ ἄνθρωπος κατέβηκε, τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὴν οὐρὰ καὶ τὴν ἔριξε ἔξω. Καὶ αὐτὴ ἔτρεξε καὶ ἔφυγε.

Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες ξαναπέρασε ἡ ἀλεποῦ καὶ εἶδε ἄλλη ἀλεποῦ πεσμένη μέσα στὸν ἴδιο λάκκο. Καὶ βλέποντάς τὴν νὰ πηδᾷ ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ ἀνεβεῖ, τῆς λέει: «Καὶ ἐγὼ πολὺ προσπάθησα πηδώντας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἂν δὲν νέκρωνα τὸν ἑαυτό μου, δὲν θὰ γλύτωνα».

Καὶ μεῖς λοιπόν, ἀδελφοί, ἂν θέλουμε <νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τὶς παγίδες τοῦ διαβόλου, ἃς νεκρώσουμε τὰ θελήματά μας καὶ μὲ τὴ χάρη τοῦ Κυρίου θὰ σωθοῦμε>²³.

8. Τὸ ἔνδυμα τοῦ φτωχοῦ ἔνδυμα τοῦ Χριστοῦ

ΕΛΕΗΜ-4

Στὴ Μεγάλῃ Ἀντιόχειᾳ²⁴ τῆς Συρίας ὑπάρχουν διάφορες διακονίες²⁵, καὶ σὲ μία ἀπὸ αὐτὲς ἦταν ὑπεύθυνος κάποιος φιλόχριστος. Αὐτὸς συνήθιζε νὰ δίνει τακτικὰ στοὺς

25. Διακονίες: ὁργανωμένοι τομεῖς ἐκκλησιαστικῆς φιλανθρωπίας (διανομὴ ρουχισμοῦ, τροφίμων, βοθημάτων, φιλοξενία, περιποίηση ἀρρώστων, ταφὴ ἀπόρων καὶ ξένων κλπ.). ὅπου πρόσφεραν χρήματα καὶ ὑπηρεσίες εὐλαβεῖς Χριστιανοί.

ἕκαστος ἔχρηζεν. Ἠγόραζεν οὖν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν· ἐν οἷς καὶ ἐκ τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐξερχομένων λιυφικῶν τῶν κατωτέρων ἐκέκτητο καὶ τοῖς δεομένοις ἀμφίασιν ἐξ αὐτῶν παρεῖχε κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν τὴν λέγουσαν· Γυμνὸς ἤμην καὶ περιεβάλετέ με.

Τῆς οὖν διαδόσεως, ὡς εἴρηται, τῶν ἱματίων γινομένης, ἤλθε τις ἀδελφὸς καὶ ἔλαβεν ὀθόνην οὐ μόνον ἄπαξ ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον. Ὁ δὲ φιλόχριστος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐπιγνοὺς αὐτὸν δευτερώσαντα καὶ τριτώσαντα ἐφιλοσόφησε τοῦ εἰπεῖν αὐτῷ περὶ τούτου. Ὡς δὲ τὸ τέταρτον ἤλθε, κινηθεὶς ὡς δῆθεν ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πτωχῶν τὸν λόγον ποιούμενος λέγει αὐτῷ· Ἴδου καὶ τρίτον καὶ τέταρτον εἴληφας καὶ οὐδὲν παρ' ἐμοῦ ἀκήκοας· μὴ οὖν τοῦ λοιποῦ τοῦτο πράξης, ἐπειδὴ καὶ ἕτεροι ὁμοίως πεπονημένοι εὐποιῖας δέονται.

Ὡς οὖν ἀνεχώρησεν ὁ πτωχὸς κατησχυμμένος, τῆ ἐπιούσῃ νυκτὶ ὄρα ἑαυτὸν ὁ προεστὼς τῆς διακονίας ἐν τῷ Χερουβίμ οὕτω καλουμένῳ τόπῳ ἰστάμενον· ἐστὶ δὲ ὁ τόπος πάνυ σεβάσμιος, ἐν ᾧ τόπῳ λέγουσιν οἱ εἰδότες εἰκόνα ἱστασθαι φοβερωτάτην τὸ ἐκτύπωμα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχουσαν.

Ὡς δὲ ἐκεῖ σύννοος ἴστατο, ὄρα τὸν Σωτῆρα ἐκ τῆς εἰκόνης πρὸς αὐτὸν κατελθόντα καὶ ψέγοντα αὐτὸν πάντως διὰ τὰ τέσσερα ἱμάτια, ἅπερ ὁ πτωχὸς ἔλαβε. Τοῦ δὲ πάλιν ὁμοίως σιωπῶντος, ἀνακαλύψας τὸν χιτῶνα ὃν ἐφόρει

πτωχοὺς ὅ,τι καθένας εἶχε ἀνάγκη. Ἀγόραζε λοιπὸν τὰ ἀπαραίτητα, καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ προμηθεύοταν ἀπὸ τὰ φθηνὰ λινὰ ποὺ εἰσάγονταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ἔντυνε μὲ αὐτὰ τοὺς φτωχοὺς σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου ποὺ λέει: «Ἡμουν γυμνὸς καὶ μὲ ντύσατε»²⁶.

Κάποτε ποὺ γινόταν, ὅπως εἴπαμε, ἡ διανομὴ τῶν ἱματίων²⁷, ἦρθε κάποιος ἀδελφὸς καὶ πῆρε ὕφασμα ὄχι μόνον μιὰ φορά, ἀλλὰ καὶ δεύτερη καὶ τρίτη. Ὁ φιλόχριστος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, βλέποντάς τον νὰ περνάει γιὰ δεύτερη καὶ τρίτη φορά, θεώρησε καλὸ νὰ μὴν τοῦ πεῖ τίποτε. Ὅταν ὁμοῦς ἦρθε γιὰ τέταρτη φορά, θύμωσε, ἀπὸ ἐνδιαφέρον τάχα γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους φτωχοὺς, καὶ τοῦ λέει: «Νά, καὶ τρίτη φορά καὶ τέταρτη πῆρες καὶ δὲν σοῦ εἶπα τίποτε· μὴν τὸ κάνεις ἄλλη φορά, ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἄλλοι τὸ ἴδιο πονεμένοι ποὺ ἔχουν ἀνάγκη».

Ἐφυγε ὁ φτωχὸς καταντροπιασμένος, καὶ τὴν ἴδια νύχτα βλέπει στὸν ὕπνο του ὁ ὑπεύθυνος τῆς διακονίας ὅτι βρισκόταν στὸν τόπο ποὺ λέγεται «Χερουβίμ»²⁸. Ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι πάρα πολὺ σεβάσμιος, καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸν ἔχουν ἐπισκεφθεῖ λένε ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει μιὰ εἰκόνα τοῦ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ προκαλεῖ τὸ δέος.

Καθὼς στεκόταν ἐκεῖ σκεπτικὸς, βλέπει τὸν Σωτῆρα νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν εἰκόνα, νὰ τὸν πλησιάζει καὶ νὰ τὸν ἐπιπλήττει γιὰ τὸν φτωχὸ ποὺ πῆρε τὰ τέσσερα ἱμάτια. Καὶ ἐνῶ αὐτὸς παρέμενε τὸ ἴδιο ἀμίλητος, ἀνοιξε ὁ Σωτῆρας τὸν χι-

26. Ματθ. 25, 36.

27. Ἐννοεῖ ὅτι ἔδιναν στὸν καθένα ὕφασμα ἀρκετὸ γιὰ τὴν κατασκευὴ ἑνὸς «ἱματίου». Ἐν ἱμάτιο, ἔνδυμα μὲ ἀπλὴ ραφή, τὸ φοροῦσαν ἐσωτερικά, ἐνῶ ἐξωτερικά εἶχαν τὸν χιτῶνα.

28. «Χερουβίμ» ὀνομάστηκε ἡ περιοχὴ ποὺ διαρρύθμισε ὁ αὐτοκράτορας Βεσπασιανὸς μπροστὰ ἀπὸ τίς πύλες τῆς Ἀντιόχειας, ἐπειδὴ ἔστησε

ἐκεῖ τὰ χάλκινα χερουβίμ, τὰ ὁποῖα πῆρε ὡς λάφυρα μαζί μὲ ἄλλα ἱερὰ σκευὴ ὁ γιὸς του Τίτος ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ 70 μ.Χ. (βλ. Ἰω. Μαλάλα. Χρονογραφία, PG 97, 396). Τὰ χερουβίμ αὐτὰ εἶχαν κατασκευαστεῖ ἀπὸ τὸν Μωυσῆ μὲ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ βρῖσκονταν ἐπάνω ἀπὸ τὸ θυσιαστήριο, μέσα στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων (βλ. Ἐξ. 25, 17-21· 38, 5-8· Ἐβρ. 9, 5).

δείκνυσιν αὐτῷ τὰ ἐντός, ἀριθμῶν ἅμα καὶ λέγων· Ἴδου ἓν, ἰδοὺ δύο, ἰδοὺ τρία, ἰδοὺ τέτταρα. Μηδὲν οὖν λυπηθῆς· πιστευε γάρ, ἐξότε τῷ πτωχῷ ταῦτα παρέσχες, ἐμοὶ ἔνδυμα ἐγένετο. Ἐπιγνοὺς οὖν τὰ ἱμάτια προσπίπτει τοῖς ποσὶν αὐτοῦ λέγων· Συγχώρησον τῇ ὀλιγοψυχίᾳ μου. Δέσποτα, ὅτι ὡς ἄνθρωπος τοῦτο ἐλογισάμην.

Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ἠὐχαρίστησε τῷ Θεῷ τῷ τῆν τοιαύτην αὐτῷ πληροφορίαν δείξαντι, καὶ ἔκτοτε ἐν ἀπλότητι καὶ χαρᾷ πᾶσι τοῖς αἰτοῦσι παρεῖχε. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

Ὁ ἅγιος ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ Ἀδανεύς διηγήσατο ἡμῖν λέγων ὅτι ἐν τῷ διάγειν αὐτὸν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀγίας πόλεως εἰς τὸ κοινόβιον τοῦ Πενθουκλᾶ πλησίον τοῦ ἀγίου Ἰορδάνου ἤλθέ τις ἐκ τῶν μερῶν τῆς Ἀσίας θέλων ἀποτάξασθαι. Καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ οἰκοδομηθεὶς ἐπὶ τῇ καταστάσει τοῦ κοινοβίου ἔχων χρυσίον φέρει τοῦτο καὶ δίδωσι τῷ ἀββᾶ λέγων· Ἐπειδὴ ὠκοδομήθητι, πάτερ, εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ τύπου καὶ θέλω τοῦ Θεοῦ ἐπινεύοντος ἵνα ἀποθρίξῃς με καὶ παράσχῃς μοι καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ συμμείνω μεθ' ὑμῶν ἐνταῦθα· ἀλλὰ λάβε τὴν εὐλογίαν ταύτην καὶ διοίκησον αὐτήν, ὡς ἂν κελεύῃς, ὑποδείξας αὐτῷ τὸ χρυσίον.

Ὁ δὲ ἡγούμενος ἀνὴρ ὑπάρχων ἐνάρετος οὐκ ἐπέδραμε τῷ πράγματι εἰς τὸ λαβεῖν τὸ χρυσίον, ἀλλὰ λέγει

τῶνα ποὺ φοροῦσε καὶ τοῦ δείχνει τὰ ἀπὸ μέσα, μετρώντας τα καὶ λέγοντας: «Νὰ τὸ ἕνα, νὰ τὸ δεύτερο, νὰ τὸ τρίτο, νὰ τὸ τέταρτο. Καθόλου μὴ λυπᾶσαι λοιπόν, ἀλλὰ νὰ πιστεῦεις ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ τὰ ἔδωσες στὸν φτωχὸ ἔγιναν ἔνδυμά μου». Ἀναγνωρίζοντας αὐτὸς τὰ ἱμάτια, πέφτει στὰ πόδια τοῦ Σωτήρα καὶ λέει: «Συγχώρεσε τὴ μικροψυχία μου, Κύριε, διότι εἶδα τὸ πράγμα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πλευρά».

Καὶ ξυπνώντας εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ ποὺ τοῦ ἔδειξε τέτοιο πειστικὸ ὄνειρο. Καὶ στὸ ἐξῆς ἔδινε μὲ γενναιοδωρία καὶ χαρὰ σὲ ὅλους ὅσοι ζητοῦσαν. Καὶ ὅσοι ἄκουσαν τὸ γεγονός δόξασαν τὸν Θεόν.

9. Τὰ χρυσὰ νομίσματα

σελ. 10 γδ

Ὁ ἅγιος ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ Ἀδανεύς²⁹ μᾶς διηγήθηκε ὅτι, ὅταν ἦταν στὰ μέρη τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ στὸ κοινόβιο τοῦ Πενθουκλᾶ³⁰ κοντὰ στὸν ἅγιο ποταμὸ Ἰορδάνη, ἦρθε κάποιος ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Ἀσίας θέλοντας νὰ γίνεῖ μοναχός. Ἀφοῦ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν ἡγούμενο καὶ ἔμεινε λίγο καιρὸ, ὠφελήθηκε ἀπὸ τὴν καλὴ σειρὰ τοῦ κοινοβίου. Παίρνει λοιπόν ἕνα πουγγὶ χρυσὰ νομίσματα ποὺ εἶχε, τὰ πηγαίνει στὸν ἀββᾶ καὶ τοῦ λέει: «Ἐπειδὴ ὠφελήθηκα, πάτερ, ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς σας, θέλω, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, νὰ μὲ κείρεις μοναχό, νὰ μοῦ δώσεις καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ νὰ μείνω ἐδῶ μαζί σας. Πάρε ὅμως καὶ αὐτὴ τὴ δωρεὰ καὶ χρησιμοποίησέ την κατὰ τὴν κρίση σου». Καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ χρυσάφι.

Ὁ ἡγούμενος, καθὼς ἦταν ἄνθρωπος ἐνάρετος, δὲν ἔσπευσε νὰ πάρει τὰ χρήματα, ἀλλὰ τοῦ λέει: «Αὐτά, παιδί

29. Ἀπὸ τὰ Ἄδανα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

30. Πενθουκλᾶ: μονὴ κοντὰ στὴν Ἱερουσαλήμ ποὺ ἀναφέρεται καὶ σὲ ἄλλες διηγήσεις τοῦ Λειμωναρίου (3, 13, 14, 15).

αὐτῶ· Τούτων, τέκνον, ἐνταῦθα οὐ δεόμεθα· οὐ γάρ, ὡς οἶδας, πολυδάπανοὶ ἐσμεν εἰς τὰς χρείας, ἀλλ' ὡς ἔτυχε δι' εὐτελῶν τινων διοικούμεθα ἐρήμῳ τόπῳ διάγοντες. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἀπελθε καὶ διάδος αὐτὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν τοῖς πτωχοῖς, καὶ κατὰ τὰς ἀψευδεῖς αὐτοῦ ἐντολὰς ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐπέκειτο παραλαβῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Ἐταξάμην, πάτερ, ὅτι ὅπου ἀποτάσσομαι, ἐκεῖ παρέχω αὐτά. Ὁ δὲ γέροντας λέγει αὐτῶ· Ἐγώ, τέκνον, ἐὰν λάβω αὐτά, τοῖς πτωχοῖς αὐτὰ ἔχω παρασχεῖν. Οὐδὲ γὰρ θησαυρίζειν ἐπὶ γῆς ἐδιδάχθημεν. Ὁ δὲ ἐπέμενε λέγων· Λάβε αὐτά, πάτερ, καὶ ὡς κελεύεις, θέλεις πτωχοῖς, θέλεις ἄλλως, διοίκησον αὐτά, ὡς οἶδας.

Ὡς οὖν οὐκ ἔπεισεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς, ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ τὸ χρυσίον. Καὶ μετὰ χρόνον ὀλίγον ἀπέθριξεν αὐτόν, εἶτα ἐκομίσαστο πάλιν μετὰ ἄλλον τινὰ χρόνον καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα τῶν μοναχῶν. Ἐξ οἰκονομίας δὲ Θεοῦ οὐκ ἔδαπάνησεν ὁ ἀββᾶς τὸ χρῆμα, ἀλλ' ἀνέμενε θέλων ἰδεῖν τὴν προκοπὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διὰ τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ· οὐδεὶς μέντοιγε ἦδει, οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἀδελφός, ὅτι ἐσώζετο τὸ χρυσίον.

Ἐν ἀρχῇ οὖν ἔχων τὴν θέρμην τῆς ἀποταγῆς πᾶσαν ἐπλήρου ὑποταγῆν, καὶ τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῶ διακονίαν ἀόκνως καὶ εὐμαρῶς ἐξετέλει. Χρόνου δὲ τινος παρελθόντος ἤρξατο χαυνοῦσθαι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ μηκέτι τὴν αὐτὴν ἐδείκνυε σπουδὴν, ἀλλ' ἡρέμα πῶς καὶ ὑπεγόγγυζε λέγων·

μου, ἐδῶ δὲν μᾶς χρειάζονται· διότι, ὅπως εἶδες, δὲν εἴμαστε πολυδάπανοι στὶς ἀνάγκες μας, ἀλλὰ περνοῦμε ὅπως τύχει μὲ πράγματα εὐτελεῖ, καθὼς ζοῦμε σὲ τόπο ἔρημο. Πήγγαινε ὅμως σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου καὶ μοίρασέ τα στοὺς ἀδελφούς μας τοὺς φτωχοῦς, καὶ θὰ ἔχεις σύμφωνα μὲ τὶς ἀψευδεῖς του ὑποσχέσεις θησαυρὸ στὸν οὐρανό³¹».

Ὁ ἀδελφός ὅμως ἐπέμενε φορτικὰ λέγοντας· «Ἔταξα, πάτερ, ὅτι, ὅπου γίνω μοναχός, ἐκεῖ νὰ τὰ δώσω». Τοῦ λέει ὁ γέροντας· «Ἐγώ, παιδί μου, ἂν τὰ πάρω, θὰ τὰ δώσω στοὺς φτωχοῦς, διότι διδαχθήκαμε νὰ μὴ συγκεντρώνουμε ἐπίγεια πλοῦτη³²». Αὐτὸς ἐπέμενε λέγοντας· «Πάρε τα, πάτερ, καὶ κατὰ τὴν κρίση σου, θέλεις σὲ φτωχοῦς, θέλεις ἀλλιῶς, χρησιμοποίησέ τα, ὅπως καταλαβαίνεις».

Ἄφοῦ λοιπὸν δὲν μπόρεσε νὰ τὸν πείσει ὁ ἀββᾶς, πῆρε ἀπὸ αὐτὸν τὰ χρήματα. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ τὸν ἔκειρε μοναχό, ἐνῶ μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ ἀκόμη τοῦ ἔδωσε καὶ τὸ ἅγιο σχῆμα τῶν μοναχῶν³³. Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ὅμως ὁ ἀββᾶς δὲν ξόδεψε τὰ χρήματα, ἀλλὰ περίμενε, θέλοντας νὰ δεῖ τὴν προκοπὴ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐπειδὴ γνῶριζε τὶς παγίδες τοῦ ἐχθροῦ (διαβόλου). Κανεὶς ὡστόσο, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφός, δὲν ἤξερε ὅτι τὸ χρυσάφι παρέμενε ἄθικτο.

Χαλάρωση τοῦ πρώτου ζήλου

Στὴν ἀρχὴ ὁ ἀδελφός, ἔχοντας τὴ θέρμη τῆς ἀποταγῆς, ἐκπλήρωνε κάθε ὑπακοὴ καὶ ἐκτελοῦσε ἀκούραστα καὶ χωρὶς δυσκολία τὸ διακόνημα ποῦ τοῦ ἀνέθεσαν. Ἄφοῦ πέρασε ὅμως κάποιον χρονικὸ διάστημα, ἄρχισε νὰ χαλαρώνει ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ μὴ δείχνει πιὰ τὴν ἴδια προθυμία, ἀλλὰ νὰ μουρμουρίζει κάπως καὶ νὰ λέει· «Ἐγώ

31. Ματθ. 19. 21.

32. Ματθ. 6, 19.

33. Ἐδῶ ἔχουμε μιὰ πρώιμη μαρτυρία γιὰ τὴ διάσπαση τῆς ἀρχικὰ ἐνιαίας τελετῆς τῆς μοναχικῆς μῆσεως σὲ δύο ἐπιμέρους τελετές· «κουρά»

καὶ «ἐνδυση μοναχικοῦ σχήματος» (πρβ. σήμερα· ρασσευχή· μικρὸ σχῆμα καὶ μεγάλο σχῆμα).

Ἐγὼ χρυσίον ἱκανὸν δέδωκα εἰς τὸ κοινόβιον καὶ δωρεὰν ἄρτον οὐ γεύομαι ἐνταῦθα.

Ταῦτα ἀκούσαντές τινες τῶν ἀδελφῶν ἐσκανδαλίζοντο καὶ μάλιστα οἱ τὴν ἕξιν ὄντες ἀπλούστεροι. Μαθῶν δὲ ταῦτα ὁ ἀββᾶς τοῦ κοινοβίου, προσκαλεσάμενος τὸν ἀδελφὸν λέγει αὐτῷ· Οὐ σὺ με ἐβιάσω, ἀδελφέ, δέξασθαι παρὰ σοῦ τὸ χρυσίον· οὐχὶ πρὸς διάδοσιν τῶν πτωχῶν δέδωκας αὐτά· μὴ γὰρ ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ μὴ ἀκούειν σε, ἵνα γογγύζων σκανδαλίξης τοὺς ἀδελφούς· μὴ οὕτω, τέκνον· γέγραπται γάρ· Ὁρᾶτε, μὴ σκανδαλίσητε ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. Ἀλλὰ καὶ τὰς νουθεσίας ταύτας καὶ πλείους τούτων προσαγαγόντος τοῦ ἀββᾶ τῷ ἀδελφῷ οὐκ ἀπέστη τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἐκ τῆς ἐντεθείσης αὐτῷ τοῦ λογισμοῦ πονηρᾶς συνηθείας.

Ὡς οὖν εἶδεν ὁ ἀββᾶς τὸ ἀμετάθετον αὐτοῦ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀγούσης ὁδοῦ, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν λέγει αὐτῷ· Δευρο, ἀδελφέ, καταβῶμεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην. Κατῆλθον οὖν οἱ δύο μονώτατοι.

Καὶ ὡς ἀναπατοῦσιν ἐν ταῖς κρηπίσι τοῦ ἁγίου Ἰορδάνου, ἤρξατο ὁ ἀββᾶς νουθετεῖν τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐξενέγκας τὸ χρυσίον ἐσφραγισμένον, ὃ ἦν δεδωκὸς αὐτῷ ὁ ἀδελφός, λέγει αὐτῷ· Γνωρίζεις τοῦτο; Ὁ δὲ φησι· Ναί, δέσποτα. Καὶ τὴν ἐπιτεθείσαν σφραγίδα· Λέγει· Αὕτη ἐστὶ, πάτερ. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς· Λάβε, τέκνον, τὸ χρυσίον, καὶ θέλεις, ὡς συνετάξω, δοῦναι αὐτὰ τοῖς πτωχοῖς, δός· θέλεις κρατῆσαι αὐτά, κράτησον τῷ κρίματί σου· διὰ γὰρ τὰ νομίσματα ταῦτα τὸν κανόνα τοῦ κοινοβίου οὐ καταλύω οὐδὲ τοὺς ἀδελφούς σκανδαλίζω καὶ τὸν Θεὸν παροργίζω. Παρὰ γὰρ διακοίαν ἀνένδεκτόν σε ὄντα ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, κα-

ἔδωσα πολὺ χρυσάφι στὸ κοινόβιο καὶ δὲν τρώω δωρεὰν τὸ φωμί μου ἐδῶ».

Ἀκούγοντάς τα αὐτὰ μερικοὶ ἀδελφοὶ σκανδαλίστηκαν καὶ μάλιστα οἱ πρὸ ἀπλοϊκοί. Ὄταν τὸ ἔμαθε ὁ ἀββᾶς τοῦ κοινοβίου, κάλεσε τὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ λέει· «Ἐσὺ δὲν με ἀνάγκασες, ἀδελφέ, νὰ δεχτῶ τὰ χρήματά σου; Δὲν τὰ ἔδωσες νὰ μοιραστοῦν στοὺς φτωχοὺς; Μήπως μὲ αὐτὰ ἐγίνε καμιὰ συμφωνία, ὥστε νὰ μὴν κάνεις ὑπακοή καὶ νὰ γογγύζεις σκανδαλίζοντας τοὺς ἀδελφούς; Μὴν κάνεις ἔτσι, παιδί μου· διότι λέει ἡ Γραφή· Προσέχετε, μὴ σκανδαλίσετε κανέναν ἀπὸ τοὺς μικροὺς τούτους³⁴». Ὅμως παρὰ τὶς νουθεσίας αὐτὲς καὶ πολλὲς ἄλλες ποῦ τοῦ ἔκανε ὁ ἀββᾶς, ὁ ἀδελφός δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ διαβολικὴ ἐνέργεια λόγῳ τῆς κακῆς συνηθείας αὐτοῦ τοῦ λογισμοῦ ποῦ εἶχε βρεῖ ἔδαφος μέσα του.

Βλέποντας ὁ ἀββᾶς τὸν ἀδελφὸ ἀμετακίνητο ἀπὸ τὸν δρόμο ποῦ τὸν ὀδηγοῦσε πρὸς τὸ χειρότερο, τοῦ λέει κάποια μέρα· «Ἐλα, ἀδελφέ, νὰ κατηφορίσουμε πρὸς τὸν Ἰορδάνην». Καὶ κατέβηκαν οἱ δύο τους μόνοι.

Καθὼς βιάδιζαν στὶς ὄχθες τοῦ ἁγίου Ἰορδάνη, ἄρχισε ὁ ἀββᾶς νὰ νουθετεῖ τὸν ἀδελφόν. Καὶ βγάζοντας τὸ χρυσάφι ποῦ τοῦ εἶχε δώσει ὁ ἀδελφός, σφραγισμένο ἀκόμη, τοῦ λέει· «Τὸ γνωρίζεις αὐτό;» Λέει ἐκεῖνος· «Ναί, δέσποτα». «Καὶ τὸ σφράγισμά του;» Λέει· «Ναί, αὐτὸ εἶναι, πάτερ». Τοῦ λέει τότε ὁ ἀββᾶς· «Πάρε, παιδί μου, τὸ χρυσάφι καὶ, θέλεις νὰ τὰ δώσεις στοὺς φτωχοὺς, ὅπως ὑποσχέθηκες, δῶσε τα· θέλεις νὰ τὰ κρατήσεις, κράτησέ τα μὲ δική σου εὐθύνη. Ἐγὼ γιὰ τὰ νομίσματα αὐτὰ δὲν καταργῶ τὸν κανόνα τοῦ κοινοβίου, οὔτε τοὺς ἀδελφούς σκανδαλίζω, οὔτε τὸν Θεὸ παροργίζω. Διότι εἶναι ἀδύνατο νὰ μείνεις μαζί μας χωρὶς νὰ κάνεις δια-

34. Πρβ. Ματθ. 18. 10· Μάρκ. 9, 42.

θάπερ καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ποιοῦσι, καὶ γὰρ δὲ ἐν τῇ νεότη-
τί μου ἐποίησα καὶ μέχρι τοῦ νῦν βιάζομαι κατὰ δύναμιν
ποιεῖν.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς τὸ χρυσίον θεασάμενος καὶ ταῦτα παρὰ
τοῦ ἀββᾶ ἀκούσας ρίπτει ἐαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέ-
γων· Συγχώρησόν μοι, ἔφθασα δοῦναι αὐτὰ τῷ Θεῷ καὶ οὐ
λαμβάνω αὐτά. Ὁ δὲ γέρων φησὶ· Τούτων, τέκνον, ὁ Θεὸς
οὐ χρήζει· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ τὰ πάντα ποιήματα· χρήζει δὲ
τῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν σωτηρίας. Ἀνένδεκτον δὲ ἐστὶ κρατῆ-
σαί με αὐτὰ τοῦ λοιποῦ. Ὁ δὲ ἐπέμενε προσπίπτων αὐτῷ
καὶ λέγων· Οὐκ ἐγείρομαι ἐκ τῶν ποδῶν σου, εἰ μὴ δώσεις
μοι λόγον ὅτι οὐ σκανδαλίξῃ οὐδὲ ἀναγκάζεις με λαβεῖν
τὰ νομίσματα.

Ὡς οὖν εἶδεν ὁ γέρων τὸ ἐπίμονον τῆς αὐτοῦ παρα-
κλήσεως, λέγει αὐτῷ· Ἀνάστα, τέκνον· πίστευσον, οὔτε σέ
ἀναγκάζω τοῦ λοιποῦ λαβεῖν αὐτά, οὔτε ἐγὼ κατέχω αὐτά.
Ὡς οὖν ἀνέστη ὁ ἀδελφός, λύει τὸν κόμβον ὁ ἀββᾶς καὶ λέ-
γει αὐτῷ· Ταῦτά ἐστι, τέκνον, τὰ νομίσματα· Ὁ δὲ λέγει·
Καθὼς συνετάξω μοι, πάτερ, μηκέτι κινήσῃς μοι λόγον
περὶ αὐτῶν. Ὁ δὲ γέρων μειδιάσας φησὶν· Οὐχί, τέκνον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀκουτίζει τὰ
νομίσματα εἰς τὸν ποταμὸν καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· Τούτων
πάντων καταφρονεῖν ἐδιδάχθημεν, τέκνον, ὑπὸ Κυρίου
* <φήσαντος· Τί τὸ ὄφελος εἴαν τις τὸν κόσμον ὅλον κερδή-
σῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Καὶ πῶς δυσκόλως οἱ τὰ

κόννημα, ὅπως κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ καὶ ὅπως καὶ
ἐγὼ ἔκανα στὴ νεότητά μου καὶ μέχρι τώρα προσπαθῶ νὰ
κάνω ὅσο μπορῶ».

Ὁ ἀδελφὸς συνετίθεται

Ὁ ἀδελφός, βλέποντας τὸ χρυσάφι καὶ ἀκούγοντας
αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἀββᾶ, πέφτει στὰ πόδια του καὶ τοῦ λέει· «Συγ-
χώρησέ με, ἀφοῦ πιά τὰ ἔδωσα στὸν Θεό, δὲν μπορῶ νὰ τὰ
πάρω πίσω». Λέει ὁ γέροντας· «Ὁ Θεός, παιδί μου, δὲν τὰ
χρειάζεται· διότι δικὰ του εἶναι ὅλα τὰ δημιουργήματα.
Αὐτὸ ποῦ θέλει εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας. Μοῦ εἶναι
ἀδύνατον νὰ τὰ κρατήσω στὸ ἐξῆς». Ἐκεῖνος ἐπέμενε πέ-
φτοντας στὰ πόδια του καὶ λέγοντας· «Δὲν σηκώνομαι ἀπὸ
τὰ πόδια σου, ἂν δὲν μοῦ δώσεις τὸν λόγο σου, ὅτι δὲν
σκανδαλίξεσαι μαζί μου οὔτε με ἀναγκάζεις νὰ πάρω τὰ νο-
μίσματα».

Ὅταν λοιπὸν εἶδε ὁ γέροντας τὶς ἐπίμονες παρακλήσεις
του, τοῦ λέει· «Σήκω, παιδί μου. Πίστεφέ με, οὔτε ἐσένα
ἀναγκάζω στὸ ἐξῆς νὰ τὰ πάρεις οὔτε ἐγὼ τὰ κρατῶ». Ἀφοῦ
σηκώθηκε ὁ ἀδελφός, λύει τὸ κομπόδεμα ὁ ἀββᾶς καὶ τοῦ
λέει· «Αὐτὰ δὲν εἶναι, παιδί μου, τὰ νομίσματα;» Λέει
ἐκεῖνος· «Ὅπως μοῦ ὑποσχέθηκες, πάτερ, μὴ μοῦ ξαναμι-
λήσεις γι' αὐτά». Χαμογέλασε ὁ γέροντας καὶ εἶπε· «Ὅχι,
παιδί μου».

Καὶ μετὰ τὰ λόγια αὐτὰ μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ἀδελφοῦ
ἐκσφενδονίζει τὰ νομίσματα στὸν ποταμὸ καὶ τοῦ λέει· «Αὐτὰ
ὅλα, παιδί μου, διδαχθήκαμε νὰ τὰ καταφρονοῦμε ἀπὸ τὸν
Κύριο ποῦ εἶπε· «Ποιὸ τὸ ὄφελος ἂν κερδίσει κανεὶς ὅλον τὸν
κόσμο, χάσει ὅμως τὴν ψυχὴν του³⁵; Καὶ πόσο δύσκολα θὰ

* Τὸ κείμενο μέσα στὶς ἀγκύλες συμπληρώθηκε ἀπὸ τὸν χειρόγραφο
Σιναϊτικὸ κώδικα 454. φ. 700.

35. Ματθ. 16. 26.

χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν! Καὶ Μωυσῆς δέ, ὅταν εἶδε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς εἰδωλολατρίαν ἐξοκοίλαντας, αὐτὸ τὸ χρύσειον χώνευμα καταλεπτύνας ἐν τοῖς ὕδασι διέσπειρε, δεικνὺς ὅτι πάντων τῶν χρημάτων προτιμωτέρα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια». Δεῦρο οὖν εἰς τὸ κοινόβιον καὶ ἀγωνίσει μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου, πᾶσαν διακονίαν ἐγχειριζομένην σοι ἀνεπαισχύντως διὰ τὸν Χριστὸν ἐκτελῶν, μνημονεύων αὐτοῦ τοῦ Κυρίου εἰπόντος· Οὐκ ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Θεωρήσας οὖν ὁ ἀδελφὸς τὴν θεοφιλή τοῦ ἀββᾶ πρόθεσιν καὶ κατανιγείς ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ ἐκτήσατο μεγάλην ταπεινώσιν καὶ ὑπακοὴν πρὸς πάντας, καὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ ἐτελειώθη γενόμενος σκεῦος ἐκλογῆς.

Στυλίτης τις ἐστὶ Χριστοῦ δοῦλος ἀπὸ μυλίων δώδεκα Δαμασκοῦ, καὶ τις προσελθὼν ἐσκανδάλισεν εἰς τινα πρεσβύτερον τῆς πόλεως εἰπὼν αὐτῷ ὅτι ὁ δεῖνα ὁ πρεσβύτερος παρεξέρχεται εἰς τὸ σωματικὸν ἀμάρτημα.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας, μνημοσύνων γενομένων ἐν τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ραέτων ἐξῆλθον ἐκεῖσε πλείστοι τῶν οἰκητόρων Δαμασκοῦ, ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ πρεσβύτερος ὁ

μποῦν στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὰ χρήματα³⁶! Ἄλλὰ καὶ ὁ Μωυσῆς, ὅταν εἶδε τοὺς Ἰσραηλίτες νὰ ἔχουν ξεπέσει στὴν εἰδωλολατρία, ἔκανε κομματάκια τὸ χρυσὸ χυτὸ εἰδωλο καὶ στό σκόρπισε στά νερά γιὰ νὰ δείξει ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ χρήματα ἡ εὐσέβεια εἶναι προτιμότερη³⁷. Ἐλα λοιπὸν στό κοινόβιο καὶ ἀγωνίσου μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς σου, ἐκτελώντας γιὰ τὸν Χριστὸ χωρὶς ντροπὴ κάθε διακόνημα ποὺ σοῦ ἀνατίθεται καὶ ἐνθυμούμενος τὸν ἴδιο τὸν Κύριο ποὺ εἶπε: «Δὲν ἦρθε ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσει τὴ ζωὴ του λύτρο γιὰ πολλούς»³⁸.

Βλέποντας ὁ ἀδελφὸς τὴ θεοφιλή πρόθεση τοῦ ἀββᾶ κυριεύθηκε ἀπὸ κατάνυξη καὶ φόβο Θεοῦ καὶ ἐπέστρεψε μαζί του στό κοινόβιο. Ἀπέκτησε μεγάλη ταπεινώση καὶ ὑπακοή πρὸς ὅλους καὶ μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ ἔγινε σκεῦος ἐκλογῆς καὶ ἐτελειώθη σ' ἐκείνη τῇ μονῇ.

10. Ὁ πειρασμὸς τοῦ στυλίτη

σελ. 10 γδ

Εξω ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ, σὲ ἀπόσταση δώδεκα περίπου μιλίων, ζεῖ ἓνας στυλίτης, δοῦλος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς κάποτε σκανδαλίστηκε μὲ κάποιον πρεσβύτερο τῆς πόλεως, ὅταν πληροφορήθηκε ἀπὸ ἓναν ἐπισκέπτη ὅτι «ὁ τάδε πρεσβύτερος πέφτει στό σωματικὸ ἀμάρτημα».

Μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες θὰ γινόταν πανήγυρη³⁹ στό μοναστήρι του⁴⁰, ποὺ ὀνομαζόταν τοῦ Ραέτων, καὶ πῆγαν ἐκεῖ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Δαμασκοῦ. Πῆγε καὶ ὁ

36. Μάρκ. 10, 23· Λουκ. 18, 24.

37. Ἐξ. 32, 20.

38. Μάρκ. 10, 45.

39. Μὲ τὴ λ. «μνημόσυνα» (= μνήμη) τὸ κείμενο ἐννοεῖ τὴν ἑορτὴ κάποιου Ἁγίου. ἴσως τοῦ ἱδρυτῆ τῆς μονῆς ἢ τοῦ Ἁγίου στὸν ὁποῖο ἦταν ἀφιερωμένος ὁ ναός.

40. Ὁ στύλος πρέπει νὰ ἦταν στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηριοῦ, κατὰ ὄχι ἀσυνήθιστο. Στὴ Συρία ὁ στυλιτισμὸς εἶχε μεγάλη διάδοση.

λοιδορηθείς πρὸς τὸν ὀσιώτατον στυλίτην, καὶ ὡς πρεσβύτερος ὢν τῆς μητροπόλεως, ἦν γὰρ καὶ τῶν πρώτων ἐν βαθμῶ, προσήνεγκεν αὐτὸς τὴν ἀγίαν προσφοράν. Καὶ καθὼς ἔστιν ἡ κατάστασις, προσφωνήσαντος τοῦ διακόνου εἰς τὸ κοινωνικὸν καὶ εἰπόντος· Οἱ πρεσβύτεροι προσέλθατε. ἐχάλασεν ὁ στυλίτης εἰς τὸ μαλάκιον τὸ ἅγιον αὐτοῦ ποτήριον ὅπερ ἄνω ἐκέκτητο, καὶ ἔστειλαν αὐτῷ εἰς αὐτὸ ἀγίαν μερίδα μετὰ καὶ τοῦ τιμίου αἵματος.

Ἐλκύσας οὖν ἄνω τὴν ἀγίαν μετάληψιν, κρατῶν τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ τὸ κογχλιάριον, διεκρίνετο μεταλαβεῖν διὰ τὴν λοιδορίαν ἣν ἤκουσε περὶ τοῦ προσενέγκαντος πρεσβυτέρου. Καὶ ἀνθρώπινόν τι παθὼν ὁ ὄσιος εἰς ἑαυτὸν διηπόρει καὶ ἔλεγεν· Ἄρα ἡγίασται ἡ παροῦσα μετάληψις; ἄρα ἐπεφοίτησεν εἰς αὐτὴν Πνεῦμα ἅγιον ἢ ἐκώλυσε τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἢ ἁμαρτία τοῦ προσενέγκαντος; ἄρα ὠφελον μεταλαβεῖν παρ' αὐτῆς σκανδαλισθεὶς εἰς τὸν προσενέγκαντα ἢ καταλεῖψαι αὐτήν;

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λογιζόμενου ἄνω καθ' ἑαυτὸν τοῦ στυλίτου, ὁ Θεός, ὁ αἰεὶ πληροφορῶν τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐποίησε φρικωδεστάτην οἰκονομίαν πρὸς τὴν τοῦ ὀσίου πληροφορίαν, μᾶλλον δὲ πρὸς πάσης ψυχῆς χριστιανικῆς στηριγμὸν καὶ σωτηρίαν. Μελιζόντων γὰρ τῶν κληρικῶν ἐπὶ τῆς ἀγίας τραπέζης πρὸ τῆς μεταλήψεως τοῦ λαοῦ τοῦ παναγίου σώματος, ἀπεκυλίσθη μία μερίς ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ κατῆλθεν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ἐσαρκώθη, θεωρούντων πάντων τῶν κυκλούντων τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

Ὁ δὲ προσενέγκας πρεσβύτερος, θαμβηθεὶς ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεάματι, ἐδοκίμασε τῷ ἐνὶ δακτύλῳ τῆς χειρὸς

πρεσβύτερος πού εἶχε διαβληθεῖ στὸν ὀσιώτατο στυλίτη καί, ἐπειδὴ ἦταν πρεσβύτερος τῆς Μητροπόλεως καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸν βαθμὸ, τέλεσε αὐτὸς⁴¹ τὴ θεία λειτουργία. Τὴν ὥρα τοῦ κοινωνικοῦ, ὅταν ὁ διάκονος εἶπε κατὰ τὰ καθιερωμένα τὴν ἐκφώνηση «Οἱ πρεσβύτεροι, προσέλθετε»⁴², κατέβασε ὁ στυλίτης σ' ἓνα καλάθι τὸ ἅγιον ποτήριον πού εἶχε ἐπάνω καὶ τοῦ ἔβαλαν σ' αὐτὸ μία μερίδα τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τίμιο αἶμα.

Ὅταν ὁμως τράβηξε ἐπάνω τὴν ἀγία μετάληψη καὶ πῆρε στὰ χέρια του τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ τὴ λαβίδα, δίσταζε νὰ μεταλάβει, ἐξαιτίας τῆς κατηγορίας πού εἶχε ἀκούσει γιὰ τὸν λειτουργὸ ἱερέα. Καὶ εὐρισκόμενος σὲ στιγμὴ ἀνθρώπινης ἀδυναμίας, ὁ ὄσιος ἀποροῦσε μέσα του καὶ ἔλεγε: «Ἐχει ἄραγε ἁγιαστεῖ αὐτὴ ἡ μετάληψη; Ἐπιφοίτησε ἄραγε σ' αὐτὴν τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἢ ἐμπόδισε τὸν ἐρχομὸ του ἡ ἁμαρτία τοῦ λειτουργοῦ; Πρέπει ἄραγε νὰ μεταλάβω ἀπ' αὐτήν, ἔτσι πού εἶμαι σκανδαλισμένος μὲ τὸν λειτουργό, ἢ νὰ τὴν ἀφήσω;»

Αὐτὰ καὶ τὰ ὅμοια συλλογιζόταν ψηλά ὁ στυλίτης, ὅταν ὁ Θεός, πού πάντοτε πληροφορεῖ τοὺς δούλους του, οἰκονόμησε νὰ συμβεῖ κάτι συγκλονιστικὸ γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὁ ὄσιος, ἢ μᾶλλον γιὰ νὰ στηριχθεῖ καὶ νὰ σωθεῖ κάθε χριστιανικὴ ψυχὴ. Καθὼς δηλαδὴ οἱ κληρικοὶ τεμάχιζαν ἐπάνω στὴν ἀγία τράπεζα τὸ πανάγιο σῶμα πρὶν ἀπὸ τὴν μετάληψη τοῦ λαοῦ, μία μερίδα κύλισε ἀπὸ τὸ δισκάριον καὶ ἔπεσε στὴν ἀγία τράπεζα, ὅπου ἔγινε σάρκα μπροστὰ στὰ μάτια ὄλων ἐκείνων πού περιστοίχιζαν τὴν ἀγία τράπεζα.

Ὁ λειτουργὸς πρεσβύτερος, ἐκθαμβος ἀπὸ τὸ παράδοξο θέαμα, δοκίμασε μὲ τὸ δάχτυλό του νὰ ἀκουμπήσει καὶ

41. Ἐννοεῖται ὄχι μόνος του, ἀλλὰ ὡς προεξάρχων.

42. Ἡ ἐκφώνηση αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ ἀνήκει σὲ τοπικὸ τύπο λειτουργίας. Δὲν ὑπάρχει αὐτούσια στὴ λειτουργία σήμερα.

αὐτοῦ ψηλαφήσαι καὶ ἄψασθαι τῆς αὐτῆς ἀγίας μερίδος. Καὶ ὡς μόνον ἤψατο αὐτῆς, ἐκόλλησεν ὥσπερ ζῶσα σὰρξ νεοσφαγῆς ἐν τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ὥστε καὶ κουφίσαντος αὐτοῦ τὸν δάκτυλον, συνεκρεμάσθη ἡ ἀγία μερίς προσκεκολλημένη ἐν τῷ ἐνὶ δακτύλῳ· καὶ ἔσταξεν αἷμα ἐν τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ σταγόνας τρεῖς, ὥστε πληρωθῆναι καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἄπλωμα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ φθάσαι ἕως τοῦ μαρμάρου τὰς ἀχράντους σταγόνας τοῦ θεοσήμου ἐκείνου καὶ παναγίου αἵματος.

Τότε οἱ παρόντες ἅπαντες τὸ Κύριε ἐλέησον ἔκραζον καὶ ἐξεληθόντες ἔκραζον πρὸς τὸν στυλίτην λέγοντες τὴν γενομένην θαυματουργίαν. Ὁ δὲ ἀκούσας φόβῳ καὶ τρόμῳ μετέλαβε τὴν πεμφθεῖσαν ἐν τῷ κειμηλίῳ αὐτοῦ μερίδα ἐξομολογούμενος πᾶσι τὴν ἑαυτοῦ δυσπιστίαν καὶ λέγων ὅτι δι' αὐτὴν ὁ Θεὸς τὸ παρὸν σημεῖον ἐποίησε. Τότε βαλόντες εἰς μικρὸν ποτήριον ὑέλινον τὴν σαρκωθεῖσαν ἀγίαν μερίδα <κομίζουσιν> ἄνω πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ στύλῳ.

Τούτου τοῦ φοβεροῦ καὶ παραδόξου σημείου πάρεστι μάρτυρες νῦν πλείους πεντακοσίων ἀνδρῶν, ἱερέων τε καὶ μοναζόντων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, πολιτῶν καὶ ἐγχωρίων. Μαρτυροῦσι καὶ τὰ ἀπλώματα τῆς ἀγίας τραπέζης ἔτι τὸν τύπον ἔχοντα τῶν ἀγίων ἐκείνων τοῦ ἀχράντου αἵματος βανίδων. Μαρτυρεῖ καὶ ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ὁ ὄσιος στυλίτης. Μετὰ δὲ πάντων μαρτυρῶ καὶ γὰρ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀνάξιος, ἀξιωθείς καὶ ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι καὶ μερίδα λαβεῖν καὶ ἔχειν τῆς αὐτῆς θεοσάρκου μερίδος, καὶ ἔργοις πιστωθῆναι περὶ τῆς τοιαύτης θεϊκῆς θαυματουργίας.

Καταλαβόντος γάρ μου τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ τσιούτου θείου καὶ ἀτιμήτου μαργαρίτου, συνέβη τινὰ τῶν ἐμοὶ προσφιλεστάτων εὐγενῶν παιδία νεάζοντα ὑπὸ δαίμονος

νὰ ψηλαφήσει τὴν ἀγία αὐτῆ μερίδα. Μόλις τὴν ἀκούμπησε, αὐτὴ κόλλησε σὰν νωπὴ, φρεσκοσφαγμένη σάρκα στὸ δάχτυλό του καί, καθὼς τράβηξε τὸ χέρι του, ὑψώθηκε καὶ ἡ ἀγία μερίδα, κολλημένη στὸ δάχτυλο. Καὶ ἔσταξε τρεῖς σταγόνες αἷμα στὴν ἀγία τράπεζα, καὶ οἱ ἀχραντες αὐτὲς σταγόνες τοῦ θαυμαστοῦ καὶ παναγίου ἐκείνου αἵματος πότισαν τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεύτερο κάλυμμα τῆς ἀγίας τράπεζας καὶ ἔφτασαν μέχρι τὸ μάρμαρο.

Ὅλοι οἱ παρόντες ἄρχισαν τότε νὰ φωνάζουν τὸ «Κύριε, ἐλέησον» καὶ βγῆκαν νὰ ποῦν καὶ στὸν στυλίτη τὴ θαυματουργία πού ἔγινε. Ἐκεῖνος, ὅταν τὸ ἄκουσε, μετέλαβε μὲ φόβο καὶ τρόμο τὴν ἀγία μερίδα πού τοῦ εἶχαν στείλει στὸ ἀγιοπότηρό του καὶ ἐξομολογήθηκε σὲ ὅλους τὴ δυσπιστία του, λέγοντας ὅτι ἐξαιτίας τῆς ἔκανε ὁ Θεὸς τοῦτο τὸ θαῦμα. Ἐβαλαν τότε σὲ μικρὸ γυάλινο ποτήρι τὴ σαρκωμένη ἀγία μερίδα καὶ τοῦ τὴν ἔδωσαν ἐπάνω στὸν στύλο.

Μάρτυρες τοῦ φοβεροῦ καὶ παραδόξου αὐτοῦ θαύματος ζοῦν ἀκόμη περισσότεροι ἀπὸ πεντακόσιους, ἱερεῖς καὶ μοναχοί, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ χωρικοί. Τὸ μαρτυροῦν καὶ τὰ καλύμματα τῆς ἀγίας τράπεζας, πού ἔχουν ἀκόμη τὰ σημάδια τῶν ἀγίων ἐκείνων σταγόνων τοῦ ἀχράντου αἵματος. Τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὄσιος στυλίτης. Μαζὶ μὲ ὅλους τὸ μαρτυρῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀνάξιος, πού ἀξιώθηκα νὰ δῶ καὶ νὰ προσκυνήσω τὴ θεόσαρκα αὐτῆ μερίδα καὶ νὰ πάρω μαζί μου ἓνα κομμάτι τῆς. Μάλιστα πείσθηκα γι' αὐτὴν τὴ θεϊκὴ θαυματουργία ἀπὸ τὰ γεγονότα πού συνέβησαν.

Θαυματουργία τοῦ ἀγίου σώματος

Συγκεκριμένα, ὅταν βρέθηκα στὰ Ἱεροσόλυμα, ἔχοντας μαζί μου αὐτὸ τὸ θεῖο καὶ ἀνεκτίμητο μαργαριτάρι, συνέβη νὰ δαιμονιστεῖ κατὰ παραχώρησι Θεοῦ ἓνας νεαρὸς δοῦλος,

κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν ἐνεργηθῆναι, Γεώργιον τοῦνομα.

Ὡς γοῦν τοῦτον ἀκήκοα ἐν τῇ ἀγίᾳ Σιών πρὸς ἰασιν προσφυγόντα, λαβὼν τὴν ἀγίαν μερίδα καὶ <θεις> καλῶς ἐν τῷ λιναρίῳ πίστει βεβαίᾳ καὶ ἀδιστακτῶ, περιέθηκα τὸ τοιοῦτον φυλακτήριον περὶ τὸν τράχηλον τοῦ παιδός, ἤδη ὀκτωκαιδεκαετοῦς ὑπάρχοντος.

Καὶ παρελθουσῶν ὥρων δὲ καὶ ἡμερῶν, φαίνεται κατ' ὄναρ ἢ δέσποινα ἡμῶν ἢ ἀγία Θεοτόκος τινὶ γυναικὶ εὐλαβεστάτῃ χήρᾳ καὶ λέγει αὐτῇ: Ἄπελθε καὶ εἰσελθε εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδός, ὅτι ἰάθη ὁ Γεώργιος ἀπὸ τοῦ δαίμονος. Ἡ δὲ γραῦς ἠρώτησε τὴν πορφυροφόρον λέγουσα: Πόθεν ἰάθη ὁ παῖς; Ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτήν: Διὰ τοῦ σήματος τῆς μερίδος τῆς δεθείσης ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ.

Διυπνισθεῖσα οὖν φόβῳ ἔρχεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Σιών καὶ διηγεῖται τῇ μητρὶ τῶν παιδίων καὶ αὐτοῖς, τρεῖς γὰρ ὑπάρχουσιν εὐλαβέστατοι ἀδελφοί, τὴν ὀπτασίαν ἣν ἐθεάσατο. Οἱ δὲ πιστεύσαντες καὶ πληροφορηθέντες ἀληθῆ εἶναι τὰ ὁραθέντα τῇ γυναικί, ἐποίησαν σύναξιν καὶ ἔρριψαν τὸν παῖδα ἐπὶ πρόσωπον εἰσερχομένων τῶν ἀγίων μυστηρίων. Καὶ παρερχομένων αὐτῶν ἐπάνω αὐτοῦ, θεωρεῖ ὁ παῖς ὄφιν μαῦρον τέλειον ἐξεληθόντα ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ αὐτοῦ καὶ ἀναχωρήσαντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ διωχθέντα, καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ πάρεστιν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑγιῆς, κηρύττων πᾶσι τὰ θαυμάσια τοῦ παναγίου σώματος τῆς σαρκωθείσης μερίδος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ μεγάλου Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

43. Μεγάλη ἱστορικὴ βασιλικὴ στὸν λόφο Σιών, ὅπου σήμερα σώζεται τὸ ὑπερῶο τοῦ Μυστικῶς Δείπνου, ὁ τάφος τοῦ Δαβὶδ κλπ. Ἐδῶ ἐπίσης βλέπουμε τὴν ἀρχαία συνήθεια νὰ καταφεύγουν ἄρρωστοι γιὰ θεραπεία σὲ ναοὺς-προσκυνήματα, ὅπου παρέμεναν ἐπὶ ἡμέρες ὥσπου νὰ θεραπευθοῦν.

λεγόμενος Γεώργιος, κάποιου ἄρχοντα πολὺ ἀγαπητοῦ μου.

Ὅταν ἔμαθα ὅτι κατέφυγε γιὰ τὴν θεραπεία τοῦ στῆν Ἀγία Σιών⁴³, πῆρα τὴν ἀγία μερίδα, τὴν ἔβαλα προσεκτικὰ σὲ λινὸ σακκουλάκι καὶ πῆγα καὶ κρέμασα μὲ βέβαιη καὶ ἀδιστακτὴ πίστη τὸ φυλακτὸ αὐτὸ στὸν λαιμὸ τοῦ δούλου, ποὺ ἦταν ἤδη δεκαοκτῶ ἐτῶν.

Μετὰ τὴν παρέλευση λίγων ἡμερῶν ἐμφανίστηκε σὲ ὄνειρο ἢ Δέσποινα μᾶς ἢ ἀγία Θεοτόκος σὲ κάποια εὐλαβέστατη χήρα καὶ τῆς λέει: «Σήκω καὶ πήγαινε στὸ σπίτι τοῦ παιδιοῦ, διότι ὁ Γεώργιος θεραπεύθηκε ἀπὸ τὸν δαίμονα»⁴⁴. Τότε ἡ γριά ρώτησε τὴν πορφυροντυμένη: «Πῶς θεραπεύθηκε τὸ παιδί;» Καὶ ἐκείνη τῆς ἀπάντησε: «Μὲ θαῦμα τῆς ἀγίας μερίδας ποὺ δέθηκε στὸν λαιμὸ του».

Ἐύπνησε ἐκείνη φοβισμένη καὶ πῆγε στὴν Ἀγία Σιών καὶ διηγῆθηκε τὴν ὀπτασίαν ποὺ εἶδε στὴ μητέρα τοῦ δούλου καὶ στὰ παιδιὰ τῆς, τρία εὐλαβέστατα ἀδέλφια. Λύτοί πιστεψαν μὲ βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἀληθινὸ τὸ ὄραμα τῆς γυναίκας. Ἐκᾶναν λοιπὸν λειτουργία καὶ, κατὰ τὴ μεγάλη εἴσοδο, πλάγιασαν μπρούμυτα τὸν δοῦλο, ὥστε νὰ περάσουν τὰ ἅγια μυστήρια ἀπὸ ἐπάνω του⁴⁵. Καθὼς αὐτὰ περνοῦσαν, βλέπει αὐτὸς ἓνα μεγάλο μαῦρο φίδι νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ πλευρὸ του καὶ νὰ φεύγει μακριὰ του, καὶ ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ἔγινε καλά. Καὶ κατοικεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα ὑγιῆς, κηρύττωντας σὲ ὅλους τὰ θαύματα τῆς σαρκωμένης μερίδας τοῦ παναγίου σώματος τοῦ Κυρίου καὶ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρα μᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὸν ὅποιο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ ἐξουσία στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

44. Ἡ φράση αὐτὴ εἶναι ἓνα παράδειγμα τοῦ γνωστοῦ ἀπὸ τὴν ἀγία Γραφή "προφητικοῦ ἀορίστου": διατυπώνεται σὲ χρόνον παρωχημένον παρὸλο ποὺ θὰ συμβεῖ στὸ μέλλον, γιὰ νὰ δειχθεῖ ὅτι ἐκφράζει κάτι τὸ βέβαιον.

45. Ἀρχαία μαρτυρία μιᾶς συνήθειας ποὺ ὑπάρχει μέχρι σήμερα.

Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ μὴ ἀνακρίνεσθαι
ἱερέα ὑπὸ λαϊκοῦ

Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ὄσιος καὶ σημειοφόρος πατήρ ἡμῶν Ἀναστάσιος ὁ τοῦ Σινᾶ ὄρους διήγησιν ξένην καὶ παράδοξον, λέγων οὕτως, ὅτι παραγενόμενος ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Συρίας, πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου κατέναντι τοῦ Γαυθισῶν, ἄξιον μνήμης παρὰ τῶν αὐτόθεν γερόντων ἀκήκοα πρᾶγμα.

Πρεσβύτερός τις ἦν ἐνταῦθα, φησί, πρὸ τούτων τῶν δύο χρόνων τελευτήσας. Πρὸς τοῦτον ἄνθρωπός τις ἦλθεν ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν, κατασπεύδων αὐτὸν ἀναστῆναι καὶ βαπτίσει τὸ τέκνον αὐτοῦ ὑπομάζιον ὃν καὶ ἤδη ἐξάιφνης μέλλον ἀποθνήσκειν.

Ἀναστὰς οὖν ἐκ τῆς κλίνης αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος εὐθέως ἤρξατο λέγειν τὴν εὐχήν τοῦ βαπτίσματος. Ἐν ὧσιν οὖν ἠτοιμάζον τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον, τοῦ πρεσβυτέρου τῆς εὐχῆς μὴ ἀμελοῦντος, ἐν τῷ μεταξύ ἐτελεύτησε τὸ παιδίον πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι.

Καὶ λαβὼν ὁ πρεσβύτερος τὸ αὐτὸ παιδίον τέθηκεν αὐτὸ ἔμπροσθεν τοῦ βαπτιστηρίου λέγων· Σοὶ τῷ συνδούλῳ μου ἀγγέλω λέγω ἐξ ἐκείνης τῆς ἐξουσίας ἧς δέδωκεν ἡμῖν τοῖς ἱερεῦσιν ὁ Χριστὸς δῆσαι καὶ λῦσαι ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἀπόδος τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου τούτου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἄχρις οὗ βαπτισθῆ· οὐ γὰρ ἐπετράπη ἀβάπτιστον λαβεῖν αὐτό. Οἶδε γὰρ ὁ δεσπότης σοῦ τε καὶ ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἠμέλησα, ἀλλ' ἠνίκα διυπνίστην εὐθέως ἠρξάμην τῆς εὐχῆς τοῦ βαπτίσματος. Ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν ἄγγελον εἰρηκότος, ἀνέστη τὸ παιδίον καὶ βαπτισθὲν ἄλλιν εὐθέως κεκοίμηται ἐν Κυρίῳ.

11. Γιὰ τὴν ἱερωσύνη καὶ ὅτι δὲν πρέπει
ὁ λαϊκὸς νὰ κρίνει ἱερέα

σελ. 10 γδ

Ὁ ὄσιος καὶ θαυματουργὸς πατέρας μας Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης μᾶς διηγήθηκε μία θαυμαστή καὶ παράδοξη διήγησις λέγοντας τὰ ἑξῆς.

Κάποτε πού βρέθηκα στὴ Λαοδικεία τῆς Συρίας, κοντὰ στὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου, ἀπέναντι τῶν Γαυθισῶν, ἄκουσα ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ γέροντες ἓνα ἀξιωματικὸν γεγονός.

Ἐπῆρχε, λέει, ἐκεῖ κάποιος πρεσβύτερος πού ζοῦσε μέχρι πρὶν δύο χρόνια. Μία νύχτα πῆγε σ' αὐτὸν ἓνας ἄνθρωπος καὶ τοῦ ζήτησε μὲ πολλὴ βιασύνη νὰ σηκωθεῖ νὰ βαπτίσει τὸ παιδί του πού ἦταν βρέφος καὶ κινδύνευε ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ πεθάνει.

Σηκώθηκε λοιπὸν ἀπὸ τὸ κρεβάτι του ὁ πρεσβύτερος καὶ ἄρχισε ἀμέσως νὰ λέει τὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος. Καθὼς ὁμως ἑτοιμάζαν τὸ νερὸ καὶ τὸ ἅγιο ἔλαιο, καὶ ἐνῶ ὁ πρεσβύτερος συνέχιζε τὴν ἀκολουθία, τὸ παιδί πέθανε ἀβάπτιστο.

Πῆρε τότε ὁ πρεσβύτερος τὸ παιδί, τὸ ἔβαλε μπροστὰ στὸ βαπτιστήριον καὶ εἶπε: «Σὲ σένα, τὸν συνδουλό μου ἀγγέλο, λέω, μ' ἐκείνη τὴν ἐξουσία πού ἔδωσε ὁ Χριστὸς σ' ἐμᾶς τοὺς ἱερεῖς νὰ δένουμε καὶ νὰ λύνουμε στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ⁴⁶· δῶσε τὴν ψυχὴ αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ πίσω στὸ σῶμα του μέχρι νὰ βαπτιστεῖ, διότι δὲν στάλθηκες γιὰ νὰ τὸ πάρεις ἀβάπτιστο. Διότι ξέρει ὁ Κύριός σου, πού εἶναι καὶ δικός μου Κύριος, ὅτι δὲν ἠμέλησα, ἀλλὰ μόλις ξύπνησα ἀμέσως ἄρχισα τὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος». Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν ἄγγελο ἀναστήθηκε τὸ παιδί, τὸ βάπτισαν καὶ ἀμέσως κοιμήθηκε πάλι ἐν Κυρίῳ.

46. Πρβ. Ματθ. 18, 18.

Ἐγὼ δὲ ἀκούσας τοῦτο δίκαιον ἡγησάμην μὴ σιγῇ παραπέμψαι ἀλλὰ γραφῇ παραδοῦναι, πρὸς δόξαν μὲν καὶ τιμὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὠφέλειαν δὲ τῶν ἀκουόντων.

Μηδεὶς τοίνυν διακρινέτω ἱερέα Θεοῦ, κἂν σφάλματί τι τι ἴδῃ αὐτὸν περιπεσόντα. Εἰ γὰρ παρὰ ἀγγέλους ἰσχύει ὁ λόγος καὶ ὁ δεσμὸς τοῦ ἱερέως, πόσω γε μᾶλλον παρὰ ἀνθρώπους.

Μοναχὸς τις Ἀντιοχεὺς εὐλαβὴς γειόμενος, τοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰουστινιανοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους εὐξασθαι. Καὶ ἐν τῷ χρονίσαι αὐτὸν ἐκεῖ ἐλείφθη ἀναλώματος, καὶ ἀπορῶν τί ποιήσει ἐκάθητο ἐν τινι ἀγιάσματι θλιβόμενος περὶ τούτου.

Καὶ κατενεχθεὶς ἀπενύσταξε μικρὸν καὶ βλέπει τὸν Ἰησοῦν λέγοντα αὐτῷ· Ἀπελθε πρὸς τὸν οἰκονόμον τῆς ἁγίας ἀναστάσεως καὶ εἶπέ αὐτῷ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔπεμψε με πρὸς σέ· δός μοι ἐν νόμισμα καὶ ποιῶ σοι ἰδιόχειρον, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ Ἰησοῦς δώσει σοι αὐτό.

Καὶ ἐξυπνισθεὶς ὁ μοναχὸς καὶ εὐξάμενος ἐπίστευσε τῷ λόγῳ, καὶ ἀπελθὼν εὕρισκει τὸν οἰκονόμον καὶ εἶπεν αὐτῷ καθὼς ἐκελεύσθη. Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ πότε ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ παρέχει μοι τὸ νόμισμα; Εἶπε δὲ ὁ μοναχός· Ἐγὼ ὡς ἤκουσα εἶπον ὑμῖν, λοιπὸν ὡς κελεύεις ποίησον.

47. Ἐννοεῖ τὸν ναὸ τῆς Ἀναστάσεως στὴν Ἱερουσαλὴμ ποὺ ἔκτισε ἡ ἁγία Ἑλένη. Τὸ κορυφαῖο αὐτὸ προσκύνημα τῆς Χριστιανοσύνης καλῶ-

Ἦταν ἐγὼ τὸ ἄκουσα αὐτό, θεώρησα δίκαιο νὰ μὴν τὸ ἀποσιωπήσω, ἀλλὰ νὰ τὸ γράψω γιὰ τὴν δόξα καὶ τὴν τιμὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀκροατῶν.

Κανεὶς λοιπὸν νὰ μὴν κρίνει ἱερέα τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καὶ ἂν τὸν δεῖ νὰ πέφτει σὲ κάποιον σφάλμα. Διότι, ἂν ὁ λόγος καὶ ὁ δεσμὸς τοῦ ἱερέα ἰσχύει γιὰ τοὺς ἀγγέλους, πόσο περισσότερο ἰσχύει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους;

12. Ὁ δανεισμὸς στὸν Χριστό

Κάποιος μοναχὸς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, εὐλαβὴς, ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ταξίδεψε στοὺς ἁγίους Ἱόππους γιὰ προσκύνημα. Καὶ ἀφοῦ ἔμεινε ἀρκετὸ καιρὸ ἐκεῖ, τοῦ τελείωσαν τὰ χρήματα· καὶ μὴ ξέροντας τί νὰ κάνει, καθόταν σὲ κάποιον ἀπὸ τὰ ἱερά προσκυνήματα στενοχωρημένος.

Ἀποκαμωμένος ὅπως ἦταν, ἀποκοιμήθηκε λίγο καὶ βλέπει τὸν Ἰησοῦ νὰ τοῦ λέει: «Πήγαινε στὸν οἰκονόμο τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως⁴⁷ καὶ πές του ὅτι ὁ Ἰησοῦς μὲ ἔστειλε σὲ σένα· δῶσε μου ἓνα νόμισμα, καὶ θὰ σοῦ κάνω ἰδιόχειρη ἀπόδειξη, καὶ ὅταν ἔρθῃ ὁ Ἰησοῦς θὰ σοῦ τὸ δώσει».

Ἐύπνησε ὁ μοναχὸς καὶ ἔκανε προσευχὴ πιστεύοντας στὰ λόγια αὐτά. Καὶ πηγαίνει, βρίσκει τὸν οἰκονόμο καὶ τοῦ λέει ὅπως προστάχθηκε. Τοῦ λέει ἐκεῖνος: «Καὶ πότε θὰ ἔρθῃ ὁ Ἰησοῦς καὶ θὰ μοῦ δώσει τὸ νόμισμα;» Καὶ ἀπαντᾷ ὁ μοναχός: «Ἐγὼ σοῦ εἶπα ὅπως ἄκουσα, λοιπὸν κάνε ὅπως νομίζεις».

πει τὸν χώρο τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν πανάγιο Τάφο τοῦ Κυρίου καὶ τὸν τόπο τῆς εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Τότε λέγει ὁ οἰκονόμος· Ποίησον τὸ ιδιόχειρόν σου. Καὶ καθίσας ὁ μοναχὸς ἔγραψεν οὕτως· Ἐγὼ Ἰωάννης μοναχὸς ὁρμώμενος ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, ὁμολογῶ εὐληφέναι παρ' ὑμῶν Στεφάνου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, χρείας μοι γενομένης, νόμισμα ἔν. Καὶ πρὸς ἀσφάλειάν σου ἐποίησα τὸ ιδιόχειρον τοῦτο, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος Ἰησοῦς δώσῃ σοι αὐτό. Καὶ λαβὼν τὸ νόμισμα ἀνεχώρησε.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ βλέπει ὁ οἰκονόμος ἐν ὁράματι τινα λέγοντα αὐτῷ· Λαβέ τὸ νόμισμα καὶ δὸς τὸ ιδιόχειρον τοῦ μοναχοῦ. Ὡς δέ, φησὶν, ἐδυσχέραινε λέγων· Ἐκεῖνος εἶπεν, Ἰησοῦς ἔρχεται καὶ φέρει αὐτό. πάλιν λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ εἶμι Ἰησοῦς, δέξαι τὸ νόμισμα καὶ δὸς τὴν ὁμολογίαν. Μὴ πλέον τι θέλεις λαβεῖν; ἰδοὺ τὸ σόν.

Καὶ ἐξυπνισθεὶς ἔντρομος καὶ θαυμάσας ἔπεμψε πρὸς τὸν μοναχὸν ἀνθρώπους λέγων· Βλέπετε, ὅπου δ' ἂν εὔρητε αὐτόν, ἀγάγετέ μοι. Οἱ δὲ ἐξεληθόντες εὔρον καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Δεῦρο, καλεῖ σε ὁ οἰκονόμος. Ὁ δὲ φοβηθεὶς λέγει ἐν ἑαυτῷ· Πάντως μετέγνωκε καὶ θέλει λαβεῖν τὸ νόμισμα, καὶ ἀπήρχετο δειλιῶν. Ὁ δὲ ἰδὼν αὐτόν λέγει αὐτῷ· Ὅντως, κῦρι ἀββᾶ, παρ' ἐμοὶ ἀρίστησον σήμερον. Ὁ δὲ πλέον ἐδειλίασε διὰ τὸ νόμισμα ὡς μέλλων ἀποδιδόναι αὐτό.

Ἐν δὲ τῷ ἀρίστῳ λέγει ὁ οἰκονόμος· Κῦρι ἀββᾶ, λαβέ καὶ ἄλλα ὅσα θέλεις ὀλοκότινα καὶ ποιήσόν μοι γραμματεῖο. Ὁ δὲ εἶπε· Συγχώρησόν μοι, ἄλλο οὐ χρήζω, ἀρκεῖ μοι.

Τότε δὲ εἰπὼν τὸ ὄραμα, παρεκάλει λέγων· Λαβέ δέκα λίτρας καὶ ποιήσόν μοι ιδιόχειρόν σου. Ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν

Λέει τότε ὁ οἰκονόμος· «Κάνε μου τὴν ιδιόχειρη ἀπόδειξή σου». Καὶ ὁ μοναχὸς κάθησε καὶ ἔγραψε τὰ ἐξῆς· «Ἐγὼ, ὁ μοναχὸς Ἰωάννης ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ὁμολογῶ ὅτι πῆρα ἀπὸ σένα, τὸν Στέφανο τὸν θεοφιλέστατο πρεσβύτερο καὶ οἰκονόμο τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μας, ἐπειδὴ βρέθηκα σὲ ἀνάγκῃ, ἓνα νόμισμα. Καὶ γιὰ ἐξασφάλισή σου ἔκανα αὐτὴ τὴν ιδιόχειρη ἀπόδειξη ὥστε, ὅταν ἔρθῃ ὁ Κύριος Ἰησοῦς, νὰ σοῦ τὸ δώσει». Καὶ παίρνοντας τὸ νόμισμα ἔφυγε.

Τὸ ἴδιο βράδυ βλέπει ὁ οἰκονόμος σὲ ὄραμα κάποιον νὰ τοῦ λέει· «Πάρε τὸ νόμισμα καὶ δῶσε τὴν ἀπόδειξη τοῦ μοναχοῦ». Καθὼς ὅμως αὐτός, λέει, ἀντιδροῦσε λέγοντας· «Ἐκεῖνος μοῦ εἶπε ὅτι ὁ Ἰησοῦς θὰ ἔρθῃ καὶ θὰ τὸ δώσει», τοῦ λέει πάλι· «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, πάρε τὸ νόμισμα καὶ δῶσε τὴν ἀπόδειξη. Μήπως θέλεις καὶ παραπάνω; Νὰ τὸ νόμισμά σου».

Ἐυπνώνοντας τρομαγμένος καὶ κατάπληκτος ἔστειλε ἀνθρώπους στὸν μοναχὸ λέγοντας· «Κοιτάξτε καὶ ὅπου τὸν βρεῖτε, νὰ μοῦ τὸν φέρετε». Ἐφυγαν αὐτοί, τὸν βρήκαν καὶ τοῦ λένε· «Ἐλα, σὲ θέλει ὁ οἰκονόμος». Ἐκεῖνος φοβήθηκε καὶ εἶπε μέσα του· «Ὅπωςδήποτε ἄλλαξε γνώμη καὶ θέλει πίσω τὸ νόμισμα», καὶ πῆγαινε μὲ φόβο. Μόλις ὁ οἰκονόμος τὸν εἶδε, τοῦ λέει· «Ἐξάπαντος, κύριε ἀββᾶ, σήμερα θὰ γευματίσεις μαζί μου». Ἐκεῖνος περισσότερο φοβήθηκε ὅτι πρόκειται νὰ ἐπιστρέφῃ τὸ νόμισμα.

Τὴν ὥρα πού ἔτρωγαν λέει ὁ οἰκονόμος· «Κύριε ἀββᾶ, πάρε καὶ ὅσα ἄλλα χρυσὰ νομίσματα θέλεις καὶ δῶσε μου γραμματίο». Τοῦ λέει ἐκεῖνος· «Συγχώρεσέ με, δὲν χρειάζομαι ἄλλο, μοῦ ἀρκεῖ τὸ ἓνα».

Τοῦ διηγήθηκε τότε τὸ ὄραμα καὶ τὸν παρακαλοῦσε λέγοντας· «Πάρε δέκα λίτρας⁴⁸ χρυσὰ νομίσματα καὶ δῶσε μου ιδιόχειρη ἀπόδειξη». Καὶ ὁ μοναχὸς τοῦ εἶπε· «Ἀποκλείεται

48. Μία λίτρα εἶχε 72 χρυσὰ νομίσματα.

αὐτῶ· Ὅντως οὐ κρατεῖς μου ἄλλο γραμματεῖον, οὐδέ γάρ εἶπέ μοι ὁ Κύριος λαβεῖν περισσόν. Εἰ δέ ὅλως πιστεύεις τῷ Χριστῷ, πολλοί εἰσιν οἱ ποιοῦντές σοι ἰσοδύναμον γραμματεῖον.

Καὶ ἐθαύμασαν πάντες οἱ ἀκούσαντες τὰς τοῦ Θεοῦ ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας.

Ἀνὴρ τις φιλόχριστος ἐν Βαβυλῶνι τῆς Αἰγύπτου. τῶν ἐντίμων ὑπάρχων, πρὸ τούτων τῶν ὀλίγων χρόνων ἐπιστεύθη ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τὴν φροντίδα τῆς φυλακῆς, καλῶς καὶ εὐμενῶς χρησάμενος τοῖς ἐν αὐτῇ κατακλεισμένοις, οὕτινος τὸ ὄνομα οὐκ ἀνάγκη εἰπεῖν. ἔτι γάρ ἐστιν ἐν ζωῇ.

Οὗτος ἡμῖν ὄρκους φρικωδεστάτοις διηγήσατο, ὅτι τινῶν φαρμακῶν ἀποκλεισθέντων ἐν μιᾷ πρὸς με, εἰσερχόμενῃ πολλάκις κατ' ἰδίαν ἐξετάσαι αὐτούς, καθὼς ἐστὶν ἔθος τοῖς πεπιστευμένοις τὸ τοιοῦτον ἔργον, λαμβάνων ἐγγράφως τὰς καθ' ἕκαστον φωνὰς αὐτῶν, εἰς τὸ ἀγαγεῖν τὰ κατ' αὐτούς τῇ ἐξουσίᾳ.

Ὁ οὖν εἰς ἕξ αὐτῶν, γηραλέωτερος ὑπάρχων, ὡς εἶδε τὴν διάκρισίν μου προσδιαγιγνώμενον καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἐκεῖσε συμπαθῶς διακεείμενον, λαθὼν με κατ' ἰδίαν λέγει μοι αἰγυπτιακῇ γλώττῃ· Ἐξορκίζω σε τὸν Θεὸν τὸν παραδόντα ἡμᾶς εἰς τὰς χεῖράς σου, μηδέποτε καθήσης εἰς ἐξέτασιν ἡμῶν τῶν τεσσάρων φαρμακῶν, ἐὰν μὴ πρότερον κοινωνήσης καὶ φορέσης σταυρὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου σου.

49. Πρβ. Παροιμ. 19, 17: Δανεῖζει Θεὸν ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κατὰ δέ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

50. Τὸ σημερινὸ Κάιρο.

νὰ πάρεις ἀπὸ μένα ἄλλο γραμματίο, διότι καὶ ὁ Κύριος δὲν μοῦ εἶπε νὰ πάρω παραπάνω. Καὶ ἂν πράγματι πιστεύεις στὸν Χριστό, εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ ποὺ μποροῦν νὰ σοῦ κάνουν παρόμοιο γραμματίο».

Καὶ ὅλοι ὅσοι ἄκουσαν θαύμασαν τὶς ἀψευδεῖς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ⁴⁹.

13. Ἡ καλὴ συμβουλή ἑνὸς μάγου

ΣΤΑΥΡ-5

Κάποιος ἄνθρωπος φιλόχριστος στὴ Βαβυλώνα⁵⁰ τῆς Αἰγύπτου, ἀπὸ ἐπιφανὲς γένος, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια διορίστηκε ἀπὸ τὴν ἐξουσία⁵¹ ὑπεύθυνος τῆς φυλακῆς καὶ φερόταν μὲ καλοσύνη καὶ εὐμένεια στοὺς φυλακισμένους. Τὸ ὄνομά του δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ ποῦμε, διότι ζεῖ ἀκόμη.

Αὐτὸς μᾶς διηγήθηκε, βεβαιώνοντας τὰ λόγια του μὲ πολὺ φρικτὸς ὄρκους, ὅτι «κάποιοι μάγοι κλείστηκαν κάποτε στὴ φυλακὴ ποὺ ἡμουν ὑπεύθυνος, καὶ ἐγὼ πῆγαινα συχνὰ στὸ κελλὶ τους γιὰ νὰ τοὺς ἀνακρίνω, ὅπως συνηθίζουν ὅσοι ἔχουν ἀναλάβει τέτοια ὑπηρεσία, καταγράφοντας τὶς καταθέσεις τοῦ καθενὸς γιὰ νὰ ὑποβάλλω σχετικὴ ἀναφορά γι' αὐτοὺς στὴν ἐξουσία.»

»Ὁ ἕνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτούς, ὁ πιὸ ἡλικιωμένος, ὅταν εἶδε ὅτι φέρομαι μὲ κατανόηση καὶ δείχνω συμπάθεια σὲ ὅλους τοὺς ἐκεῖ, μὲ πῆρε ἰδιαιτέρως καὶ μοῦ λέει στὰ αἰγυπτιακά· “Σὲ ἐξορκίζω στὸν Θεὸ ποὺ μᾶς παρέδωσε στὰ χεῖρά σου, ποτὲ νὰ μὴν καθήσεις νὰ ἀνακρίνεις ἐμᾶς τοὺς τέσσερις μάγους ἂν προηγουμένως δὲν κοινωνήσεις καὶ δὲν φορέσεις

51. Ἐξουσία: οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἰσλαμικοῦ κράτους. Στὴν ἱστορία τοῦ Ἰσλάμ δὲν ἦταν σπάνιο νὰ τοποθετοῦνται σὲ ὑπεύθυνες θέσεις ἱκανοὶ καὶ μορφωμένοι Χριστιανοί, ὅπως, π.χ., ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς (βλ. Μηναιὸ 4 Δεκ.).

Κακοὶ γὰρ ἄνθρωποι εἰσιν οἱ ἐταῖροί μου καὶ θέλουσι βλάψαι σε, ἀλλ' ἐὰν ποιήσης ὡς εἶπόν σοι, οὐδέ αὐτοὶ οὐδέ ἄνθρωπος ἄλλος δύναται ἀδικῆσαί σε.

Ταῦτα δαιμόνων καὶ φαρμακῶν ὁμολογούντων, εὐδηλον ὅτι ἀσεβέστεροι τούτων τυγχάνουσιν οἱ τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ μὴ ὁμολογοῦντες καὶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ὥραν βλασφημοῦντες καὶ διὰ τούτων ἡμᾶς τιμωροῦντες. Τίνας δὲ λέγω: τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια. κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ διὰ στόματος Παύλου ἀπόφασιν.

Πρὸ τούτων τῶν εἴκοσι χρόνων, ἐπὶ τῆς ζωῆς Ἰωάννου τοῦ ὄντως χριστιανικωτάτου καὶ φιλοθέου ὑπὲρ τοὺς νῦν τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπέχοντα, τοῦ λεγομένου Βοστρηνοῦ καὶ γενομένου χαρτουλαρίου ἐν Δαμασκῶ καὶ τὰς ἀγίας ἐκκλησίας εἰρηνεύσαντος ἀλλ' οὐ ταράξαντος, συνέβη αὐτὸν πεμφθῆναι ὑπὸ τοῦ τότε λεγομένου συμβούλου ἐπὶ τὴν χώραν Ἀντιοχείας Συρίας, ἐν ἣ εὔρε τέσσαρας νεωτέρας ἐνεργουμένας ὑπὸ δαιμόνων καὶ πολλά τινα ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου λαλούσας, ἃς τίνας καὶ ἤγαγον οἱ τῆς χώρας αὐτόθι πρὸς τὸν προειρημένον μακαρίτην Ἰωάννην.

52. Προφανῶς ἐννοεῖ τοὺς Σαρακηνοὺς πού εἶχαν κυριαρχήσει στίς περιοχῆς ἐκεῖνες ἀπὸ τὸν 7ο αἰώνα καὶ καταπίεζαν τοὺς μὴ μουσουλμάνους. Πράγματι, τὸ Ἰσλάμ ἀπορρίπτει ρητὰ τὴν πίστη στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ συνέπεια τὸν σταυρὸ καὶ τὰ μυστήρια.

53. Φιλίπ. 3. 18-19.

σταυρὸ στὸν λαιμό σου. Διότι οἱ σύντροφοί μου εἶναι κακοὶ ἄνθρωποι καὶ θέλουν νὰ σὲ βλάψουν, ἂν ὅμως κάνεις ὅπως σοῦ εἶπα, οὔτε αὐτοὶ οὔτε ἄλλος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ σοῦ κάνει κακό”».

Ὅταν δαίμονες καὶ μάγοι τὰ ὁμολογοῦν αὐτά, εἶναι φανερό ὅτι εἶναι πιὸ ἀσεβεῖς ἀπὸ αὐτοὺς ἐκεῖνοι πού δὲν πιστεύουν στὸ ἅγιο σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ βλασφημοῦν ὅλη τὴν ὥρα τὸν σταυρὸ του, καὶ κάνοντας αὐτά μᾶς βασανίζουν. Ποιοὺς ἐννοῶ⁵²; Τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ πού τὸ τέλος τους εἶναι ἡ ἀπώλεια, σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ πού διατυπώθηκε μὲ τὸ στόμα τοῦ Παύλου⁴⁸.

14. Οἱ δαίμονες ἀποκαλύπτουν τί φοβοῦνται καὶ τί ἀγαποῦν

KOIN-1

Πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ὅταν ζοῦσε ὁ Ἰωάννης ὁ πράγματι εὐσεβέστατος καὶ ἀνώτερος στὴ φιλοθεΐα ἀπὸ αὐτοὺς πού τώρα κατέχουν τὴ θέση του, ὁ λεγόμενος Βοστρηνός⁵⁴, πού ἔγινε χαρτουλάριος⁵⁵ στὴ Δαμασκὸ καὶ ἔφερε στίς ἀγίες ἐκκλησίες εἰρήνη⁵⁶ καὶ ὄχι ταραχὴ, συνέβη νὰ σταλεῖ σὲ ὑπηρεσία ἀπὸ τὸν τότε λεγόμενο σύμβουλο⁵⁷ στὴν περιοχὴ τῆς Ἀντιοχείας τῆς Συρίας. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν τέσσερις κοπέλες δαιμονισμένες πού ἔλεγαν πολλὰ μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, τίς ὁποῖες οἱ ἐντόπιοι τίς ἔφεραν στὸν μακαριστὸ Ἰωάννη πού προαναφέραμε.

54. Ἀπὸ τὴν πόλη Βόστρα τῆς Ἀραβίας.

55. Χαρτουλάριος: ὑπεύθυνος τῶν ἀρχείων τοῦ κράτους· ὑψηλὴ θέση τῆς ἐποχῆς.

56. Φαίνεται ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ὑπῆρχαν προβλήματα στὸν χῶρο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Ἰωάννης αὐτὸς συνετέλεσε στὴν ἐπίλυσή τους.

57. Βλ. σελ. 31, σημ. 16.

Ἰακούσαντος οὖν αὐτοῦ πολλά τινα λαλούντων τῶν δαιμόνων διὰ στόματος τῶν τοιούτων κορασιῶν τῇ Σύρων διαλέκτῳ, ἠρώτησεν αὐτὰς περὶ πολλῶν καὶ διαφόρων κεφαλαίων εἰς ψυχωφελίαν συντείνοντα. λέγω δὲ περὶ τῆς ἐκπτώσεως αὐτῶν τῆς ἐξ οὐρανοῦ καὶ περὶ παραδείσου καὶ περὶ τοῦ καρποῦ οὐ ἔφαγεν ὁ Ἀδάμ καὶ περὶ τοῦ ὄψεως καὶ περὶ ἄλλων πλειόνων, ἅτινα οὐκ ἀνάγκη εἰπεῖν διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀσθένειαν· δύο δὲ κεφαλαίων τῶν πάντας οἰκοδομούντων ἐπιμνησθήσομαι.

Ἡρώτησε τοίνυν αὐτὰς ὁ προειρημένος μακάριος ἀνὴρ, εἰ ἄρα δεδοίκασι τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν καὶ τοῦ Ὁ κατοικῶν καὶ τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Καὶ ἀποκριθέντες εἶπον· Ὁφέλιμοί εἰσιν αἱ τοιαῦται ὑμῶν προσευχαί. Εἶτα θελήσαντος αὐτοῦ ἐρωτησάσαι περὶ τοῦ Ἀναστήτω ὁ Θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, ἠνίκα τοῦ ῥήματος ἤρξατο, λέγουσιν οἱ δαίμονες μετὰ κραυγῆς πρὸς αὐτόν· Μὴ εἴπησ τὸν λόγον τοῦτον, ἐπεὶ οὐκ ἀποκρινόμεθά σοι ἕτερον ῥῆμα· οὔτε γάρ ἐστιν ἐν πάσῃ τῇ γραφῇ λόγος καταργῶν τὴν δύναμιν ἡμῶν ὅμοιος αὐτῷ.

Εἶτα περικόψας τὸν περὶ τούτου λόγον ὁ μακαρίτης ἠρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Ποῖα πράγματα φοβεῖσθε ἐκ τῶν Χριστιανῶν; Λέγουσιν ἐκεῖνοι πρὸς αὐτόν· Ἔχετε ὄντως τρία πράγματα μεγάλα· ἐν ᾧ φορεῖτε εἰς τοὺς τραχήλους ὑμῶν καὶ ἐν ᾧ λούεσθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐν ᾧ περὶ τρώγετε εἰς τὴν σύναξιν.

Νοήσας οὖν ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Ἰωάννης ὅτι περὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ εἰρήκασι καὶ περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ περὶ τῆς ἁγίας κοινωνίας, πάλιν ἠρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Εἶτα ἐκ τούτων τῶν τριῶν πραγμάτων ποῖον φοβεῖσθε πλέον; Τότε καὶ ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ

Αὐτός, ὅταν ἄκουσε τοὺς δαίμονες νὰ λένε πολλά μὲ τὸ στόμα αὐτῶν τῶν κοριτσιῶν στὰ συριακά, τίς ρώτησε γιὰ πολλά καὶ διάφορα θέματα ποὺ συντελοῦν στὴν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ γιὰ τὴν πτώση τους ἀπὸ τὸν οὐρανό, γιὰ τὸν παράδεισο, γιὰ τὸν καρπὸ ποὺ ἔφαγε ὁ Ἀδάμ, γιὰ τὸ φίδι καὶ γιὰ πολλά ἄλλα, ποὺ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ἀναφέρουμε λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τῶν πολλῶν. Δύο ὅμως θέματα θὰ τὰ ἀναφέρω, ἐπειδὴ εἶναι ἐποικοδομητικὰ γιὰ ὅλους.

Τὶς ρώτησε λοιπὸν ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἀν φοβοῦνται τίς προσευχῆς «Πάτερ ἡμῶν»⁵⁸, «Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ τοῦ Ἰψίστου»⁵⁹ καὶ «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»⁶⁰. Καὶ ἀποκρίθησαν: «Εἶναι ὠφέλιμες αὐτὲς οἱ προσευχῆς σας». Στὴ συνέχεια θέλησε νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὸ «Ἀναστήτω ὁ Θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ»⁶¹. μόλις ὅμως ἄρχισε νὰ τὸ λέει, φώναξαν οἱ δαίμονες καὶ τοῦ εἶπαν: «Μὴν πεῖς αὐτὰ τὰ λόγια, γιὰτὶ δὲν θὰ σοῦ ἀποκριθοῦμε τίποτε ἄλλο. Διότι σὲ ὅλη τὴ Γραφὴ δὲν ὑπάρχει ἄλλος λόγος ποὺ νὰ ἐξουδετερώνῃ τὴ δύναμή μας ὅπως αὐτός».

Ἀλλάζοντας τότε θέμα ὁ μακάριος, τοὺς ρώτησε: «Ποῖα πράγματα φοβᾶστε ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς;» Τοῦ λένε ἐκεῖνοι: «Ὅντως ἔχετε τρία πράγματα μεγάλα· ἓνα ποὺ φορᾶτε στὸν λαιμό σας, ἓνα ποὺ λούξετε στὴν ἐκκλησία καὶ ἓνα ποὺ τρώτε στὴ σύναξιν».

Κατάλαβε βέβαια ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἐννοοῦν τὸν τίμιον σταυρό, τὸ ἅγιο βάπτισμα καὶ τὴν ἁγία κοινωνία, καὶ τοὺς ξαναρώτησε: «Ἀπὸ αὐτὰ τώρα τὰ τρία πράγματα, ποῖο φοβᾶστε περισσότερο;» Τότε καὶ ἐκεῖνοι τοῦ

59. Ψαλμ. 90.

60. Ἦσ. 8. 8-10· πρὸς τὴν ὁμώνυμη ἐκτενὴ εὐχὴ τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου.

61. Ψαλμ. 67. 2.

εἶπον· Ὅντως εἰ ἐφυλάττετε καλῶς ὅπερ μεταλαμβάνετε, οὐκ ἴσχυεν εἰς ἕξ ἡμῶν ἀδικῆσαι Χριστιανόν.

Δοξάζων οὖν τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ὁ θεοσεβῆς Ἰωάννης, πάλιν ἠρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Ποίαν πίστιν ἀγαπᾶτε ἐξ ὅλων τῶν ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ σήμερον; Λέγουσιν αὐτῷ· Οἱ μὴ ἔχοντες μήτε ἐν πράγμα ἐκ τῶν τριῶν ὧν εἵπομέν σοι, μήτε ὁμολογοῦντες Θεὸν ἢ Υἱὸν Θεοῦ τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης καὶ εἶπε· Καὶ πῶς ὑμεῖς ὁμολογήσατε αὐτὸν Υἱὸν Θεοῦ, κρίζοντες πρὸς αὐτόν, τί ἡμῖν καὶ σοί, Υἱέ τοῦ Θεοῦ; Τότε σιωπήσαντες πρὸς ὀλίγον λέγουσι· Μὴ θέλοντες καὶ μὴ βουλόμενοι ἀλλ' ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐκράξαμεν αὐτόν Υἱὸν τοῦ Ὑψίστου, εἰς αἰσχύνην τῶν Ἰουδαίων τῶν βλασφημούντων εἰς αὐτόν καὶ λεγόντων αὐτόν ἄνομον.

Ταῦτα καὶ ἕτερα πλείονα διὰ στόματος τῶν γυναικῶν ἐκείνων οἱ δαίμονες ἀπεφθέγγαντο ἐνώπιον λαοῦ καὶ πολλοῦ πλήθους ἀκούοντος, ἐξ ὧν πολλοὶ ἔτι ζῶσι καὶ μαρτυροῦσιν, αὐτόπται γενόμενοι.



62. Βλ. στήν Φιλοκαλία χαρακτηριστική ἀναφορά τοῦ περιστατικοῦ αὐτοῦ γιὰ τὴν ὑπογραμμιστέῃ ἡ μεγάλη ἀξία καὶ ὠφέλεια τῆς θείας κοινωνίας (Καλλίστου καὶ Ἰγνατίου τῶν Ξανθοπούλων. Περὶ τῶν αἵρουμένων

ἀποκρίθησαν· «Πράγματι, ἂν φυλάγατε καλὰ αὐτὸ ποῦ μεταλαμβάνετε, κανένας ἀπὸ μᾶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ κάνει κακὸ σὲ Χριστιανό»⁶².

Δοξάζοντας τὸν Θεὸ γιὰ τὰ λεχθέντα ὁ εὐσεβῆς Ἰωάννης, πάλι τοὺς ρώτησε· «Ποιὰ πίστη ἀγαπᾶτε ἀπὸ ὅλες αὐτὲς ποῦ ὑπάρχουν στὸν κόσμος σήμερα;» Τοῦ λένε· «Αὐτῶν ποῦ δὲν ἔχουν κανένα ἀπὸ τὰ τρία πράγματα ποῦ σοῦ εἶπαμε, οὔτε ὁμολογοῦν Θεὸ ἢ Υἱὸ Θεοῦ τὸν γιὸ τῆς Μαρίας».

Ἀποκρίθηκε ὁ Ἰωάννης καὶ εἶπε· «Καὶ πῶς ἐσεῖς τὸν ὁμολογήσατε Υἱὸ Θεοῦ ὅταν τοῦ φωνάζατε, “Τί ἔχουμε κοινὸ μὲ σένα, Υἱέ τοῦ Θεοῦ;”⁶³» Σώπασαν τότε γιὰ λίγο καὶ τοῦ εἶπαν· «Χωρὶς νὰ μᾶς ἀρέσει ἢ νὰ τὸ θέλουμε, ἀλλὰ ἐπειδὴ μᾶς ἀνάγκασε ἡ δυνάμη του φωνάξαμε ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου, γιὰ νὰ ντροπιαστοῦν οἱ Ἰουδαῖοι ποῦ ἔλεγον βλασφημίες σὲ βάρους του καὶ τὸν ἀποκαλοῦσαν ἄνομο».

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα εἶπαν μὲ τὸ στόμα ἐκείνων τῶν γυναικῶν οἱ δαίμονες μπροστὰ σὲ λαὸ καὶ πολὺ πλῆθος ποῦ ἄκουε, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πολλοὶ ζοῦν ἀκόμη καὶ μαρτυροῦν γι' αὐτὰ ποῦ τὰ εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους.

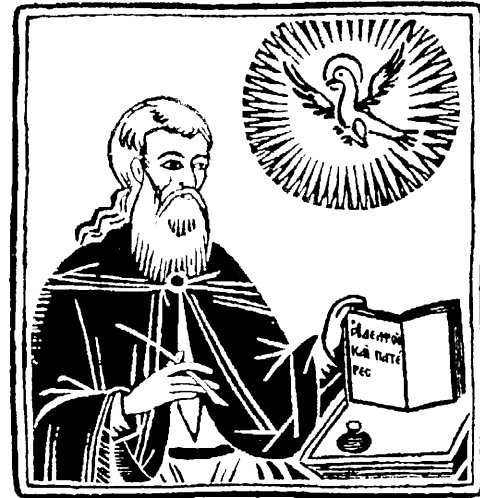


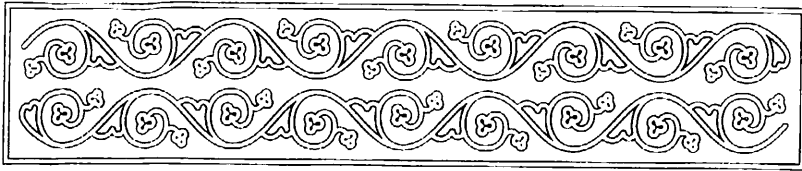
ἡσύχως βιῶναι καὶ ἀσκητικῶς, κεφ. 92· τ. Δ' τοῦ κειμένου, τ. Ε' τῆς μεταφράσεως).

63. Μάρκ. 5, 7· Λουκ. 8, 28.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΔΙΔΑΧΕΣ ΑΓΙΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ





ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΑΒΒΑ ΥΠΕΡΕΧΙΟΥ

Παραίνεσις ἀσκητῶν

Αρχὴ ἀποταγῆς μοναχοῦ φοβείσθαι τὸν Θεόν· ἄφοβος δὲ μοναχὸς ἔξω τῶν πυλῶν τῆς βασιλείας αὐλισθήσεται.

Ἀρχὴ ζωῆς μοναχοῦ ἀγαθὴ γνώσις· ἀγνωσία δὲ Θεοῦ σκοτίζει τὴν ψυχὴν μοναχοῦ.

Ἀγαθὴ κληρονομία μοναχοῦ σωφροσύνη καὶ ἀγιασμός· ἀποκληρονόμος δὲ πατέρων γίνεται ὁ ἐκτὸς τούτων μοναχός.

Ἀσκησις μοναχοῦ μελέτη Γραφῶν καὶ ποιήσις ἐντολῶν Θεοῦ· ἀνάσκητος δὲ ἐστὶν ὁ μὴ ἐν τούτοις ἀναστρεφόμενος μοναχός.

Βρῶσις μοναχοῦ τὸ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πόσις δὲ αὐτοῦ ἐστὶ τὸ κατορθοῦν τὰ ἐντάλματα τοῦ Χριστοῦ.

1. Ἡ λ. ἀποταγὴ σημαίνει τὴν ἀπάρνηση τοῦ κόσμου ὡς τὸ πρῶτο καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα γιὰ τὴ μοναχικὴ ζωή. Βλ. ἀγίου Ἰωάννου Σιναΐτου *Κλίμαξ*. Λόγος Α'. Περὶ ἀποταγῆς.

2. Πρβ. Σοφ. Σειρ. 1. 14.

3. Ἡ λ. ἀγιασμός στα ἀσκητικὰ κείμενα ἀναφέρεται εἰδικότερα στὴν



ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΑΒΒΑ ΥΠΕΡΕΧΙΟΥ

Ἀσκητικὴ παραίνεση

Αρχὴ τῆς ἀποταγῆς¹ τοῦ μοναχοῦ εἶναι νὰ ἔχει τὸν φόβου Θεοῦ². ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ δὲν ἔχει αὐτὸ τὸν φόβου θὰ μείνει ἔξω ἀπὸ τὶς πύλες τῆς οὐράνιας βασιλείας.

2. Ἀρχὴ τῆς ζωῆς τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ πνευματικὴ γνώση ἢ ἄγνοια ὅμως τοῦ Θεοῦ φέρνει σκοτάδι στὴν ψυχὴ τοῦ μοναχοῦ.

3. Καλὴ κληρονομία τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ σωφροσύνη καὶ ὁ ἀγιασμός³. ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ δὲν τὰ ἔχει, θὰ χάσει τὴν κληρονομία τῶν Πατέρων.

4. Ἀσκησις τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν καὶ ἡ ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. ὁποῖος μοναχὸς δὲν περνάει τὴ ζωὴ του μ' αὐτά, δὲν κάνει ἀσκησις.

5. Τροφή τοῦ μοναχοῦ εἶναι νὰ κάνει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ⁴, καὶ ποτό του νὰ ἐκπληρώνει τὶς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ.

καθαρότητα ἀπὸ σαρκικὰ ἀμαρτήματα. σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου: *Τοῦτο γάρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας* (Α' Θεσ. 4. 3· βλ. καὶ ὅλη τὴν περικοπὴ Α' Θεσ. 4. 1-8).

4. Πρβ. Ἰω. 4. 34.

βρῶμα γὰρ αἰσθητὸν οὐ παραστήσει μοναχὸν τῷ Θεῷ, ἀλλ' εἰς κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται.

Βῆμα μοναχοῦ σεμνῶς κινουμένου ἐκτριθέτω βαθμούς ἐκκλησιαστικούς. Βῆμα μοναχοῦ σεμνόν, μὴ ἐκπορεύετω ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

Βίος μοναχοῦ ἀκηλίδωτος ἔστω, μὴ χλευαζόμενος ὑπὸ γυναικαρίων σεσωρευμένων ἀμαρτίας· βέλος γὰρ πειρατηρίου ἔστιν ἡ γυνὴ ἐν οἰκίαις ἐταιριζομένη.

Βουλὴ μοναχοῦ μετὰ συνετοῦ γινέσθω· βουλὴ δὲ ἀσύνητος μὴ κατοικεῖτω ἐν καρδίᾳ μοναχοῦ.

Γρηγορῶν μοναχὸς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἀποδιώκει φαντάσματα νυκτερινά· γαυριῶν δὲ μοναχὸς ἐν κατορθώμασι καὶ καθεύδων ἰστοὺς ἀράχνης ὑφαίνει.

Γενναῖος μοναχὸς τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ τοὺς βρόχους ἐκφεύγει τοῦ διαβόλου· γήινος μοναχὸς καὶ εἰς γῆν νενεκῶς περιπίρεται παγίσι σατανικαῖς.

Γνώμη μοναχοῦ διαπαντός ἔστω πρακτικὴ ἔργων ἀγαθῶν· γνώμην δὲ μοναχοῦ ἀπρακτον οὐκ ἐμπίπλαται ἀγαθά.

διότι ἡ αἰσθητὴ τροφή δὲν κάνει τὸν μοναχὸ ἀξιο νὰ σταθεῖ μπροστὰ στὸν Θεό⁵, ἀλλὰ πηγαίνει στὴν κοιλιά καὶ ἀποβάλλεται στὸ ἀποχωρητήριον⁶.

6. Τὰ βήματα τοῦ μοναχοῦ ποὺ βαδίζει σεμνά, νὰ φθείρουν τὰ σκαλιὰ τῆς ἐκκλησίας. Τὸ βάδισμα τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι σεμνὸ καὶ νὰ μὴν παίρνει τοὺς δρόμους πηγαίνοντας ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι.

7. Ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι ἀκηλίδωτη, χωρὶς νὰ ἐξευτελιζέται ἀπὸ γυναῖκα φορτωμένα ἕνα σωρὸ ἀμαρτίας⁷· διότι εἶναι βέλος τοῦ πειρασμοῦ ἡ γυναῖκα ποὺ πουλάει τὸ σῶμα τῆς στὰ σπίτια.

8. Ὁ μοναχὸς νὰ παίρνει σύμβουλο στὴν ἀπόφασή του κάποιον συνετό· ἀπόφαση ὅμως ἀσύνητη νὰ μὴν κατοικεῖ στὴν καρδιά τοῦ μοναχοῦ.

9. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἀγρυπνεῖ μὲ φαλμωδίες καὶ ὕμνους καὶ πνευματικὰ ἄσματα⁸ διώχνει τελείως τὶς νυκτερινὲς φαντασίες· ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ καμαρώνει γιὰ τὰ κατορθώματά του καὶ κοιμᾶται, ὑφαίνει ἰστοὺς ἀράχνης.

10. Ὁ γενναῖος μοναχὸς ξεφεύγει τὶς θηλιές τοῦ διαβόλου μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ· ὁ μοναχὸς ὁ γήινος καὶ προσηλωμένος στὴ γῆ πέφτει στὶς σατανικὲς παγίδες.

11. Ἡ βούληση τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι πάντοτε στραμμένη στὴ διάπραξη καλῶν ἔργων· τὰ ἀγαθὰ ὅμως δὲν θὰ γεμίσουν τὴν χωρὶς πράξη βούληση τοῦ μοναχοῦ.

5. Α' Κορ. 8, 8.

6. Ματθ. 15, 17.

7. Πρβ. Β' Τιμ. 3, 6.

8. Πρβ. Ἐφ. 5, 19· Κολ. 3, 16.

Γυμνάσιον μοναχοῦ λογισμοὶ ἐπάλληλοι· γρηγόρησις δὲ μοναχοῦ πραῦνει λογισμοὺς ῥυπαροῦς.

Γεώργιον μοναχοῦ ψυχὴ ἀγαθὴ καρποφοροῦσα εὐαγγελικῶς· γεωργῶν δὲ αὐτὴν μοναχὸς φάγεται τὸν καρπὸν αὐτῆς· γλυκὺς γὰρ καρπὸς ἐν στόματι μοναχοῦ τῶν ιδίων πόνων ὁ μισθός.

Δύναμις μοναχοῦ ἀκτημοσύνη βαστάζουσα τὸν σταυρόν· δεινὸν γὰρ παρά μοναχοῖς φιλαργυρία, ἀποκλείουσα βασιλείαν οὐρανῶν.

Δὸς καρδίαν σου, μοναχέ, εἰς σῶμά σου, ἵνα καὶ τὸν νοητὸν καὶ τὸν πρακτικὸν ἀποδιώξης ἀπὸ σοῦ ἀντίδικου, τὸν διάβολον.

Δῶρον ἀγαθὸν μοναχοῦ παρθενία, ἄρματηλάτην ποιῶσα εἰς οὐρανοὺς σὺν τῷ ἀγίῳ Ἡλίᾳ· διό, μοναχέ, ταύτης ἐραστῆς γενόμενος, ἐπίβη τῷ πυρίνῳ ἄρματι, δροσιζόμενος δυσὶν ὀχετοῖς δακρύων ἐκ σῶν ὀφθαλμῶν προχεομένων.

Δένδρον ζωῆς εἰς ὕψος ἐγειρόμενον ταπεινώσις· τοῦτο κεκτημένος μοναχὸς τρυγᾷ τοὺς ἀγαθοὺς καρπούς.

Δύναμις παρθενίας ἀποχὴ βρωμάτων· ὁ δὲ κραιπαλῶν μοναχὸς βίον αὐτοῦ βδελυχθήσεται.

12. Οἱ ἀλλεπάλληλοι λογισμοὶ εἶναι τὸ γυμναστήριον τοῦ μοναχοῦ· ἡ ἐγρηγόρησις ὅμως τοῦ μοναχοῦ κατευνάξει τοὺς βρώμικους λογισμούς.

13. Χωράφι τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀγαθὴ ψυχὴ ποὺ καρποφορεῖ σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ ὁ μοναχὸς ποὺ τὴν καλλιεργεῖ θὰ φάει τὸν καρπὸ τῆς· διότι εἶναι γλυκὸς καρπὸς στὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ ἢ ἀνταμοιβὴ τῶν δικῶν του κόπων.

14. Δύναμη τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη ποὺ σηκώνει τὸν σταυρό· διότι εἶναι μεγάλο κακὸ γιὰ τοὺς μοναχοὺς ἡ φιλαργυρία καὶ κλείνει τὴν εἴσοδο στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15. Βάλε ὅλη τὴ δύναμή σου, μοναχέ, στὴ φύλαξη τοῦ σώματός σου, γιὰ νὰ διώξεις μακριὰ σου τὸν νοητὸ καὶ πρακτικὸ ἐχθρό, τὸν διάβολο.

16. Ἡ παρθενία εἶναι καλὸ δῶρο τοῦ μοναχοῦ καὶ τὸν ἀνεβάζει σὰν μὲ ἄρμα στοὺς οὐρανοὺς μαζί μὲ τὸν ἅγιον Ἡλία· γι' αὐτὸ, μοναχέ, ἐσὺ ποὺ ἔγινες ἐραστῆς τῆς ἀνέβα στὸ πύρινο ἄρμα, καὶ θὰ δροσιζεσαι ἀπὸ τὰ δυὸ ρυάκια δακρύων ποὺ θὰ τρέχουν ἀπὸ τὰ μάτια σου.

17. Ἡ ταπεινώσις εἶναι δένδρον ζωῆς ποὺ φτάνει σὲ μεγάλο ὕψος· ὁ μοναχὸς ποὺ τὸ ἔχει τρυγᾷ τοὺς καλοὺς καρπούς του.

18. Ἡ δύναμη τῆς παρθενίας εἶναι ἡ ἀποχὴ τῶν τροφῶν· ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ τρώει καὶ πίνει θὰ ἔχει σιχαμερὴ ζωὴ.

Δημοσιεύων μοναχὸς δόμα αὐτοῦ βδελυθήσεται καὶ ἀκούσεται ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ· Ἀπέχεις τὸν μισθόν σου· δυσωπούμενος δὲ εἶπεῖν, λήψεται τὸν μισθὸν αὐτοῦ παρὰ τοῦ τὰ κρύφια γινώσκοντος Χριστοῦ.

Διδούς μοναχὸς τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, μὴ ἐπαιρέσθω· δεόμενος δὲ τοῦ Θεοῦ, λεγέτω· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοι προσφέρω· παρὰ σοῦ μόνου λύτρωσιν ψυχῆς ζητῶ.

Εὐχομένου μοναχοῦ καθαρῶς ἐν νυκτεριναῖς εὐχαῖς, εἰσακούεται Κύριος· ἐν ἡμέρᾳ δὲ τοῦτον λαμπρυνεῖ Κύριος καὶ ὡς ἡμέραν καθαρὰν ἀναδείξει.

Ἐλεήμων μοναχὸς φιλάδελφος ἔστω, καὶ κληρονομήσει τὴν ἀγαθὴν γῆν.

Ἐν ὑπερηφανίᾳ μοναχοῦ οὐκ ἀναπαύσεται Κύριος, ἐν ταπεινοφροσύνῃ δὲ αὐτοῦ ἀναπαύσεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἐνθύμησις μοναχοῦ διαπαντός ἔστω ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐν τάχει κληρονομήσει αὐτήν.

Ἐν παντὶ καιρῷ ἔστω ὁ χιτῶν τοῦ μοναχοῦ ἄσπιλος· οὐχ ὁ ὑφαντὸς ἀλλ' ὁ πνευματικὸς· ἐν μέσῃ γὰρ νυκτὶ ὁ τοιοῦτος συνεισελεύσεται τῷ νυμφίῳ Χριστῷ εἰς τὴν παστάδα.

Ἐλαιον ἐπικομιζέτω ὁ μοναχὸς εἰς ἀπάντησιν τοῦ

19. Ὁ μοναχὸς ποὺ φανερώνει τὴν ἐλεημοσύνη του θὰ γίνεῖ σιχαμερὸς καὶ θὰ ἀκούσει ἀπὸ τὸν Χριστό· «Πῆρες κίβλας τὴν ἀνταμοιβή σου»¹⁰. ἂν ὅμως ἀποφεύγει νὰ τὴν πεῖ, θὰ πάρει τὴν ἀνταμοιβή του ἀπὸ τὸν Χριστὸ ποὺ ξέρει τὰ κρυφά¹¹.

20. Ὁ μοναχὸς ποὺ δίνει στὸν Θεὸ αὐτὰ ποὺ εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἂς μὴν ὑπερηφανεύεται· καὶ ὅταν παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ λείει· «Προσφέρω σὲ σένα ἀπὸ τὰ δικά σου· ἀπὸ σένα μόνο λύτρωση τῆς ψυχῆς ζητῶ».

21. Τὸν μοναχὸ ποὺ προσεύχεται καθαρὰ στὴ διάρκεια τῶν νυκτερινῶν προσευχῶν, τὸν ἀκούει ὁ Κύριος· καὶ τὴν ἡμέρα ὁ Κύριος θὰ τὸν δοξάσει καὶ θὰ τὸν παρουσιάσει σὰν τὴ φωτεινὴ ἡμέρα.

22. Ὁ σπλαχνικὸς μοναχὸς νὰ εἶναι φιλάδελφος, καὶ θὰ κληρονομήσει τὴν καλὴ γῆ¹².

23. Ὁ Κύριος δὲν θὰ βρεῖ ἀνάπαυση στὴν ὑπερηφάνεια τοῦ μοναχοῦ, στὴν ταπεινοφροσύνῃ του ὅμως θὰ ἀναπαυθεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο.

24. Ἡ σκέψη τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι συνεχῶς στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ γρήγορα θὰ γίνεῖ κληρονόμος της.

25. Κάθε ὥρα ὁ χιτῶνας τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι ἀκηλίδωτος· ὄχι ὁ ὑφαντὸς ἀλλὰ ὁ πνευματικὸς· διότι στὸ μέσο τῆς νύχτας ἕνας τέτοιος μοναχὸς θὰ εἰσέλθει μαζί μὲ τὸν νυμφίον Χριστὸ στὸν νυμφικὸ θάλαμο.

26. Ὁ μοναχὸς νὰ ἔχει μαζί του λάδι γιὰ τὴν ὑποδοχὴ

10. Ματθ. 6, 2 καὶ 5.

11. Πρβ. Ματθ. 6, 4.

12. Πρβ. Ματθ. 5, 7 καὶ 5.

Νυμφίου· ἔξω γὰρ μείνει μετὰ τῶν πέντε μωρῶν παρθένων
ὁ μὴ ἐλαίῳ φαιδρύνων τὴν ἑαυτοῦ λαμπάδα.

Ζωὴ μοναχοῦ κατὰ μίμησιν ἀγγέλου γινέσθω κατα-
φλέγουσα ἀμαρτίαν· ζωὴ γὰρ ἐστὶν ἡ τῶν μετανοούντων
ὀλοκάρπωσις.

Ζωὴ μοναχοῦ χαρακτηριζέσθω τὰ μέλη αὐτοῦ νενε-
κρωμένα πρὸς ἐπιθυμίαν ὑπάρχοντα· ζωὴ γὰρ τοῦ ἀγίου
Ἰωάννου καὶ βίος ὑπογραμμὸς σοι γέγονε.

Ζάλη δαιμόνων ἀπὸ μοναχοῦ φευγέτω· γαλήνη δὲ
ἀγγέλων παρὰ μοναχοῖς χορευέτω.

Ζάλης δαιμονικῆς ἐπεχειρομένης, κρατείτω μοναχὸς
θυμοῦ· ζωὴ γὰρ μοναχοῦ ἐν πραΰτητι καὶ ὑπομονῇ γνωρι-
ζέσθω.

Ζέων τῷ πνεύματι μοναχὸς ἀποδιώκει τὸν διάβολον·
ζηλῶν δὲ μοναχὸς ἀδίκως τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπισπᾶται
τὸν διάβολον.

Ζύμη κακίας μὴ ὀνομαζέσθω παρὰ μοναχοῖς.

Ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ μοναχοῦ.

τοῦ Νυμφίου¹³· διότι θὰ μείνει ἀπ' ἔξω μαζί μὲ τις πέντε
ἄμυαλες παρθένες¹⁴ ὅποιος δὲν κρατάει μὲ λάδι λαμπρὰ
ἀναμμένο τὸ λυχνάρι του.

27. Ὁ μοναχὸς στὴ ζωὴ του νὰ μιμεῖται τὸν ἄγγελο¹⁵
καὶ νὰ κατακαίει τὴν ἀμαρτία· διότι ἡ ζωὴ αὐτῶν ποῦ με-
τανοοῦν εἶναι ἓνα ὀλοκαύτωμα.

28. Ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ ὅτι
τὰ μέλη του εἶναι νεκρωμένα¹⁶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιθυμία· διότι
ἡ ζωὴ καὶ ἡ διαβίωση τοῦ ἀγίου Ἰωάννη (τοῦ Προδρόμου)
εἶναι γιὰ σένα τὸ ὑπόδειγμα.

29. Ἡ ἀναταραχὴ τῶν δαιμόνων νὰ φεύγει ἀπὸ τὸν
μοναχό· ἀντίθετα, ἡ γαλήνη τῶν ἀγγέλων νὰ περιστοιχίζει
τοὺς μοναχοὺς.

30. Ὅταν ξεσηκώνεται δαιμονικὴ ἀναταραχὴ, ἄς κυ-
ριαρχεῖ ὁ μοναχὸς στὸν θυμό· διότι ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ πρέ-
πει νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ πραότητα καὶ ὑπομονή.

31. Ὁ μοναχὸς ποῦ ἔχει μεγάλο ζῆλο¹⁷ διώχνει μακριὰ
τὸν διάβολο· ὁ μοναχὸς ὅμως ποῦ ζηλεύει ἀδίκως τὸν ἀδελφό
του τραβάει κοντά του τὸν διάβολο.

32. Ὅ,τι κρύβει μαγιὰ κακίας οὔτε νὰ ἀναφέρεται ἀπὸ
τοὺς μοναχοὺς.

33. Ὁ ἥλιος νὰ μὴ φθάνει στὴ δύση του βρίσκοντας τὸν
μοναχὸ ὀργισμένο¹⁸.

13. Πρβ. Ματθ. 25, 1 καὶ 4.

14. Ματθ. 25, 10.

15. Πρβ. Κριτ. 6, 21.

16. Πρβ. Κολ. 3, 5.

17. Πρβ. Ρωμ. 12, 11.

18. Πρβ. Ἐφ. 4, 26.

Ἦσυχος μοναχὸς οὐ ταρασσει ἀδελφούς· κραυγὴ δὲ μοναχοῦ ταρασσει μονήν.

Ἦχον ψαλμωδίας μὴ ἀνανεύου, μοναχέ· αὕτη γὰρ ἡ τῶν ἀγγέλων ὕμνολογία.

Ἦχον θεάτρων διαβολικῶν φευγέτω μοναχός· αὕτη γὰρ ἡ τῶν δαιμόνων ἀπάτη.

Ἦτω ἐπὶ τοῦ μετώπου σου ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ διαπαντός, μοναχέ· ἦτω καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἀσκητή.

Ἦσυχία μοναχοῦ μετὰ καθαρᾶς καρδίας δυσωπεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἦθος χρηστὸν μοναχοῦ φιλαδελφίαν ἐργάζεται καὶ μάχην ἀποδιώκει.

Ἦρμωσμένος μοναχὸς τῷ Κυρίῳ μὴ ἐκδιδότω ἑαυτὸν τῷ διαβόλῳ, ἵνα μὴ καταισχυθη ἐπὶ τοῦ νυμφῶνος.

Θυρεὸς μοναχοῦ ἀκαταμάχητος ὕμνος ἀγγέλων ἐν στόματι αὐτοῦ· θάνατος δὲ μοναχοῦ ὕπνος ὑπὲρ ὕμνον ἀγαπώμενος.

Θησαυρὸς μοναχοῦ ἀκτημοσύνη ἐκούσιος· θειότατος ἔσται ὁ ταύτην ἐπανηρημένος μοναχός.

Θησαύρισον, μοναχέ, ἐν οὐρανῷ· ἀπέραντοι γὰρ τῆς ἀναπαύσεως οἱ αἰῶνες.

34. Ὁ ἡσυχος μοναχὸς δὲν ταραίζει τοὺς ἀδελφούς· ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ βάζει τὶς φωνές ταραίζει τὸ μοναστήρι.

35. Μὴν ἀποφεύγεις τὸν ἦχο τῆς ψαλμωδίας, μοναχέ· διότι αὕτη εἶναι ἡ ὕμνολογία τῶν ἀγγέλων.

36. Ὁ μοναχὸς νὰ φεύγει μακριὰ ἀπὸ τὸ ἄκουσμα τῶν διαβολικῶν θεάτρων· διότι ἔτσι ἀπατοῦν οἱ δαίμονες.

37. Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἄς εἶναι συνεχῶς στὸ μέτωπό σου, μοναχέ· καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἄς εἶναι στὴν καρδιά σου, ἀσκητή.

38. Ἡ ἡσυχία τοῦ μοναχοῦ μαζί μὲ καθαρὴ καρδιά ἐξευμενίζει τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

39. Ἐν ἄρετο ἦθος τοῦ μοναχοῦ καλλιεργεῖ τὴ φιλαδελφία καὶ διώχνει μακριὰ τὴ φιλονεικία.

40. Ὁ μοναχὸς ποὺ εἶναι ἀρραβωνιασμένος μὲ τὸν Κύριο ἄς μὴν παραχωρεῖ τὸν ἑαυτό του στὸν διάβολο, γιὰ νὰ μὴν καταντροπιαστεῖ τὴν ἡμέρα τοῦ οὐράνιου γάμου.

41. Ὁ ὕμνος τῶν ἀγγέλων στὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀνίκητη ἀσπίδα του· εἶναι ὅμως θάνατος τοῦ μοναχοῦ τὸ νὰ ἀγαπιέται ὁ ὕπνος περισσότερο ἀπὸ τὸν ὕμνο.

42. Ὁ θησαυρὸς τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ θεληματικὴ ἀκτημοσύνη· θὰ φτάσει σὲ μεγάλη ἀγιότητα ὁ μοναχὸς ποὺ τὴν ἔχει ἐπιλέξει.

43. Συγκέντρωσε, μοναχέ, θησαυρὸ στὸν οὐρανό¹⁹· διότι οἱ αἰῶνες τῆς ἀναπαύσεως δὲν ἔχουν τέλος.

19. Πρβ. Ματθ. 6, 20.

Θεωρία μοναχοῦ ἐν Γραφαῖς ἀγίαις γινέσθω, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ ἐπὶ Κύριον.

Θύρα μοναχοῦ μὴ μοχλοῖς σιδηροῖς κλειέσθω.

Θάρσος μοναχοῦ μὴ ἐν εὐσαρκίᾳ φαινέσθω.

Θαυμαστὸν πρόσωπον μοναχοῦ ὑπὸ ἐγκρατείας λαμπρυνόμενον.

Ίασεις ψυχῆς μοναχῶν διὰ προσευχῶν γίνονται καὶ δι' ἐλεημοσυνῶν γνωρίζονται.

Ίλαρὸς τῇ ὄψει μοναχὸς ἀσκητοῦ ἀνάπαυσις καὶ λογισμῶν πονηρῶν καθαίρεσις.

Ἰωάννης ὑπογραμμὸς σοὶ γινέσθω, μοναχέ. τρίχας καμήλου περιβεβλημένος, ἵνα Ἡλίας τῇ μηλωτῇ σκεπάσας εἰς οὐρανοὺς ἀναγάγῃ.

Ἰάκωβος χαίρειν προτρέπέσθω ἐπὶ ταῖς προσπιπτούσαις συμφοραῖς, ὑπομονὴν σε διδάσκων.

Ἰωάννης σε πρὸς τὸν ἄναρχον Λόγον καθωδήγησεν.

Ἰκμὰς ἰλαρότητος ἐπὶ μετώπῳ γινομένη μοναχοῦ εὐφραίνει πλῆθος ἀδελφῶν· ἰταμὸς δὲ μοναχὸς σκορπίζει σύλλογον ἀδελφῶν.

20. Ματθ. 3, 4· Μάρκ. 1, 6.

21. Πρβ. Δ' Βασ. 2, 11-13.

44. Ἡ πνευματικὴ μελέτη τοῦ μοναχοῦ νὰ γίνεται μὲ τὶς ἅγιες Γραφές, καὶ ἡ ἀγάπη του θὰ κατευθύνεται στὸν Κύριο.

45. Ἡ πόρτα τοῦ μοναχοῦ νὰ μὴν κλείνεται μὲ σιδερένιες ἀμπάρες.

46. Τὸ θάρρος τοῦ μοναχοῦ νὰ μὴ φαίνεται στὴ σωματικὴ εὐρωστία.

47. Εἶναι ἀξιοθαύμαστο τὸ πρόσωπο τοῦ μοναχοῦ ποὺ τὸ λαμπρύνει ἡ ἐγκράτεια.

48. Οἱ θεραπεῖες τῆς ψυχῆς τῶν μοναχῶν γίνονται μὲ τὶς προσευχὲς καὶ φανερώνονται μὲ τὶς ἐλεημοσύνες.

49. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἔχει πρόσχαρη ὄψη ἀναπαύει τὸν ἀσκητὴ καὶ γκρεμίζει τοὺς κακοὺς λογισμοὺς.

50. Ὁ Ἰωάννης ἃς σοῦ γίνει ὑπόδειγμα, μοναχέ, ποὺ ἦταν ντυμένος μὲ ἔνδυμα ἀπὸ τρίχες καμήλας²⁰, ἔτσι ὥστε ὁ Ἡλίας νὰ σὲ σκεπάσει μὲ τὴ μηλωτὴ του καὶ νὰ σὲ ἀνεβάσει στοὺς οὐρανοὺς²¹.

51. Ὁ Ἰάκωβος ἃς σὲ προτρέπει νὰ χαίρεσαι γιὰ τὶς συμφορὲς ποὺ ἔρχονται, διδάσκοντάς σε τὴν ὑπομονή²².

52. Ὁ Ἰωάννης σὲ καθωδήγησε πρὸς τὸν ἄναρχο Λόγο²³.

53. Ἡ ἰλαρότητα ποὺ ὑπάρχει στὸ πρόσωπο τοῦ μοναχοῦ εὐφραίνει τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν· ὁ θρασὺς ὅμως μοναχὸς σκορπίζει τοὺς συναγμένους ἀδελφοὺς.

22. Ἰακ. 1, 2-3.

23. Ἰω. 1, 1-4.

Ἰσότης ἀδελφῶν ὑπερηφανίαν σκορπίζει καὶ ταπεινοφροσύνην ρίζοι.

Ἰσάγγελος ἔσται μοναχὸς κοιλίας καταφρονῶν καὶ κραιπάλην οὐκ ἀγαπῶν.

Κάλλος ἀμήχανον ἐν ψυχῇ μοναχοῦ παρθενία ἄσπιλος· κάκιστον δὲ πρόσωπον μοναχοῦ παρθενία ἐσπιλωμένη.

Κάκιστον μοναχῶ συνείσακτος, ὡς πῦρ εἰς καλάμην.

Κόσμον ἀπατήσας μοναχὸς Χριστοῦ συνόμιλος γίνεται· κόσμου δὲ πράγμασιν ἐμπεπλεγμένος μοναχὸς οὐκ ἀρέσκει τῷ στρατολογήσαντι Χριστῷ.

Κήρυξ πιστότατος εἰς βασιλείαν οὐρανῶν μοναχὸς ἀφιλάργυρος· κακὸς δὲ κακῶς ἀπολεῖται φιλάργυρος ὢν.

Κόσμος νεανίσκου μοναχοῦ σωφροσύνη ἀνεπισκότητον ἔχουσα παρθενίαν.

Κειμήλιον μοναχοῦ ὑπακοή· ὁ κεκτημένος μοναχὸς αὐτὴν εἰσακουσθήσεται.

Κακία μὴ ἀυλιζέτω ἐν καρδίᾳ μοναχοῦ.

24. Συνείσακτος λεγόταν ἡ μοναχὴ ποὺ συνοικοῦσε μὲ μοναχὸ ἀπὸ εὐλάβεια, γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετεῖ. Τὸ φαινόμενο αὐτό, μὲ τοὺς κινδύνους ποὺ ἐγκυμονοῦσε, καταπολεμήθηκε ἀπὸ τοὺς Πατέρες. Βλ. τοὺς λόγους τοῦ ἱε-

54. Ἡ ἰσότης μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν σκορπίζει τὴν ὑπερηφάνεια καὶ ριζώνει τὴν ταπεινοφροσύνη.

55. Ἰσάγγελος θὰ γίνεῖ ὁ μοναχὸς ποὺ καταφρονεῖ τὴν κοιλία καὶ δὲν ἀγαπᾷ τὸ φαγοπότι.

56. Εἶναι ἀπερίγραπτη ὁμορφιά στὴν ψυχὴ τοῦ μοναχοῦ ἢ ἀκηλίδωτη παρθενία· ἐνῶ εἶναι πάρα πολὺ ἄσχημο πρόσωπο γιὰ τὸν μοναχὸ ἢ σπιλωμένη παρθενία.

57. Εἶναι πάρα πολὺ κακὸ γιὰ τὸν μοναχὸ νὰ κατοικεῖ μαζί του γυναίκα²⁴, ὅπως ἡ φωτιὰ γιὰ τὴν καλάμια.

58. Ὁ μοναχὸς ποὺ ξεγέλασε τὸν κόσμον θὰ γίνεῖ σύντροφος τοῦ Χριστοῦ· ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ εἶναι μπλεγμένος μὲ ὑποθέσεις τοῦ κόσμου δὲν εἶναι ἀρεστὸς στὸν Χριστὸ ποὺ τὸν στρατολόγησε²⁵.

59. Ὁ μοναχὸς ὁ ἀφιλάργυρος εἶναι ἕνας πάρα πολὺ ἀξιόπιστος κήρυκας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἂν ὅμως εἶναι φιλάργυρος, θὰ χαθεῖ ὁ κακὸς μὲ κακὸ τρόπο.

60. Τὸ στολίδι τοῦ νεαροῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ σωφροσύνη ποὺ διατηρεῖ τὴν παρθενία καθαρὴ ἀπὸ κάθε σκιά.

61. Τὸ κειμήλιο τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ὑπακοή· ὁ μοναχὸς ποὺ τὴν ἔχει, θὰ εἰσακουστεῖ ἀπὸ τὸν Θεό.

62. Ἡ κακία νὰ μὴν κατοικεῖ στὴν καρδιά τοῦ μοναχοῦ.

ροῦ Χρυσοστόμου «Πρὸς τοὺς ἔχοντας παρθένους συνεισάκτους» καὶ «Περὶ τοῦ τὰς κανονικὰς μὴ συνοικεῖν ἀνδράσι» (PG 47, 496 καὶ 513).

25. Πρβ. Β' Τιμ. 2, 4.

Λόγους αγαθούς έρευγέσθω μοναχός και λαλείτω έν στόματι αυτού λόγους Υψίστου.

Λιμόν έκούσιον άναλαθέτω μοναχός. του ταπεινώσαι γήινον σώμα και ύψώσαι ούρανοπολίτην ψυχήν.

Λόγον άληθείας φθεγγέσθω μοναχός και ψευδος έξοριζέτω έκ στόματος αυτού.

Λόγον όταν άκούση μοναχός σκληρόν. μη θρασυνέσθω. άλλ' ύποπιπέτω, ίνα ύποστρέψη θυμόν όργης· λήπεται γάρ τον τής ειρήνης μισθόν και υιός Υψίστου κληθήσεται, τής ειρήνης γενόμενος υιός.

Λιγυρως φθεγγόμενος μοναχός έν ταπεινοφροσύνη και έκ λιθίνης καρδιάς προσκαλείται δάκρυα.

Λέων φοβερός όνάγροις· ούτω μοναχός έδραϊός λογισμοίς έπιθυμίας.

Λύων μοναχός άκαίρως νηστείαν, ως ό κατασκάπτων οίκον έκ θεμελίων.

Λαϊλαψ άνέμου έγείρει κονιορτόν έν πεδίω· ούτω μοναχός ύπερήφανος άνεγείρων όργήν έν μοναστηρίω.

Λιμήν άχείμαστος πλοίοις· ούτω μοναχός έν μοναστηρίω.

26. Πρβ. Φιλίπ. 3, 20.

63. Λόγια αγαθά να προφέρει ο μοναχός και να λέει με το στόμα του λόγια του Υψίστου.

64. Ο μοναχός ως έγκολπωθει τη θεληματική πείνα, ώστε να ταπεινώσει το γήινο σώμα και να ύψώσει την ψυχή που πατρίδα της είναι ο ούρανός²⁶.

65. Ο μοναχός ως λέει την άλήθεια και ως έξορίζει το φέμα από το στόμα του.

66. Όταν ο μοναχός άκούσει λόγο σκληρό, ως μην αυθαδιάζει, άλλά ως ύποχωρεί, για να σταματήσει το ξεσπασμα της όργης· διότι θα πάρει την ανταμοιβή της ειρήνης και θα όνομαστεί υιός του Υψίστου²⁷, άφοϋ έγινε άνθρωπος της ειρήνης.

67. Ο μοναχός που μιλάει γλυκά με ταπεινοφροσύνη, και από πέτρινη καρδιά κάνει να αναβλύσουν δάκρυα.

68. Το λιοντάρι είναι φοβερό στους άγριους όνους²⁸. το ίδιο και ο άκλόνητος μοναχός στους λογισμούς της έπιθυμίας.

69. Ο μοναχός που καταλύει πρόωρα τη νηστεία μοιάζει μ' έκεϊνον που κατεδαφίζει σπίτι μέχρι και τα θεμέλια.

70. Ο άνεμοστρόβιλος σηκώνει σύννεφο σκόνης στην πεδιάδα· έτσι και ο ύπερήφανος μοναχός ξεσηκώνει όργη στο μοναστήρι.

71. Το λιμάνι προφυλάγει τα πλοία από τις τρικυμίες· έτσι φυλάγεται και ο μοναχός μέσα στο μοναστήρι.

27. Ματθ. 5, 9.

28. Πρβ. Σοφ. Σειρ. 13, 19.

Μίμημα ἀγγέλων μοναχὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπαθῆς, ὃς οὐκ ἐτρώθη τοξεύματι ἡδονῆς.

Μὴ σπεύσης, μοναχέ, ἐν ὑπερηφανίᾳ, ἵνα μὴ πέσης πτώμα ἐξαισίον.

Μιμητῆς γενουῦ, μοναχέ, τῆς ταπεινοφροσύνης Παύλου, ἵνα συγκληρονόμος γένη τῶν ἁγίων.

Μίμησαι τὸν τελώνην, μοναχέ, ἵνα μὴ τῷ Φαρισαίῳ συγκατακριθῆς.

Μωυσέως τὸ πρᾶον ἐπίλεξαι, μοναχέ, ἵνα τὴν καρδίαν ἀκρότομον οὖσαν εἰς λίμνας ὑδάτων μεταβάλης· μετὰ ταῦτα γὰρ λέξεις, πείραν λαβὼν ὡς καλὸν ἢ πραῦτης· Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με.

Μὴ σκληρὸς ἀναφανῆς, μοναχέ· μνήσθητι ὅτι οὐδεὶς σκληρὸς ὑπέμεινε.

Μὴ τὸν Ἄβελ καταλιπὼν τῷ ὑπερηφάνῳ Κάϊν προστεθῆς καὶ τῶν ἐκείνου μερίδων συμμετόχος γένη.

Μάθε ὡς καλὸν ἢ ταπεινοφροσύνη καὶ ταύτην ἔκλεξαι, ἀνάγει γὰρ εἰς οὐρανόν.

Μισθὸς ἀγαθὸς σοι πρόκειται, μοναχέ, τῆς ταπεινοφροσύνης ἢ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ· μὴ ταύτης ἀμοιρήσης.

Νέος μοναχὸς στηριζέσθω σωφροσύνη κενοδοξίαν

29. Ἴσως ἀναφέρεται στὸ χωρίο Α' Τίμ. 1, 15: Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ.

30. Λουκ. 18, 10-14.

31. Πρβ. Ἀριθ. 12, 3.

72. Μιμητῆς τῶν ἀγγέλων στὴ γῆ εἶναι ὁ ἀπαθῆς μοναχὸς ποὺ δὲν πληγώθηκε ἀπὸ βέλος ἡδονῆς.

73. Μὴ βιαστεῖς, μοναχέ, μὲ ὑπερηφάνεια, γιὰ νὰ μὴν πέσεις πολὺ ἄσχημα.

74. Γίνε, μοναχέ, μιμητῆς τῆς ταπεινοφροσύνης τοῦ Παύλου²⁹, γιὰ νὰ γίνεις συγκληρονόμος τῶν ἁγίων.

75. Μιμήσου τὸν τελώνη, μοναχέ, γιὰ νὰ μὴν καταδικαστεῖς μαζί με τὸν Φαρισαῖο³⁰.

76. Διάλεξε τὴν πραότητα τοῦ Μωυσῆ³¹, μοναχέ, ὥστε τὴν καρδιά σου, ποὺ εἶναι σὰν ἀπότομος βράχος³², νὰ τὴ μεταβάλεις σὲ λίμνη μὲ ἄφθονα νερά· διότι μετὰ ἀπ' αὐτό, ἔχοντας δοκιμάσει πόσο μεγάλο καλὸ εἶναι ἡ πραότητα, θὰ πεῖς· «Μὲ ἔθρεψε σὲ τόπο μὲ νερά ποὺ ξεκουράζουν»³³.

77. Μὴν ἀποδειχθεῖς σκληρὸς, μοναχέ· θυμήσου ὅτι κανένας σκληρὸς δὲν μπόρεσε νὰ ἀντέξει³⁴.

78. Μὴν ἀφήσεις τὸν Ἄβελ καὶ πᾶς μαζί με τὸν ὑπερήφανο Κάϊν καὶ γίνεις συμμετόχος σὲ ὅσα ἐκεῖνος κέρδισε³⁵.

79. Μάθε ὅτι εἶναι κάτι πολὺ καλὸ ἢ ταπεινοφροσύνη καὶ διάλεξέ την, διότι ἀνεβάζει στὸν οὐρανό.

80. Σὲ περιμένει, μοναχέ, ὡς καλὴ ἀνταμοιβὴ γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· μὴν τὴ στερηθεῖς.

81. Ὁ νέος μοναχὸς νὰ ἔχει στήριγμά του τὴ σωφρο-

32. Πρβ. Ψαλμ. 113, 8.

33. Ψαλμ. 22, 2.

34. Πρβ. Ἰωβ 9, 4.

35. Ἰεν. 4, 11-12.

παρορῶν· νεόφυτον γὰρ παρὰ Θεοῦ ἠγαπημένον μοναχὸς σωφροσύνη ἀρδευόμενος.

Νηστεία χαλινὸς μοναχοῦ· ὁ ρίπτων αὐτήν ἵππος θηλυμανῆς εὐρίσκεται· νέος δὲ ἀχαλίνωτος ἀφειδῶς ἀμαρτάνει.

Νίπτων μοναχὸς πόδας ὀσίων λαμπρύνει καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἔξει θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς.

Νίπτων μοναχὸς πόδας ἀμαρτωλῶν ἀδιακρίτως εὐλογίαν ἀπολλυμένων ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπᾶται.

Νόμος πηγὴ ζωῆς, μοναχοῦ ἐν χειρὶ πρακτικοῦ.

Νύκτα ἡμέραν ἀπεργάζεται μοναχὸς ἐγρηγορώς, ἐν εὐχαῖς παρεδρεύων.

Νύσσων μοναχὸς καρδίαν ἑαυτοῦ προχέει δάκρυα καὶ οὐρανόθεν ἔλεον προσκαλεῖται.

Νᾶμα θειὸν ἐν στόματι μοναχοῦ ψαλμὸς ἐξομολογήσεως.

Ξύλον ζωηρὸν μοναχὸς ἀπαθῆς ἐπὶ γῆς· ξύλον ζωῆς ἐν οὐρανοῖς μοναχὸς ἀπλανῆς.

36. Πρβ. Ἱερ. 5, 8.

37. Πρβ. Παροιμ. 10, 11· 13, 14.

38. Πρακτικὸς μοναχὸς λέγεται αὐτὸς ποὺ ἐπιδίδεται στὴν ἀσκησι τῶν "πρακτικῶν" ἀρετῶν (= νηστεία, ἀγρυπνία, προσευχή, ὑπακοή, τήρηση ἐντολῶν, σωματικὸς κόπος κ.τ.ῶ.).

σύνη, ἀγνοώντας τὴν κενοδοξία· διότι εἶναι βλαστάρι ἀγαπημένο ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁ μοναχὸς ποὺ ποτίζεται μὲ τὴ σωφροσύνη.

82. Ἡ νηστεία εἶναι τὸ χαλινάρι τοῦ μοναχοῦ· ὅποιος τὴν ἀπορρίπτει, θὰ γίνεи σάν τὸ ἄλογο τὸ μανιασμένο γιὰ θηλυκό³⁶, καὶ ὁ νέος ποὺ δὲν ἔχει χαλινάρι, ἀμαρτάνει χωρὶς νὰ λογαριάζει.

83. Ὁ μοναχὸς ποὺ πλένει τὰ πόδια ὀσίων, λαμπρύνει τὴν καρδιά του καὶ θὰ ἔχει θησαυρὸ στοὺς οὐρανοὺς.

84. Ὁ μοναχὸς ποὺ πλένει τὰ πόδια ἀμαρτωλῶν χωρὶς νὰ κάνει διάκριση, ἐπισύρει στὸν ἑαυτό του εὐλογία ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ θὰ χαθοῦν.

85. Ὁ νόμος εἶναι πηγὴ ζωῆς³⁷ στὰ χέρια πρακτικοῦ μοναχοῦ³⁸.

86. Τὴ νύχτα τὴν κάνει μέρα ὁ μοναχὸς ποὺ ἀγρυπνεῖ δοσμένος στὶς προσευχές.

87. Ὁ μοναχὸς ποὺ κατανύσσει τὴν καρδιά του χύνει ἄφθονα δάκρυα καὶ ἔλκει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ εὐσπλαχνία.

88. Θεϊκὸ δροσερὸ νερὸ στὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ δοξολογικὴ ψαλμωδία.

89. Ὁ ἀπαθῆς μοναχὸς εἶναι ἐπάνω στὴ γῆ δένδρο ποὺ δίνει ζωή³⁹, ὁ ἀπλανῆς⁴⁰ μοναχὸς εἶναι δένδρο ζωῆς στοὺς οὐρανοὺς.

39. Πρβ. Γεν. 2, 9.

40. Ἡ λ. ἀπλανῆς ἐδῶ δὲν σημαίνει τὸν ἀλάθητο, ἀλλὰ ἐκεῖνον ποὺ ἠ ταπεινώσει καὶ ἡ διάκριση τὸν προφυλάγουν ἀπὸ τὸ νὰ πέσει σὲ πλάνη ἢ νὰ πλανήσει ἄλλους.

Ξένον θέαμα ἐν οὐρανοῖς μοναχὸς ἐπὶ γῆς ἀγγελικὸν ἐπανηρημένος βίον.

Ξίφος ὀξύτατον κατὰ τοῦ διαβόλου ψαλμωδία ἐν στόματι μοναχοῦ.

Ξύλον ξηρὸν ἐπὶ Ἐλισσαίου σίδηρον ἐκ βυθοῦ ἀνήγαγε· ξηρὸν σῶμα ὑπὸ νηστείας γινόμενον ἐπὶ μοναχοῦ ψυχὴν ἐκ βυθοῦ ἀνιμάται.

Ξηραίνει ὀχετοὺς ἡδονικούς νηστεία μοναχοῦ.

Ξίφος κατὰ τῶν παθῶν ἐγρήγορσις μοναχοῦ ὑπὸ προσευχῆς ἀκονουμένη.

Ξενισμὸς λαχάνων ἐν ἀγάπῃ ὑπὸ μοναχοῦ γινόμενος, ἀγαθὸν ὑπὲρ στέαρ ὀλοκαρπώσεως.

Ξένια καὶ δῶρα ἀπατᾶ σοφούς· ὁ δεχόμενος αὐτὰ ἐπὶ ἀδικία ἐτέρων οὐκ ἔστιν ἀσκητής.

Ὅρος νηστείας μοναχοῦ ἀποβίωσις· πρὸ τελευτῆς μὴ ἀπόσχη αὐτῆς.

Ὅρος εὐχῆς μοναχοῦ ἀόριστος· ἐν παντὶ γὰρ καιρῷ εὐλογεῖν τὸν Θεὸν καλὸν ἔστιν.

41. Δ' Βασ. 6, 5-6.

42. Πρβ. Παροιμ. 15, 17.

90. Εἶναι ἐκπληκτικὸ θέαμα στοὺς οὐρανοὺς ὁ μοναχὸς ποὺ διάλεξε ἐπάνω στὴ γῆ τὴν ἀγγελικὴ ζωή.

91. Ἡ ψαλμωδία στὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ εἶναι ξίφος πάρα πολὺ κοφτερὸ ἐναντίον τοῦ διαβόλου.

92. Στὴν περίπτωση τοῦ προφήτη Ἐλισσαίου, τὸ ξερὸ ξύλο ἀνέσυρε ἀπὸ τὸν βυθὸ τὸ σιδερένιο ἐργαλεῖο⁴¹· στὴν περίπτωση τοῦ μοναχοῦ, τὸ σῶμα ποὺ ἔγινε ξερὸ ἀπὸ τὴ νηστεία ἀνασύρει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸν βυθό.

93. Ἡ νηστεία τοῦ μοναχοῦ ξηραίνει τὰ ρυάκια τῶν ἡδονῶν.

94. Ἡ ἐγρήγορση τοῦ μοναχοῦ ποὺ ἀκονίζεται ἀπὸ τὴν προσευχὴ εἶναι ξίφος ἐναντίον τῶν παθῶν.

95. Ἡ φιλοξενία ποὺ γίνεται μὲ ἀγάπη ἀπὸ μοναχὸ μὲ παράθεση χόρτων⁴² εἶναι πολὺ πιὸ καλὴ ἀπὸ τὴν παράθεση λιπαρῶν κομματιῶν θυσίας.

96. Οἱ κολακευτικὲς προσφορὲς καὶ τὰ δῶρα ξεγελοῦν τοὺς σοφούς⁴³· ὅποιος τὰ δέχεται αὐτὰ γιὰ νὰ ἀδικήσει ἄλλους, δὲν εἶναι ἀσκητής.

97. Τὸ ὄριο γιὰ τὴ νηστεία τοῦ μοναχοῦ εἶναι τὸ τέλος τῆς ζωῆς· πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό σου μὴν τὴν ἀφήσεις.

98. Ὅριο γιὰ τὴν προσευχὴ τοῦ μοναχοῦ δὲν ὑπάρχει· διότι σὲ κάθε ὥρα εἶναι καλὸ νὰ εὐλογοῦμε τὸν Θεό⁴⁴.

43. Σοφ. Σειρ. 20, 29.

44. Πρβ. Ψαλμ. 33, 2.

Ὁνειδίζων μοναχοὺς ἀσκητῆς παρὰ Θεῷ ἄτιμος καὶ παρὰ ἀνθρώποις βδελυκτός.

Ὁ μὴ κρατῶν γλώσσης αὐτοῦ μοναχὸς ἐν καιρῷ ὀργῆς. οὐδὲ παθῶν κρατήσει ὁ τοιοῦτος.

Ὁργιζόμενος μοναχὸς ἀναιρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ καὶ κατατιτρώσκει βέλεσιν ὀξύτατοις τοὺς ἔγγιστα αὐτοῦ.

Οὐαὶ μοναχῷ δικαιοῦντι ἑαυτὸν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· βδελυκτὸς ὁ τοιοῦτος παρὰ Θεῷ.

Ὁ κνηρὸς μοναχὸς μελετήσει λόγους ματαίους, καὶ ἡ ὀμιλία αὐτοῦ ἀπατηλή.

Ὁ ξυῖς μοναχὸς ἐμπεσεῖται εἰς πειρασμούς· ὁ δὲ πρᾶυς καταπαύσει ὀργήν.

Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ δυνάμει σώματος πεσεῖται· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ Κύριον σωθήσεται.

Ὁ ἐξουδενῶν τὸν πλησίον ὡς ἀμαρτωλόν, ταλαίπωρος μοναχός· ὁ δὲ προτιμῶν τὸν πλησίον ὑψωθήσεται.

Πρᾶυς μοναχὸς ὑψωθήσεται καὶ ἐν ὄψεσι δυναστῶν ἐπαινεθήσεται.

Πρὸ πειρασμοῦ καθόπλιζε σεαυτὸν, μοναχέ, συμβῆσεται γάρ, ἵνα ἐν τῷ πειρασμῷ δόκιμος ἀναφανῆς.

99. Ὁ ἀσκητῆς ποὺ κατηγορεῖ τοὺς μοναχοὺς εἶναι ἀνάξιος τιμῆς μπροστὰ στὸν Θεὸ καὶ σιχαμερὸς μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους.

100. Ὁ μοναχὸς ποὺ τὴν ὥρα τῆς ὀργῆς δὲν κυριαρχεῖ στὴ γλώσσα του, οὔτε στὰ πάθη του θὰ κυριαρχήσει.

101. Ὁ μοναχὸς ποὺ ὀργίζεται θανατῶνει τὴν ψυχὴ του καὶ καταπληγώνει μὲ βέλη σουβλερὰ τοὺς συντρόφους του.

102. Ἀλίμονο στὸν μοναχὸ ποὺ παριστάνει τὸν ἐνάρετο μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους⁴⁵. ἓνας τέτοιος εἶναι σιχαμερὸς μπροστὰ στὸν Θεό.

103. Ὁ ὀκνηρὸς μοναχὸς θὰ φλυαρήσει λόγια μάταια, καὶ ἡ ὀμιλία του θὰ στοχεύει στὸ νὰ ξεγελάσει.

104. Ὁ ὀξύθυμος μοναχὸς θὰ πέσει σὲ πειρασμούς, ἐνῶ ὁ πρᾶος θὰ δώσει τέλος στὴν ὀργή.

105. Αὐτὸς ποὺ ἔχει τὸ θάρρος του στὴ δύναμη τοῦ σώματος θὰ πέσει, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει τὸ θάρρος του στὸν Κύριο θὰ σωθεῖ.

106. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἐξευτελίζει τὸν πλησίον του ὡς ἀμαρτωλὸ εἶναι ταλαίπωρος· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ θεωρεῖ πρῶτον ἄξιον τὸν πλησίον του θὰ ἐξυψωθεῖ.

107. Ὁ πρᾶος μοναχὸς θὰ ἐξυψωθεῖ καὶ θὰ ἐπαινεθεῖ μπροστὰ σὲ ἄρχοντες.

108. Πρὶν ἀπὸ τὸν πειρασμὸ νὰ ἐξοπλίζεις τὸν ἑαυτὸ σου, μοναχέ, – διότι εἶναι ἀναπόφευκτος – ὥστε στὸν πειρασμὸ νὰ φανεῖς ἄξιος.

45. Πρβ. Λουκ. 16, 15.

Πλοῦτον καὶ πολυσαρκίαν μὴ κτήσῃ, μοναχέ· ἡ γὰρ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸς τὰ συναμφοτέρα ἀπωθεῖται.

Παύλου γενόμενος μαθητῆς λέγε σὺν αὐτῷ· Ἦγημαι πάντα σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω.

Πῦρ καιόμενον ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ μοναχοῦ ἡδονὴ ἐν κραιπάλῃ ἐναπτομένη.

Πηγὴ ἀέναος ὁ Χριστός· ἐκ ταύτης ἀρνόμενος τὴν δυσώδη πυρκαϊάν ἀπόσβεσον.

Πλοῦτος ἐν χερσὶ κατεχόμενος καὶ πολυσαρκία ἐν κραιπάλῃ συνισταμένη οὐκ εἰσδεχθήσεται εἰς πύλας οὐρανῶν. Πεποιθώς οὖν ἔσο, μοναχέ, μὴ ἐν πλούτῳ καὶ πολυσαρκίᾳ ἀλλ' ἐν ἀκτημοσύνῃ καὶ ἐγκρατεία, ἵνα μὴ ἔξω τῶν πυλῶν στῆς.

Πεποιθώς μοναχὸς ἐπὶ περιβολὴν γένους ἢ εὐγένειαν σώματος ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ διὰ Χριστὸν ταπεινὸς ὑψωθήσεται.

Ράθυμος μοναχὸς πινηθήσεται ὑπὸ λογισμῶν, ὡς ὑπὸ ἀκανθῶν σίτος.

Ρῆμα πονηρὸν μὴ προφερέτω μοναχός· ἄμπελος γὰρ ἀκανθηφόρος οὐ γίνεται.

109. Μὴν ἀποκτήσεις, μοναχέ, πλοῦτο καὶ πολυσαρκία· διότι ὁ στενὸς καὶ γεμάτος δυσκολίας δρόμος⁴⁶ δὲν δέχεται οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο.

110. Ἀφοῦ ἔγινες μαθητῆς τοῦ Παύλου, λέγε μαζί μ' αὐτόν· «Ὅλα τὰ θεωρῶ σκουπίδια, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Χριστό»⁴⁷.

111. Φωτιὰ ποὺ καίει στὰ σωθικά τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἡδονὴ ποὺ ἀνάβεται ἀπὸ τὸ φαγοπότι.

112. Ὁ Χριστὸς εἶναι πηγὴ ἀστείρευτη· ἀντλώντας ἀπ' αὐτῆ, σβύσε τὴ βρωμερὴ πυρκαϊά.

113. Ὁ πλοῦτος ποὺ κρατιέται γερὰ στὰ χέρια καὶ ἡ πολυσαρκία ποὺ ὀφείλεται στὸ φαγοπότι δὲν θὰ γίνουν δεκτὰ στὶς πύλες τῶν οὐρανῶν. Μὴν ἔχεις λοιπὸν τὸ θάρρος σου, μοναχέ, στὸν πλοῦτο καὶ στὴν πολυσαρκία, ἀλλὰ στὴν ἀκτημοσύνη καὶ στὴν ἐγκράτεια, γιὰ νὰ μὴ μείνεις ἔξω ἀπὸ τὶς οὐράνιες πύλες.

114. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἔχει τὸ θάρρος του στοὺς ἰσχυροὺς συγγενεῖς ἢ στὴν ἀριστοκρατικὴ καταγωγὴ του θὰ ταπεινωθεῖ· ἐκεῖνος ὅμως ποὺ εἶναι ταπεινὸς γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐξυψωθεῖ⁴⁸.

115. Ὁ ὀκνηρὸς μοναχὸς θὰ πινηθεῖ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς ὅπως τὸ σιτάρι ἀπὸ τὰ ἀγκάθια⁴⁹.

116. Ὁ μοναχὸς νὰ μὴν προφέρει κακὸ λόγο· διότι ἡ κληματαριὰ δὲν βγάζει ἀγκάθια⁵⁰.

46. Ματθ. 7, 14.

47. Φιλιπ. 3, 8.

48. Πρβ. Ματθ. 23, 12· Λουκ. 14, 11· 18, 14.

49. Πρβ. Μάρκ. 4, 7.

50. Πρβ. Ἦσ. 5, 4.

Ῥήμασι γλυκυτάτοις λαλείτω μοναχὸς τῷ πλησίον· μέλι γὰρ πικρίαν οὐκ ἔχει.

Ῥάθυμος μοναχὸς μὴ γινέσθω πρὸς τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα· ἡ γὰρ μέλισσα διαπαντὸς ἐργάζεται.

Ῥεῖθρον Ἰορδάνου καθάρσιον ἀμαρτημάτων δάκρυα· Χριστὸς γὰρ εἶπε· Μακάριοι οἱ κλαίοντες, ὅτι γελάσονται.

Ῥιπίζεται μοναχὸς ὑπὸ λαίλαπος λογισμῶν· ῥήμασι δὲ εὐαγγελικοῖς στηριζέτω ἑαυτὸν κραταιῶς.

Ῥῦσαι, μοναχέ, τὸν πλησίον ἀπὸ ἀμαρτίας χωρὶς ὀνειδισμοῦ. ὅση σοι δύναμις· Θεὸς γὰρ τοὺς ἐπιστρέφοντας οὐκ ἀπωθεῖται.

Ῥῆμα κακίας καὶ πονηρίας μὴ ἀποκλείσης ἐν καρδίᾳ σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, μοναχέ, ἵνα δυνατὸς ᾖς τοῦ λέγειν· Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Στέφανος μοναχοῦ εἰρήνη καὶ ἀγιασμός· ὁ κεκτημένος αὐτὰ ὄψεται τὸν Κύριον.

Σωφροσύνη μοναχοῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν δοξασθήσεται.

Σώφρων μοναχὸς ἐν ἐκκλησίαις τιμηθήσεται.

51. Πρβ. Παροιμ. 6, 8α.

52. Λουκ. 6, 21.

53. Πρβ. Σοφ. Σειρ. 17, 29.

117. Μὲ λόγια γλυκύτατα νὰ μιλάει ὁ μοναχὸς στὸν πλησίον του· διότι τὸ μέλι δὲν ἔχει πικράδα.

118. Ὁ μοναχὸς νὰ μὴν εἶναι ὀκνηρὸς γιὰ τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς· διότι ἡ μέλισσα πάντοτε ἐργάζεται⁵¹.

119. Τὰ δάκρυα εἶναι σὰν τὰ νερά τοῦ Ἰορδάνη καὶ καθαρίζουν ἀμαρτήματα· διότι ὁ Χριστὸς εἶπε· «Εἶναι μακάριοι αὐτοὶ ποὺ κλαῖνε, διότι θὰ γελάσουν»⁵².

120. Ὁ μοναχὸς χτυπιέται ἀπὸ τὴ λαίλαπα τῶν λογισμῶν· ἄς στηρίζει ὅμως γερὰ τὸν ἑαυτό του μὲ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου.

121. Λύτρωσε, μοναχέ, τὸν πλησίον σου ἀπὸ τὴν ἀμαρτία, ἀποφεύγοντας, μὲ ὅση δύναμη ἔχεις, τὴν κατηγορία· διότι ὁ Θεὸς δὲν διώχνει αὐτοὺς ποὺ ἐπιστρέφουν⁵³.

122. Μὴν κλείσεις μέσα στὴν καρδιά σου, μοναχέ, λόγο κακίας καὶ πονηρίας ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ λές· «Χάρισέ μας τὰ χρέη, ὅπως καὶ ἐμεῖς τὰ χαρίζουμε στοὺς ὀφειλέτες μας»⁵⁴.

123. Τὸ στεφάνι τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ εἰρήνη καὶ ὁ ἀγιασμός· ὅποιος τὰ ἔχει ἀποκτήσει αὐτὰ θὰ δεῖ τὸν Κύριον⁵⁵.

124. Ἡ σωφροσύνη τοῦ μοναχοῦ θὰ σηκώσει ψηλὰ τὸ μέτωπό του, καὶ θὰ δοξαστεῖ αὐτὸς ἀνάμεσα σὲ πολλούς.

125. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἔχει σωφροσύνη θὰ τιμηθεῖ στὶς συναθροίσεις τῶν πιστῶν.

54. Ματθ. 6, 12.

55. Πρβ. Ἑβρ. 12, 14· βλ. καὶ σημ. 3, σελ. 74.

Σοφία μοναχοῦ μὴ ἐν κομπολογία γνωρίζεσθω. ἀλλ' ἐν εὐσεβείᾳ καὶ πραύτητι γινέσθω. Σοφὸς ἔσται ὁ τοιοῦτος καὶ οἰκονόμος πλήθους ἀδελφῶν. Σοφὸς γὰρ ἀληθῶς ἔστιν οὐχ ὁ τῷ λόγῳ διδάσκων ἀλλ' ὁ τῷ ἔργῳ παιδεύων.

Συνετὸς μοναχὸς, φάλαγγας δαιμόνων πυκτεύσας, ἄτρωτος διαμένει τῶν ἐκεῖθεν βελῶν.

Στηριζόμενος μοναχὸς τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ τὴν κεφαλὴν συντρίψει τοῦ δράκοντος.

Στόμα μοναχοῦ ἀνοιγέσθω λόγῳ Θεοῦ, καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ διαπαντὸς μελετάτω λόγια Θεοῦ ἀμετεωρίστως.

Τίμιον κτῆμα μοναχοῦ παρθενία φωτὶ ἐλεημοσύνης καταλαμπομένη· τοῦτο φυλάξας μοναχὸς ἀσφαλῶς εἰσελεύσεται εἰς τὸν νυμφῶνα.

Τήρησον ἐντολὰς Ὑψίστου, μοναχέ, καὶ πατέρων παραγγελίας φυλάξαι σπουδάσον, ἀσκητὰ· ταῦτα γὰρ ποιῶν κληρονόμος βασιλείας οὐρανῶν ἀναδειχθήσῃ.

Τολμηρὸς μοναχὸς ἐμπεισεῖται εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου· τὸν δὲ πραῦν καταλήψεται εἰρήνη καὶ στέφανος ἀγαλλιάσεως.

Τρυφητὴς μοναχὸς ἐν ἀπάταις ἔσται καὶ ἐν φαντα-

126. Ἡ σοφία τοῦ μοναχοῦ νὰ μὴ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν καυχησιολογία, ἀλλὰ νὰ ἐκδηλώνεται μὲ εὐσέβεια καὶ πραότητα. Ἐνας τέτοιος μοναχὸς θὰ εἶναι σοφὸς καὶ θὰ κατευθύνει σωστὰ πλήθος ἀδελφῶν. Διότι ἀληθινὰ σοφὸς δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ διδάσκει μὲ τὸν λόγο, ἀλλὰ ἐκεῖνος ποὺ παιδαγωγεῖ μὲ τὸ ἔργο.

127. Ὁ συνετὸς μοναχὸς, ἀφοῦ παλέφει μὲ φάλαγγες δαιμόνων, παραμένει ἄτρωτος ἀπὸ τὰ βέλη τους.

128. Ὁ μοναχὸς ποὺ ἔχει στήριγμά του τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ θὰ συντρίψει τὸ κεφάλι τοῦ δράκοντα (διαβόλου).

129. Τὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ νὰ ἀνοίγει μὲ λόγο Θεοῦ, καὶ ἡ καρδιά του νὰ μελετᾶει πάντοτε λόγια Θεοῦ χωρὶς νὰ ἀφαιρεῖται.

130. Ἡ παρθενία ποὺ καταφωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι πολῦτιμο κτῆμα γιὰ τὸν μοναχό· ὁ μοναχὸς ποὺ θὰ τὸ φυλάξει θὰ εἰσέλθει μὲ σιγουριά στὸν οὐράνιο γάμο⁵⁶.

131. Τήρησε τὶς ἐντολὲς τοῦ Ὑψίστου, μοναχέ, καὶ ἀγωνίσου νὰ φυλάξεις τὶς παραγγελίες τῶν Πατέρων, ἀσκητῆ· διότι κἀνοντας αὐτὰ θὰ γίνεις κληρονόμος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

132. Ὁ θρασὺς μοναχὸς θὰ πέσει σὲ πειρασμὸ καὶ σὲ παγίδα τοῦ διαβόλου· τὸν πρᾶο ὅμως θὰ δοθεῖ εἰρήνη καὶ στεφάνι ποὺ φέρνει ἀγαλλίαση.

133. Ὁ μοναχὸς ποὺ καλοπερνᾷ θὰ εἶναι μέσα στὶς δαιμονικὲς ἀπάτες καὶ τὶς νυκτερινὲς φαντασίες· ἐκεῖνου

56. Πρβ. Μαθ. 25, 10.

σίαις νυκτεριναῖς· τοῦ δὲ νηστεύοντος ἄσπιλος ἡ κοίτη καὶ ἀφάνταστος ὁ ὕπνος.

Τῷ φοβουμένῳ τὸν Κύριον μοναχῷ οὐ συναντήσεται πρᾶγμα πονηρόν· τὸν γὰρ τοιοῦτον φυλάξει ὁ Κύριος, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἔξει ὁ τοιοῦτος ἰλασμόν.

Ὑποταγὴ μοναχοῦ οὐκ ἐν τῷ μείζονι γνωρίζεται, ἀλλ' ἐν τῷ ἐλαχίστῳ δοξάζεται.

Ὑπομονὴ μοναχοῦ οὐκ ἐν ἀσθενείᾳ μόνον γνωρίζεται, ἀλλ' ἐν τοῖς πειρασμοῖς δοκιμάζεται.

Ὑπομονὴ μοναχοῦ, ἔργον τέλειον ἔχουσα, τὸ καλὸν τῆς ψυχῆς διασώζει κτῆμα.

Ὑπομονὴ ἐν ταῖς θλίψεσι παρὰ μοναχοῦ πιστῶς τελουμένη ἐλπίδα ποιεῖται μὴ καταισχύνουσαν.

Ὑπομονὴ μοναχοῦ ἕως ἐσχάτου αὐτοῦ διασώζει αὐτόν· ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

Ὑμνολογία μοναχοῦ ἀκατάπαυστος ἔστω· τὰ γὰρ Σεραφίμ ἀκαταπαύστως δοξολογεῖ.

Ὑμνος πνευματικὸς ἦτω ἐν τῷ στόματί σου, μοναχέ, ἐπικουφίζων σου τὸ βάρος τῶν ἐπερχομένων πειρασμῶν· ὑπόδειγμα δὲ τούτου σαφὲς ὁδοιπὸρος βαρναχθήσας, ἄσματοι κλέπτων τῆς ὁδοιπορίας τὸν κόπον.

57. Πρβ. Ἰακ. 1, 4.

58. Πρβ. Ρωμ. 5. 3-5.

ὅμως ποὺ νηστεύει εἶναι ἀμόλυντο τὸ κρεβάτι καὶ χωρὶς φαντασίες ὁ ὕπνος.

134. Τὸν μοναχὸ ποὺ φοβᾶται τὸν Κύριο δὲν θὰ τὸν συναντήσῃ κανένα κακὸ· διότι ἕναν τέτοιο μοναχὸ θὰ τὸν φυλάξει ὁ Κύριος, καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου θὰ βρεῖ αὐτὸς ἐξιλέωση.

135. Ἡ ὑποταγὴ τοῦ μοναχοῦ δὲν φανερώνεται ὅταν γίνεται πρὸς τὸν ἀνώτερο, ἀλλὰ ἐπαινεῖται ὅταν γίνεται πρὸς τὸν κατώτερο.

136. Ἡ ὑπομονὴ τοῦ μοναχοῦ δὲν φανερώνεται μόνον στὴν ἀρρώστια, ἀλλὰ δοκιμάζεται στοὺς πειρασμοὺς.

137. Ἡ ὑπομονὴ τοῦ μοναχοῦ ποὺ κρατᾶει ὡς τὸ τέλος⁵⁷ διατηρεῖ σῶο τὸ καλὸ κτῆμα τῆς ψυχῆς.

138. Ἡ ὑπομονὴ ποὺ κάνει μὲ πίστη ὁ μοναχὸς στὶς δοκιμασίες τοῦ δίνει ἐλπίδα ποὺ δὲν θὰ τὸν ἀπογοητεύσει⁵⁸.

139. Ἡ ὑπομονὴ τοῦ μοναχοῦ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του τὸν σώζει· διότι ὅποιος ὑπομείνει ὡς τὸ τέλος, αὐτὸς θὰ σωθεῖ⁵⁹.

140. Ἡ ὑμνολογία τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι ἀκατάπαυστη· διότι τὰ Σεραφίμ ἀκαταπαύστα δοξολογοῦν⁶⁰.

141. Ὁ πνευματικὸς ὕμνος νὰ εἶναι στὸ στόμα σου, μοναχέ, γιὰ νὰ σοῦ ἐλαφρύνει τὸ βάρος τῶν πειρασμῶν ποὺ ἔρχονται· ἔχεις φανερὸ παράδειγμα γι' αὐτὸ ἕναν κατακουρασμένο ὁδοιπὸρο ποὺ κλέβει μὲ τὸ τραγούδι τὸν κόπο τῆς ὁδοιπορίας.

59. Ματθ. 10, 22· 24, 13· Μάρκ. 13, 13.

60. Ἦσ. 6, 2-3.

Υπόμεινον, μοναχέ· βραχύς γάρ τῆς ὑπομονῆς ὁ κόπος, ἀπέραντοι δὲ τῆς ἀναπαύσεως οἱ αἰῶνες.

Υπήκοος μοναχὸς εὐπαρρησιάστως τῷ σταυρωθέντι παραστήσεται· ὁ γὰρ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ Κύριος ὑπήκοος γέγονε μέχρι θανάτου.

Φωνὴ μοναχοῦ μὴ ἀνυψούσθω πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ· φωνὴ δὲ ἀσκητοῦ ἐν πραύτητι ψυχῆς εἰλικρινῶς ἀναπεμπέσθω πρὸς τὸν Θεὸν ἀκινήτοις χεῖλεσι.

Φωστήρ ἀληθινὸς ἐπὶ γῆς ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν γλώσσει αὐτοῦ· φίλος Χριστοῦ ὁ τοιοῦτος, καὶ ὃς οὐκ ἐσπίλωσεν ἀμαρτίαις σῶμα αὐτοῦ.

Φόβος Κυρίου συνέχων μοναχὸν ὡς πύργος ἀκαταμάχητος· φόβον δὲ Θεοῦ ὁ μὴ κεκτημένος μοναχὸς εὐάλωτος ἔσται τοῖς ὑπεναντίοις.

Φάος καθαρὸν ἐπὶ γῆς μοναχὸς ἀπαθής, παρ' ᾧ οὐχ εὐρέθη φιλαργυρία· φιλαργυρία γὰρ πάντων κακῶν ρίζα, ἣ οὐ τίκτει καρπὸν ἀγαθόν ποτε.

Φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον ἄμεινον μοναχῷ ἢ φαγεῖν ἐν καταλαλιᾷ σάρκας ἀδελφῶν.

Φάγε, μοναχέ, τὸν ἄρτον σου μετὰ μέλιτος πικρίας

142. Κάνε ὑπομονή, μοναχέ· διότι ὁ κόπος τῆς ὑπομονῆς εἶναι σύντομος, ἐνῶ οἱ αἰῶνες τῆς ἀναπαύσεως δὲν ἔχουν τέλος.

143. Ὁ ὑπάκουος μοναχὸς θὰ σταθεῖ μὲ καλὴ παρρησία μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο· διότι ὁ Κύριος ποὺ καρφώθηκε ἐπάνω στὸν σταυρὸ ἔκανε ὑπακοὴ μέχρι θανάτου⁶¹.

144. Ἡ φωνὴ τοῦ μοναχοῦ νὰ μὴν ὑψώνεται στὸν πλησίον του ἐξαιτίας δυσaréσκειας ποὺ ἔχει στὴν ψυχὴ του· ἡ φωνὴ πάλι τοῦ ἀσκητῆ μὲ πραότητα ψυχῆς ἅς ἀναπέμπεται ὀλοκάθαρα στὸν Θεὸ μὲ ἀκίνητα χεῖλη.

145. Εἶναι ἀληθινὸς ἥλιος ἐπάνω στὴ γῆ αὐτὸς ποὺ δὲν γλίστρησε μὲ τὴ γλώσσα του⁶²· ἕνας τέτοιος εἶναι ἀγαπητὸς στὸν Χριστό, ὅπως καὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν λέρωσε μὲ ἀμαρτίες τὸ σῶμα του.

146. Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου ποὺ συνέχει τὸν μοναχὸ μοιάζει μὲ πύργο ἀπόρθητο⁶³· ὁ μοναχὸς ὅμως ποὺ δὲν ἔχει τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι εὐκόλη λεία γιὰ τοὺς ἐχθρούς.

147. Ὁ ἀπαθὴς μοναχὸς, ποὺ μέσα του δὲν ὑπάρχει φιλαργυρία, εἶναι φῶς καθαρὸ ἐπάνω στὴ γῆ· διότι ἡ φιλαργυρία εἶναι ρίζα ὅλων τῶν κακῶν⁶⁴ καὶ ποτὲ δὲν γεννᾷ καρπὸ ὠφέλιμο.

148. Εἶναι καλύτερο γιὰ τὸν μοναχὸ νὰ φάει κρέατα καὶ νὰ πιεῖ κρασί, παρὰ νὰ φάει μὲ τὴν κατάκριση τὶς σάρκες τῶν ἀδελφῶν.

149. Φάε, μοναχέ, τὸ ψωμί σου μὲ μέλι, ἀποφεύγον-

61. Φιλίπ. 2, 8.

62. Πρβ. Σοφ. Σειρ. 25, 8· Ἰακ. 3, 2.

63. Πρβ. Παροιμ. 10, 29.

64. Α' Τιμ. 6, 10.

ἀπεχόμενος· καὶ πῖε οἶνον μετὰ γάλακτός σου νηπιάζων τῶ πνεύματί σου. Μέλι γὰρ πικρία οὐκ ἔχει, καὶ γάλα κακίαν οὐκ οἶδε.

Χρυσὸς δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ πυρός, καὶ μοναχὸς ἐν πλήθει μοναχῶν γνωσθήσεται· ἀλλ' ὁ ἀκίβδηλος σωθήσεται.

Χεῖρες μοναχοῦ ἔστωσαν διαπαντὸς ὁσίως ἀνατεταμέναι πρὸς τὸν Θεόν· χερσὶ γὰρ προτυπώσας τὸν σταυρὸν Μωυσῆς κατηγωνίσαστο τὸν Ἀμαλήκ.

Χάρις ἀγαθὴ ἐστὶ μοναχῶ ἐσταυρωμένῳ καθ' ἡμέραν ἀποθησκοντι· χαίρουσι γὰρ ἐπ' αὐτῷ ἄγγελοι εἰσδεχόμενοι αὐτὸν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν.

Χαλινὸς παθῶν νηστεία, ἀναίρεσις δὲ αὐτῶν ἐλεημοσύνη καὶ προσευχή.

Χάλαζα φθοροποιὸς ἀμπέλῳ ἄρτι τοὺς ἔλικας προβαλλομένη, χεῖρες μοναχοῦ κακῶς ἀπτόμεναι ἐν μοναστηρίῳ ἄρτι συνισταμένῳ.

Χιόνος λαμπρότερος εὐρεθήσεται μοναχός, ἀνώτερος τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ὑπάρχων· Χριστὸν γὰρ ἀντὶ χρυσοῦ ποθῶν ὄψεται αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης στεφανοῦντα αὐτόν.

65. Πρβ. Ἄσμα ἁσμάτων 5. 1.

66. Παροιμ. 17. 3.

τας τελείως αἰσθήματα δυσαρέσκειας· καὶ πιὲς κρασί μαζί με τὸ γάλα σου⁶⁵, ἔχοντας νηπιακὴ ἀκακία στὸ πνεῦμα σου. Διότι τὸ μέλι δὲν ἔχει πικράδα, καὶ τὸ γάλα δὲν ξέρει ἀπὸ κακία.

150. Τὸ χρυσάφι δοκιμάζεται μέσα στὸ πυρωμένο καμίνι⁶⁶, καὶ ὁ μοναχὸς θὰ φανεῖ μέσα σὲ πλῆθος μοναχῶν· ἀλλὰ ὁ ἀκίβδηλος θὰ σωθεῖ.

151. Τὰ χέρια τοῦ μοναχοῦ νὰ εἶναι συνεχῶς ὑψωμένα σὲ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεὸ με ὁσιότητα⁶⁷· διότι ὁ Μωυσῆς, προσευχόμενος με ὑψωμένα χέρια καὶ προτυπώνοντας ἔτσι τὸν σταυρό, κατατρόπωσε τοὺς Ἀμαληκίτες⁶⁸.

152. Βρῆκε ἀγαθὴ χάρη ὁ ἐσταυρωμένος μοναχὸς ποὺ πεθαίνει καθημερινά· διότι χαίρονται γι' αὐτὸν οἱ ἄγγελοι καθὼς τὸν ὑποδέχονται μέσα στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

153. Ἡ νηστεία εἶναι χαλινάρι τῶν παθῶν, καὶ θανάτωσή τους ἢ ἐλεημοσύνη καὶ ἢ προσευχή.

154. Εἶναι καταστρεπτικὸ τὸ χαλάζι γιὰ τὴν κληματαριά ποὺ μόλις βγάξει βλαστάρια, τὸ ἴδιο καὶ ὁ μοναχὸς ποὺ ἐπιχειρεῖ κακὸ τροπὰ νὰ ἀναμιχθεῖ σὲ μοναστήρι ποὺ τώρα δημιουργεῖται.

155. Λαμπρότερος ἀπὸ τὸ χιόνι θὰ βρεθεῖ ὁ μοναχὸς ποὺ εἶναι ἀνώτερος τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· διότι καθὼς ποθεῖ τὸν Χριστὸ ἀντὶ γιὰ τὸν χρυσό, θὰ τὸν δεῖ νὰ τὸν στεφανώνει τὴν ἡμέρα τῆς ἀνταποδόσεως τῶν καλῶν.

67. Πρβ. Α' Τιμ. 2. 8.

68. Ἐξ. 17. 11-13. Στὸ περιστατικὸ αὐτὸ οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες βλέπουν μιὰ εἰκόνα τοῦ πολέμου με τὸν διάβολο καὶ τοὺς δαίμονες.

Ψίθυρος μοναχὸς διασκορπίζει πλῆθος μοναχῶν καὶ διασκεδάζει φίλους.

Ψάλλων μοναχὸς συνετῶς συγκροτήσει φιλίαν πνευματικήν.

Ψιθυρίσας ὁ ὄφεις τὴν Εὐάν τοῦ παραδείσου ἐξώρισε· ψιθυρίζων μοναχὸς ἐκείνου ὁμοίος ἐστὶ· τὴν γὰρ ψυχὴν τοῦ πλησίον ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐ διασώζει.

Ψάλλων συνετῶς μοναχὸς ἐπισυνάγει πλῆθος καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐπαινεθῆσεται· ψάλλων μοναχὸς καθαρῶς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ψυχὴ μοναχοῦ ἀμετεώριστον ἐχέτω τὸ ὄμμα πρὸς τὸν Θεόν· ψυχὴ γὰρ ἀποταξαμένη τῷ κόσμῳ καὶ νυμφευσαμένη τῷ Χριστῷ τῶν ἐπιγείων καταφρονεῖ.

Ψελιοτρύπης ἐπὶ ῥίνα τοῦ δράκοντος μοναχὸς ἔργους ἀγαθοῖς περιεβλημένος· ψυχὴ γὰρ μοναχοῦ καθαρὰ εὐωδιάζουσα πνευματικῶς σφραγίζει τὴν ὄσφρησιν τοῦ δράκοντος, ὅπως μὴ ὀσφρανθῆ ἐν αὐτῷ μολυσμὸν ἡδονῆς.

Ὡς καλὸν ἀδελφοῖς κρατεῖν ἡδονῶν, ἀνωτέρων γε ὄντων σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· ὧ γὰρ πάρεστι φόβος Θεοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, τούτου μολυσμὸς ψυχῆς οὐχ ἄπτεται.

Ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι μοναχοῦ ἐκ καθαρᾶς καρδί-

69. Πρβ. Ψαλμ. 47. 8.

70. Γεν. κεφ. 3.

156. Ὁ μοναχὸς ποὺ ψιθυρίζει συκοφαντίες διασκορπίζει πλῆθος μοναχῶν καὶ διώχνει τοὺς φίλους.

157. Ὁ μοναχὸς ποὺ ψάλλει μὲ ἐπίγνωση⁶⁹ θὰ στεριώσει τὴν πνευματικὴν φιλίαν.

158. Τὸ φίδι, μὲ τὸ νὰ ψιθυρίσει τὰ δικά του, ἔβγαλε τὴν Εὐά ἀπὸ τὸν παράδεισο⁷⁰. Ὁμοίος μ' αὐτὸ εἶναι ὁ μοναχὸς ποὺ ψιθυρίζει συκοφαντίες· διότι κάνει νὰ χαθεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ πλησίον του, καὶ χάνει καὶ τὴ δική του.

159. Ὁ μοναχὸς ποὺ ψάλλει μὲ ἐπίγνωση συγκεντρώνει κοντὰ του πολλοὺς καὶ θὰ ἐπαινεθεῖ στὴ συνάθροιση τῶν πιστῶν. Ὁ μοναχὸς ποὺ ψάλλει μὲ καθαρότητα μέσα στὴν καρδιά του, θὰ εἰσακουστεῖ ἀπὸ τὸν Θεό.

160. Ἡ ψυχὴ τοῦ μοναχοῦ νὰ ἔχει τὸ βλέμμα ἀμετακίνητα στραμμένο στὸν Θεό· διότι ἡ ψυχὴ ποὺ ἀρνῆθηκε τὸν κόσμον καὶ ἔγινε νύμφη τοῦ Χριστοῦ καταφρονεῖ τὰ ἐπίγεια.

161. Ὁ μοναχὸς ὁ γεμάτος μὲ καλὰ ἔργα τρυπάει καὶ περνάει κρίκο στὴ μύτη τοῦ δράκοντα⁷¹. διότι ὁ μοναχὸς ποὺ ἡ ψυχὴ του εἶναι καθαρὴ καὶ εὐωδιάζει πνευματικὰ σφαλίζει τὰ ρουθούνια τοῦ δράκοντα καὶ ἔτσι δὲν μπορεῖ ὁ δράκοντας νὰ ὀσφρανθεῖ σ' αὐτὸν μολυσμὸ ἡδονῆς.

162. Εἶναι πολὺ καλὸ οἱ ἀδελφοὶ νὰ κυριαρχοῦν στὶς ἡδονές καὶ νὰ εἶναι ἀνώτεροι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· διότι ὅποιος ἔχει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ στὴν καρδιά του, αὐτὸν δὲν τὸν ἀγγίζει ψυχικὸς μολυσμὸς.

163. Εἶναι ὠραία ἡ ὕμνηση στὸ στόμα τοῦ μοναχοῦ,

71. Πρβ. Ἰωβ 40. 26. Ἐδῶ δράκοντας εἶναι ὁ διάβολος.

ας ἀναπεμπόμενος τῷ Θεῷ· ὡς θυμίαμα εὐωδίας τὴν τοῦ-
του δέησιν προσδέξεται Κύριος.

Ἦ ποταπή λύπη ἐν ἀγγέλοις, μοναχοῦ δι' ἀπροσεξίαν
ἔξω βαλλομένου τῆς βασιλείας! Ἦ ποταπή ὀδύνη ἐν ἀ-
γίοις, ἀσκητοῦ δι' ὑπερηφανίαν μὴ συνερχομένου τῷ Νυμ-
φίῳ εἰς τὴν παστάδα!

Ἦ πόση χαρὰ ἐν ἀγγέλοις, ἀμαρτωλοῦ διὰ μετανοίας
εἰσερχομένου εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν! Ἦ πόση εὐ-
φροσύνη ἐν ἀγίοις, ἀμαρτωλοῦ ἐπιστρέφοντος ἐκ πλάνης
ὁδοῦ αὐτοῦ! Ἦν μιμούμενοι τὴν πίστιν ζηλώσατε τὴν μετὰ
ταῦτα εὐφροσύνην.

Ἦ μάκαρες Θεοῦ παῖδες μοναχοί, ὧν οὐ κατηγωνί-
σατο σαρκὸς ἐπιθυμία! Ἦμᾶς οὐ γῆ καλύψη, ἀλλ' οὐρανὸς
σὺν ἀγγέλοις ἀποδέξεται.



72. Πρβ. Ψαλμ. 140, 2.

73. Πρβ. Λουκ. 15. 7.

ὅταν τὴν ἀναπέμπει ἀπὸ καθαρῆ καρδιά στὸν Θεό· τὴ δέη-
ση αὐτοῦ θὰ τὴ δεχτεῖ ὁ Κύριος σὰν εὐωδιαστὸ θυμίαμα⁷².

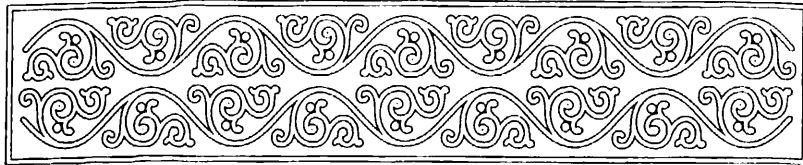
164. Ἦ, πόσο λυποῦνται οἱ ἄγγελοι ὅταν μοναχὸς γιὰ
τὴν ἀπροσεξία του ρίχνεται ἔξω ἀπὸ τὴν οὐράνια βασιλεία!
Ἦ, πόσο πονοῦν οἱ ἄγιοι ὅταν ἀσκητὴς γιὰ τὴν ὑπερηφά-
νειά του δὲν εἰσέρχεται μαζί μὲ τὸν Νυμφίο στὸν νυμφικὸ
θάλαμο!

165. Ἦ, πόσο χαίρονται οἱ ἄγγελοι ὅταν ἀμαρτωλὸς
εἰσέρχεται μὲ τὴ μετάνοια στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν⁷³! Ἦ,
πόσο εὐφραίνονται οἱ ἄγιοι ὅταν ἀμαρτωλὸς ἐπιστρέφει ἀπὸ
τὸν πλανημένο δρόμο του⁷⁴! Αὐτῶν νὰ μιμηθεῖτε τὴν πίστη
καὶ νὰ ζηλέψετε τὴν μετὰ ἀπ' αὐτὰ εὐφροσύνη τους.

166. Ἦ μακάριοι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ μοναχοί, ὅσοι δὲν
νικηθήκατε ἀπὸ σαρκικὴ ἐπιθυμία! Ἦ, σᾶς δὲν θὰ σᾶς σκεπά-
σει ἡ γῆ, ἀλλὰ θὰ σᾶς δεχτεῖ ὁ οὐρανὸς μὲ τοὺς ἀγγέλους.



74. Πρβ. Ἰακ. 5. 20.



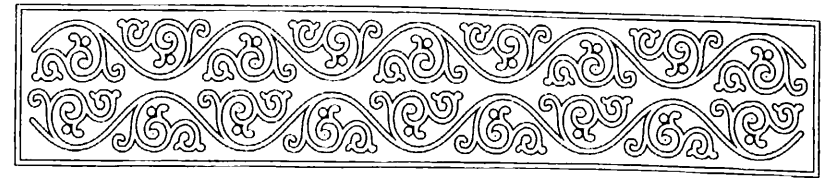
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Διδασκαλία και παραίνεσις

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, παντὸς πράγματος, ᾧ ἂν τις ἐπιχειροίη, αἰτία τις προηγείται καὶ σκοπός, καθ' ὃν πράττεται. Αἰτίαν δὲ τῆς ἡμῶν ἐκ τοῦ κόσμου φυγῆς οὐδεμίαν ἄλλην εἵπομεν ἂν ἢ τὴν τῆς ψυχῆς κάθαρσιν καὶ τὴν ἐκείθεν ἐπομένην αὐτῆς σωτηρίαν.

Σπουδαστέον οὖν ἡμῖν ὅση δύναμις ἑαυτοὺς ἐκκαθάραι, καὶ μᾶλλον τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον, ἔνθα δὴ ὁ πόλεμος μείζων καὶ ἡ νίκη δυσχερεστέρα. Πολλοὶ γάρ εἰσιν, οἱ περὶ μὲν μολυσμῶν σαρκὸς καὶ τῆς κατ' ἐνέργειαν ἀμαρτίας πολὺ τὸ ἐγκρατές ἐπεδείξαντο καὶ νηστείαις ἐχρήσαντο καὶ ἀγρυπνίαις καὶ ἄλλαις ὅσαις κακοπαθείαις, περὶ δὲ τοῦ κατὰ διάνοιαν μολυσμοῦ καὶ τῆς ἐντελοῦς καθάρσεως οὐδέν, ἢ ὀλίγα παντελῶς ἐφρόντισαν, καίτοιγε τοῦ παραγγέλματος οὐ περὶ καθάρσεως τοῦ τῆς σαρκὸς μολυσμοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πνεύματος ἔχοντος.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ πορνείαν μὲν καὶ τὴν ἄλλην ἐκφυγεῖν ἠδυνάθειαν πολλοῖς ἐμέλησεν· ὥστε μέντοι τῶν κρυφιωτέρων παθῶν, οἶον φθόνου, φιλοδοξίας, οἰήσεως,



ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Διδασκαλία και παραίνεση

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, σὲ κάθε πράγμα ποῦ θὰ ἐπιχειρήσει Ἀκανεῖς προϋπάρχει κάποια αἰτία καὶ κάποιος σκοπὸς σύμφωνα μὲ τὸν ὅποιο αὐτὸ γίνεται. Καὶ αἰτία τῆς δικῆς μας φυγῆς ἀπὸ τὸν κόσμο δὲν θὰ λέγαμε καμία ἄλλη παρὰ τὴν κάθαρση τῆς ψυχῆς καὶ τὴ σωτηρία της ποῦ ἐπακολουθεῖ.

Ἄς ἀγωνιστοῦμε λοιπὸν μὲ ὅση δύναμη ἔχουμε νὰ καθαρίσουμε τὸν ἑαυτὸ μας, καὶ μάλιστα τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο, ὅπου βέβαια ὁ πόλεμος εἶναι μεγαλύτερος καὶ ἡ νίκη δυσκολότερη. Διότι εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ ποῦ ἔδειξαν μεγάλη ἐγκράτεια στὸ θέμα τῶν σαρκικῶν μολυσμῶν καὶ τῆς ἐνεργητικῆς ἀμαρτίας καὶ ὑποβλήθηκαν σὲ νηστεῖες καὶ ἀγρυπνίες καὶ πολλὲς ἄλλες κακοπάθειες, γιὰ τὸν μολυσμὸ ὅμως τῆς διάνοιας καὶ γιὰ τὴν πλήρη κάθαρση φρόντισαν πολὺ λίγο ἢ καὶ καθόλου, παρόλο ποῦ ἡ ἐντολὴ δὲν ἀναφέρει μόνο τὴν κάθαρση ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τῆς σάρκας ἀλλὰ καὶ τοῦ πνεύματος¹.

Ἀπεναντίας, πολλοὺς ἀπασχόλησε τὸ νὰ ἀποφύγουν τὴν πορνεία καὶ τὰ ἄλλα ἡδονικὰ πάθη· νὰ ἀποφύγουν ὅμως τίς ἐνοχλήσεις τῶν πιὸ κρυφῶν παθῶν, ὅπως εἶναι ὁ φθόνος,

1. Β' Κορ. 7, 1: Καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος.

χρημάτων ἔρωτος, καὶ τοῦ πάντων χειρόνος, ὑπερηφανίας, τούτων ἐκφυγεῖν τὰς ὀχλήσεις ὀλίγοι κομιδῇ πεφροντήκασι.

Ταύτη τοι τὴν κάθαρσιν ἐξ ἡμισείας ἔχουσιν οὗτοι, μᾶλλον δέ, τῷ πλείονι καὶ κυριώτερω μέρει ἀκάθαρτοι μεμενήκασι· καὶ οἷον ἀνδριάντες εἰσίν, οἱ ἔξωθεν μὲν τῷ χρυσῷ πολλάκις ἢ καὶ χαλκῷ στίλβουσι, τὰ δὲ ἔνδον ἀκαθαρσίας καὶ ὕλης πάσης ἄλλης πεπλήρωται φανλοτάτης.

Τούτων οὖν καὶ μᾶλλον ἡμεῖς τῶν ἀδήλων παθῶν ἐκκαθαίρεσθαι σπουδάσωμεν.

Καὶ τοῦτο δὲ μὴ λανθανέτω ἡμᾶς, ἀδελφοί, ὅπως ὁ ἐχθραίνων ἡμῖν διάβολος πολλαῖς καὶ ποικίλαις ταῖς μηχαναῖς χρώμενος ἐξαπατᾶν πειρᾶται, καὶ προφάσει τοῦ ἀγαθοῦ τοῖς πονηροῖς ἐμπίπτειν παρασκευάζει.

Οἷον, φιλοξενίαν ὑποτιθέμενος καὶ τὴν τῶν παραβαλόντων ἀδελφῶν ἀκολούθως φιλοφροσύνην, συνεσθίειν αὐτοῖς καὶ συμπίνειν παρασκευάζει. Καὶ ἡ αἰτία, τὸ τῆς ἀγάπης καλόν· εἶθ' οὕτως ὑποκλέπτων ἡρέμα καὶ ὑποσπῶν εἰς τὸ τῆ γαστρὶ δουλεύειν ἡμᾶς λάθρα εἵλκυσε κἀντεῦθεν ἐμπαθείαις καὶ ἡδοναῖς εἰς κόρον ἐμόλυνεν.

Ἄλλοις πάλιν ἐλεημοσύνην ὑποβάλλων καὶ χρηστότητα καὶ τὴν περὶ τοὺς πένητας εὐποιίαν, ἐντεῦθεν ἔρωτα χρημάτων αὐτοῖς ἐνήκε καὶ πρὸς φιλαργυρίαν ἐξέμηεν.

Ἐτέροις τὴν τῶν πολλῶν ὠφέλειαν εἰς δέλεαρ ὑποσπείρων, τὴν ἡσυχίαν ὡς ἀκαρπον ἀπολιπεῖν παρεσκεύασε· καὶ πολλοῖς μὲν τῶν κοσμικῶν ὀμιλεῖν, ἔστι δ' ὅτε καὶ

ἢ φιλοδοξία, ἢ οἴηση², ἢ φιλοχρηματία καὶ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, ἢ ὑπερηφάνεια, πολλοὶ λίγοι φρόντισαν.

Γι' αὐτὸ τὸν λόγον βέβαια αὐτοὶ ἔχουν τὴν κάθαρση μισή, ἢ μᾶλλον ἔχουν μείνει στὸ μεγαλύτερο καὶ κυριότερο μέρος ἀκάθαρτοι· καὶ μοιάζουν μὲ ἀνδριάντες ποὺ συχνὰ γυαλίζουν ἐξωτερικὰ ἀπὸ τὴν ἐπιχρύσωση ἢ τὴν ἐπιχάλκωση, τὸ ἐσωτερικὸ τους ὅμως εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀκαθαρσία καὶ κάθε ἄλλο πρόστυχο ὕλικό.

Ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν τὰ κρυφὰ πάθη κυρίως καὶ ἐμεῖς ἄς ἀγωνιστοῦμε νὰ καθαρίζομαστε.

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγει ὅμως, ἀδελφοί, καὶ τοῦτο· ὅτι δηλαδὴ ὁ ἐχθρὸς μας διάβολος, χρησιμοποιώντας πολλὰ καὶ διάφορα τεχνάσματα, προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐξαπατᾶ, καὶ μὲ πρόφαση τὸ καλὸ μᾶς κάνει νὰ πέφτουμε στὰ κακά.

Γιὰ παράδειγμα, προβάλλοντας τὴ φιλοξενία καὶ τὴ συνακόλουθη περιποίηση τῶν ἀδελφῶν ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται, μᾶς κάνει νὰ τρῶμε καὶ νὰ πίνουμε μαζὶ τους. Καὶ ἡ αἰτία εἶναι τὸ καλὸ τῆς ἀγάπης· ἔπειτα ὅμως, καθὼς ἔτσι μᾶς ξεγελᾶ σιγὰ σιγὰ καὶ μᾶς παρασύρει, μᾶς ὀδηγεῖ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε νὰ γίνουμε κοιλιόδουλοι, καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ μᾶς μολύνει χορταστικά μὲ τὰ πάθη καὶ τὶς ἡδονές.

Σὲ ἄλλους πάλι, ὑποβάλλοντας τὴν ἐλεημοσύνη καὶ τὴν καλοσύνη καὶ τὴν ἀγαθοεργία πρὸς τοὺς φτωχοὺς, ἔβαλε μέσα τους τὸν ἔρωτα τῶν χρημάτων καὶ τοὺς ἔκανε μανιώδεις φιλάργυρους.

Ρίχνοντας σὲ ἄλλους τὸ δόλωμα τῆς ὠφέλειας τῶν πολλῶν, τοὺς ἔκανε νὰ θεωρήσουν τὴν ἡσυχία ἀκαρπη καὶ νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν· καὶ τοὺς ἔπεισε νὰ συναναστρέφονται

2. Οἴηση εἶναι τὸ νὰ ἔχει κανεὶς μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Κατακτηριστικὸ παράδειγμα ὁ Φαρισαῖος τῆς παραβολῆς (Λουκ. 18, 11-12).

πρὸς γυναῖκας ἀφυλάκτως τοῦτο ποιεῖν ἀνέπεισεν. ὡς ἤδη πρὸς ἀπάθειαν ἐφθακόσι. καὶ οὕτω φιληδόνους καὶ ἐμπαθεῖς τοὺς ἀθλίους ἀπέδειξεν.

Ἄλλους ἀνενοχλήτους ἐάσας καὶ τῷ μηδεὶ τῶν παθῶν ἀλωτοὺς εἶναι παρακρουσάμενος. εἰς ὑπερηφανίαν ἐπήρε καὶ οὕτω ῥαδίως κατήνεγκεν.

Ἔστι δέ οὓς καὶ τοῦ πολεμεῖν ἀποσχόμενος, καὶ μάλιστα τοὺς πρὸς τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας ἐναγχος ἀποδυσάμενος. ἀδεῶς ἔχειν αὐτοὺς καὶ ἀμερίμνως ἠπάτησεν· ἐξ οὐπὲρ εἰς ῥαθυμίαν ἐμβαλὼν καὶ πόνων ἀμελήσας παρασκευάσας, ἀθρόον ὡς εὐχειρώτοις ἐπέθετο καὶ ἀόπλοις καὶ οὕτω μυρίων σάλῳ τῶν λογισμῶν διέσεισέ τε καὶ συνετάραξε· πολλάκις μέντοι καὶ τῷ τῶν παθῶν βυθῷ κατεβάπτισεν.

Ἐτέρους αὖθις θαρρεῖν ἑαυτοῖς ἀνέπεισεν, ὡς μέτρου ἤδη μείζονος ἐφικομένοις, πιστεύεσθαι τε καὶ ἄλλων λογισμοὺς καὶ παθῶν καὶ πολέμων ἐξαγορεύσεις ὑπέβαλεν· οἷς μήπω τὰ οἰκεῖα πάθη καλῶς ἀπονιψαμένοις, πρῶτον μὲν ὑπομνήσεις καὶ διατυπώσεις τῶν ὧν ἀκηκόασιν ἐμπαθῶς ἐνήκεν, ἔπειτα καὶ πρὸς μολυσμοὺς σαρκὸς ἀθλίως κατήνεγκεν.

Ἐπεὶ οὖν αἱ τοῦ πειράζοντος προσβολαὶ ποικίλαι οὕτω καὶ πολυειδεῖς καὶ δυσφώρατοι, πολλῆς καὶ ἡμῖν δεήσει τῆς φυλακῆς καὶ νήψεως καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν προσο-

3. Ἡ λ. ἀπάθεια στὰ πατερικὰ κείμενα σημαίνει τὴν ὀλική ἀπελευθέρωση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τῶν παθῶν ποὺ δίνεται ὡς χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεὸ μετὰ ἀπὸ μακροχρόνιο καὶ ἔντονο πνευματικὸ ἀγῶνα. Χαρακτηριστικὸ ὄρισμό της δίνει ὁ ὅσιος Θαλάσσιος ὁ Λίβυος: «Ἡ ἀπάθεια εἶναι ἀκίνησις τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν κακίαν· καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν ἀποκτήσει κανεὶς χωρὶς τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Χριστοῦ» (Ἀπάθειά ἐστὶν ἀκι-

πολλοὺς κοσμικοὺς, μερικὲς φορές μάλιστα καὶ γυναῖκες χωρὶς προφύλαξη, διότι τάχα ἔφτασαν στὴν ἀπάθεια³, καὶ ἔτσι τοὺς ἔκανε φιληδόνους καὶ ἐμπαθεῖς, τοὺς ταλαίπωρους.

Ἄλλους, ἀφήνοντάς τους ἀνενοχλήτους, τοὺς ἐξαπάτησε ὅτι δὲν κυριαρχοῦνται ἀπὸ κανένα πάθος, τοὺς ὕψωσε στὴν ὑπερηφάνεια καὶ ἔτσι τοὺς γκρέμισε εὐκολα.

Μερικοὺς πάλι, παύοντας νὰ τοὺς πολεμεῖ, καὶ μάλιστα ἐκείνους ποὺ πρόσφατα ἄρχισαν τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνες, τοὺς ξεγέλασε νὰ εἶναι ἄφοβοι καὶ ἀμερίμνοι· καὶ ἀφοῦ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τοὺς ἔριξε στὴ ραθυμία καὶ τοὺς ἔκανε νὰ παραμελήσουν τοὺς ἀσκητικούς κόπους, ἐπιτέθηκε ξαφνικὰ σ' αὐτούς, τοὺς εὐκολονίκητους καὶ ἄοπλους, καὶ ἔτσι τοὺς τράνταξε καὶ τοὺς συντάραξε μὲ τὴν τρικυμία τῶν ἀμέτρητων λογισμῶν· πολλὰς φορές μάλιστα τοὺς βύθισε ἐντελῶς στὸν βυθὸ τῶν παθῶν.

Ἄλλους πάλι τοὺς ἔπεισε νὰ ἔχουν θάρρος στὸν ἑαυτοὺς, πῶς ἔφτασαν κιόλας σὲ ὑψηλὰ μέτρα, καὶ τοὺς ὑποκίνησε νὰ δέχονται ἀπὸ ἄλλους τὴν ἐκμυστήρευση λογισμῶν καὶ τὴν ἐξομολόγηση ἀμαρτημάτων καὶ πειρασμῶν· καὶ καθὼς αὐτοὶ δὲν εἶχαν πλύνει καλὰ τὰ δικὰ τους πάθη, πρῶτα πρῶτα ἔβαλε μέσα τοὺς ἐμπαθεῖς μνηῆμες καὶ παραστάσεις αὐτῶν ποὺ ἄκουσαν, καὶ στὴ συνέχεια τοὺς ἔριξε ἀξιοθρήνητα καὶ σὲ σαρκικοὺς μολυσμοὺς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου ποὺ μᾶς πολεμεῖ εἶναι τόσο ποικίλες καὶ πολύμορφες καὶ δύσκολα ἀντιληπτές, θὰ μᾶς χρειαστεῖ καὶ πολλὴ φύλαξη καὶ νήψη⁴ καὶ

νησιὰ ψυχῆς πρὸς κακίαν· ἢς τυχεῖν ἀμήχανον ἄνευ ἐλέους Χριστοῦ· Λ' ἔκατ. περὶ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς κατὰ νοῦν πολιτείας, κεφ. μ', Φιλοκαλία τ. Β'). Βλ. καὶ στὴν Κλίμακα τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου τὸν Λόγο ΚΘ'. Περὶ ἀπαθείας.

4. Ἡ λ. νήψις (καὶ ρ. νήφω) σημαίνει τὴ συνεχῆ πνευματικὴ ἐπαγρύ-

χῆς, ἵνα παρ' αὐτοῦ φωτιζόμενοι μὴ λάθωμεν ὡς καλῶ τῶ
 πονηρῶ χρώμενοι. μηδὲ τοῖς βλαβεροῖς περιπίπτωμεν
 ἀδήλως· ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν περισκοποῦντες
 πόθεν καὶ πότε καὶ πῶς τὰς προσβολὰς ἐκεῖνος ποιεῖται,
 καὶ μηδενὶ μηδὸλως δι' ἀπροσεξίαν προσπίπτωμεν.



πνηση ποῦ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐπισήμανση τῶν ἀντίθετων πρὸς τὸ
 θέλημα τοῦ Θεοῦ κινήσεων τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῆς ἀμαρτίας. Μὲ
 τὴν ἔννοια αὐτὴ ὁ ὅρος ἐμφανίζεται στὴν Κ. Διαθήκη (πρβ. Α' Πέτρ. 5. 8:
*Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρνούμενος
 περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη*). Οἱ ἀσκητικοὶ καὶ νηπτικοὶ Πατέρες τό-

προσοχῇ τοῦ καλοῦ, ὥστε νὰ φωτιζόμαστε ἀπὸ αὐτὸ καὶ νὰ
 μὴν κάνουμε τὸ κακὸ σὰν καλὸ χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνου-
 με, οὔτε νὰ πέφτουμε ἀπαρατήρητα στὰ βλαβερά, ἀλλὰ νὰ
 ἔχουμε διαρκῶς ἐγρήγορη καὶ νήψη⁵ παρατηρώντας μὲ
 προσοχῇ ἀπὸ ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς ἐκεῖνος κάνει τὶς ἐπιθέ-
 σεις του καὶ νὰ μὴν πέφτουμε διόλου σὲ κάτι ἀπὸ αὐτὰ λό-
 γω τῆς ἀπροσεξίας μας.



νισαν τὴ θεμελιώδη θέση τῆς νήψεως στὸν πνευματικὸ ἀγώνα καὶ τὴν
 ἀδιάσπαστη σχέση της μὲ τὴν προσευχή. Στὴ Φιλοκαλία γίνεται συνεχῶς
 λόγος γιὰ τὴ νήψη· βλ. εἰδικότερα στὸν Δ' τόμο τὸν θαυμασιὸν λόγον «Περὶ
 νήψεως καὶ προσοχῆς καρδίας» τοῦ ὁσίου Νικηφόρου τοῦ Μονάζοντος.

5. Πρβ. Α' Θεσ. 5. 6.